

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL
RAPORLAMANIN ANLAŞILABİLİRLİĞİ: BİR
ARAŞTIRMA**

**Ömer Faruk ALBAYRAK
2501140623**

**TEZ DANIŞMANI
Doç.Dr. A. Taylan ALTINTAŞ**

İSTANBUL - 2017

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ÖMER FARUK ALBAYRAK Numarası : 2501140623
Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : MUHASEBE Danışmanı DOÇ.DR.A.TAYLAN ALTINTAŞ
Tez Savunma Tarihi : 22.12.2017 Saati : 14.00
Tez Başlığı :
KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL RAPORLAMANIN ANLAŞILABİLİRLİĞİ: BİR
ARAŞTIRMA.

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
DOÇ.DR.A.TAYLAN ALTINTAŞ		KABUL
DOÇ.DR.ÇAĞLA CÖMERT		KABUL
YRD.DOÇ.DR.EMRE SELÇUK SARI		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
DOÇ.DR.MERT ERER		
DOÇ.DR.AHMET TÜREL		

ÖZ

KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL RAPORLAMANIN ANLAŞILABİLİRLİĞİ: BİR ARAŞTIRMA

Ömer Faruk ALBAYRAK

Türkiye’de temelleri 1983 yılında “Özel Finans Kurumları” adıyla atılan katılım bankacılığı, son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu hızlı gelişmenin en önemli nedeni 2005 yılında yürürlüğe girmiş olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’dur. Bu kanun ile beraber katılım bankaları mevduat bankaları ile aynı düzenlemelere tabi olmuştur. Olumlu ekonomik koşulların ve yapılan olumlu düzenlemelerin dışında katılım bankalarının gelişimlerini sürdürebilmeleri için finansal tablolarının ve faaliyetlerinin anlaşılabilirliği önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarında uygulanan finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin tespitidir. Bu amaç doğrultusunda, ilgili katılımcılara anket uygulanmış ve konu ile ilgili algıları belirlenmiştir. Sonrasında veriler faktör analizi, Kruskal-Wallis H Testi ve Mann-Whitney U Testi gibi istatistik yöntemlerle değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Son olarak, araştırma ile ilgili sonuçlar ifade edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Finansal Raporlama, Faizsiz Bankacılık, İslami Finans, Özel Finans Kurumları

ABSTRACT

UNDERSTANDABILITY OF FINANCIAL REPORTING IN PARTICIPATION BANKS: A RESEARCH

Ömer Faruk ALBAYRAK

Participation banking was founded in 1983 under the title of “Special Finance Institutions” in Turkey, has shown a rapid development in recent years. The most important reason for this rapid development is the Banking Law No. 5411, which was enacted in 2005. With this law, participation banks have been subject to the same arrangement with the banks. Understandability of their financial statements and their activities are important in order to the participation banks to continue their development, except that positive economic conditions and legislative regulations. The aim of this study is to determine the understandability of financial reporting applied in participation banks operating in Turkey. For this purpose, a survey was conducted to participants and their perception has been identified on the subject. Subsequently, the data were analyzed by using statistical methods like factor analysis, Kruskal-Wallis H Test and Mann-Whitney U Test and the findings were commented. Finally, the results of the research were expressed and suggestions were made.

Keywords: Participation Banking, Financial Reporting, Interest Free Banking, Islamic Finance, Special Finance Institutions

ÖNSÖZ

Türkiye’de bankacılık sektörüne 1985 yılında giriş yapan katılım bankaları, 2005 yılına kadar mevduat bankalarıyla aynı düzenlemelere tabi olmadıklarından dolayı beklenen büyüme ve gelişmeyi gerçekleştirememiştir. 2005 yılında yürürlüğe girmiş olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile mevduat bankaları ile aynı düzenlemelere tabi olan katılım bankaları bu tarihten itibaren hızlı bir gelişim göstermiş ve bankacılık sektöründe tamamlayıcı bir rol oynamaya başlamıştır.

Katılım bankaları, mali sektör içerisinde faizsiz bankacılık prensipleri çerçevesinde, çeşitli bankacılık faaliyetleri gerçekleştiren kuruluşlardır. Özel Cari Hesap ve Katılma Hesabı yöntemleriyle toplamış oldukları fonları, bireysel ve kurumsal müşterilerine çeşitli fon kullandırma yöntemleriyle kullanılmaktadır.

Katılım bankalarının, son yıllarda gerçekleştirmiş olduğu hızlı gelişimi sürdürebilmeleri, mevduat bankalarına alternatif oluşturabilmeleri ve mevduat bankalarıyla rekabet edebilmeleri için faaliyetlerinin bilinirliği ve finansal raporlamalarının anlaşılabilirliği önem arz etmektedir.

“Katılım Bankalarında Finansal Raporlamanın Anlaşılabilirliği: Bir Araştırma” isimli tez çalışmamda değerli yardım ve görüşlerini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. A. Taylan ALTINTAŞ’a, hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürü borç bilirim.

Ömer Faruk ALBAYRAK

İstanbul

Eylül 2017

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM: FAİZSİZ BANKACILIK UYGULAMALARI VE TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI	2
1.1. Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve Tarihsel Gelişimi.....	2
1.1.1. İlk Faizsiz Bankacılık Uygulamaları	2
1.1.2. Hristiyan Toplumlarda Faizsiz Bankacılık Uygulamaları	4
1.1.3. İslam Toplumunda Faizsiz Bankacılık Uygulamaları	7
1.2. Dünya'da Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve İslami Finans	12
1.2.1. 20. yüzyılda Faizsiz Bankacılık Uygulamaları.....	12
1.2.2. Günümüzde İslami Finans'ın Durumu	15
1.2.3. Ülkelere Göre Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve İslami Finans	25
1.2.3.1. İran	25
1.2.3.2. Sudan	25
1.2.3.3. Diğer Körfez Ülkeleri.....	26
1.2.3.4. Malezya	26
1.2.3.5. İngiltere	28
1.2.4. İslami Finans Alanında Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	29
1.2.4.1. Islamic Financial Services Board (İslami Finansal Hizmetler Kurulu)	29
1.2.4.2. Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu)	30
1.3. Türkiye'de Katılım Bankacılığı.....	33
1.3.1. Türkiye'de Katılım Bankacılığının Ortaya Çıkış Nedenleri.....	33

1.3.1.1. Dini Nedenler	33
1.3.1.2. Ekonomik Nedenler.....	34
1.3.2. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Tarihsel Gelişimi.....	36
1.3.2.1. Türkiye Katılım Bankaları Birliği	39
1.3.3. Katılım Bankacılığının Yasal Dayanakları.....	40
1.3.4. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Bugünkü Durumu.....	42

İKİNCİ BÖLÜM: KATILIM BANKALARINDA MUHASEBE UYGULAMALARI, FON TOPLAMA VE FON KULLANDIRMA YÖNTEMLERİ

2.1. Katılım Bankalarında Muhasebe Uygulamaları	45
2.2. Katılım Bankalarında Fon Toplama Yöntemleri.....	49
2.2.1. Özel Cari Hesaplar ile Fon Toplama ve Muhasebe Uygulamaları.....	51
2.2.1.1. TL Cinsi Hesabın Açılışı (Özel Cari Hesap).....	52
2.2.1.2. TL Cinsi Hesaba Para Yatırılması (Özel Cari Hesap).....	53
2.2.1.3. TL Cinsi Hesaptaki Paranın Çekilmesi (Özel Cari Hesap).....	54
2.2.1.4. TL Cinsi Hesaptan Yapılan Ödeme/Havale/EFT (Özel Cari Hesap).....	55
2.2.1.5. TL Cinsi Hesabın Kapatılması (Özel Cari Hesap)	56
2.2.1.6. Yabancı Para Cinsi Hesabın Açılışı (Özel Cari Hesap)	57
2.2.1.7. Yabancı Para Cinsi Hesaptan Yapılan Ödeme/Havale/EFT (Özel Cari Hesap).....	58
2.2.1.8. Yabancı Para Cinsi Özel Cari Hesapta Değerleme (Evalüasyon).....	59
2.2.1.9. Özel Cari Hesaplarda Biriken Fonlar İçin Zorunlu Karşılık Ayrılması.....	60
2.2.2. Katılma Hesapları ile Fon Toplama ve Muhasebe Uygulamaları	61
2.2.2.1. TL Cinsi Hesabın Açılışı (Katılma Hesabı)	62
2.2.2.2. TL Cinsi Hesaba Kâr Payı Tahakkuku (Katılma Hesabı).....	62
2.2.2.3. TL Cinsi Hesaba Kâr Payı Tahakkuku ve Hesabın Kapatılması (Katılma Hesabı)	64
2.2.2.4. TL Cinsi Hesaptaki Paranın Vadeden Önce Çekilmesi (Katılma Hesabı)	65
2.2.2.5. Yabancı Para Cinsi Hesabın Açılışı (Katılma Hesabı).....	66
2.2.2.6. Yabancı Para Cinsi Hesaptaki Paranın Vadeden Önce Çekilmesi (Katılma Hesabı)	67

2.2.2.7. Yabancı Para Cinsi Hesabın Değerlemesi (Evalüasyon)	68
2.2.2.8. Katılma Hesaplarına İlişkin Zorunlu Karşılıkların Ayrılması.....	69
2.3. Katılım Bankalarında Fon Kullandırma Yöntemleri.....	73
2.3.1. Bireysel Finansman Desteği ile Fon Kullandırma ve Muhasebe Uygulamaları	73
2.3.2. Kurumsal Finansman Desteği.....	83
2.3.3. Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı ve Muhasebe Uygulamaları	86
2.3.4. Finansal Kiralama ile Fon Kullandırma ve Muhasebe Uygulamaları	87
2.3.5. Ortak Yatırımlar ve Muhasebe Uygulamaları	91
2.3.6. Kira Sertifikası ve Muhasebe Uygulamaları.....	93

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL RAPORLAMANIN ANLAŞILABİLİRLİĞİ: BİR ARAŞTIRMA.....	100
3.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	100
3.2. Araştırmanın Amacı	100
3.3. Araştırmanın Kapsam ve Kısıtları	101
3.4. Araştırmanın Metodolojisi.....	102
3.4.1. Veri ve Bilgi Toplama Yöntemi	102
3.4.2. Örneklem Süreci	102
3.4.3. Araştırmanın Modeli ve Değişkenleri	102
3.4.4. Araştırmanın Hipotezleri	103
3.5. Araştırmanın Verilerinin Analizi.....	104
3.5.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Özellikleri.....	105
3.5.2. Katılımcıların Finansal Raporlamanın Anlaşılabilirliğine İlişkin Frekans Dağılımları.....	112
3.5.3. Araştırmada Yer Alan Ölçeğin Güvenilirlik Analizi.....	113
3.5.4. Araştırmada Yer Alan Ölçeğin Geçerlilik Analizi	114
3.6. Hipotezlerle İlgili Bulgular.....	118
3.6.1. Bireysel Tasarruflarını Öncelikli Olarak Katılım Bankalarında Değerlendirmek İsteyenlerle, Diğer Yatırım Araçlarında Öncelikli Olarak Değerlendirmek İsteyenler Arasındaki Farklılık Analizi	118
3.6.2. Bireysel Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendirmeyi Farklı Düzeylerde Düşünen Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi	122

3.6.3. Finansal Tabloları Farklı Sıklıkta İnceleyen Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	125
3.6.4. Lise Yaşantısında Muhasebe Dersi Almış Katılımcılar ile Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	128
3.6.5. Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Almış Katılımcılar ile Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	131
3.6.6. Interest-Free Financial System Dersi Almış Katılımcılar İle Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	134
3.6.7. Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Yakını Olan Katılımcılar ile Olmayan Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	137
3.6.8. Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünen, Düşünmeyen ve Kararsız Olan Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi.....	140
3.7. Araştırmanın Hipotez Testleri Sonuçları Özeti	143
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	149
KAYNAKÇA	152
Ek 1: Katılımcılara Uygulanan Anket.....	157
Ek 2: İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) Standartları.....	160
Ek 3: İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI) Standartları	162
Ek 4: Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Madde 5 (Finansal Tablolar)	169
Ek 5: TMS – 1 (Finansal Tabloların Sunuluşu)	170
Ek 6: Tekdüzen Hesap Planı	171

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: Türkiye’de Bankacılık Sektörünün Büyüklüğü	43
Tablo 1.2: Türkiye’de Katılım Bankalarının Aktif Gelişimi.....	44
Tablo 1.3: Katılım Bankalarınca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı	47
Tablo 3.1: Öğrencilerin Tasarruflarını Değerlendirmeyi Düşündükleri Alanlar İtibariyle Dağılım	105
Tablo 3.2: Öğrencilerin Lise Eğitiminde Muhasebe Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	107
Tablo 3.3: Öğrencilerin Üniversitemizde Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	108
Tablo 3.4: Öğrencilerin Üniversitemizde Interest-Free Financial System Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	109
Tablo 3.5: Öğrencilerin Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Bir Yakınları Olup Olmadıkları İtibariyle Dağılım.....	110
Tablo 3.6: Öğrencilerin Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünüp Düşünmemeleri İtibariyle Dağılım	111
Tablo 3.7: Finansal Raporların Anlaşılabilirliğine İlişkin Algulamalara Yönelik Frekanslar.....	112
Tablo 3.8: Güvenilirlik Analizine Ait Ortalama ve Standart Sapma	113
Tablo 3.9: Güvenilirlik Analizine Ait Değerler	114
Tablo 3.10: KMO ve Bartlett Testi Sonuçları	115
Tablo 3.11: Araştırmanın Faktör Analizi Sonuçları	116
Tablo 3.12: Araştırmanın Faktör Analizi Değişkenleri.....	117
Tablo 3.13: H_{1a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	119
Tablo 3.14: H_{1a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	119
Tablo 3.15: H_{1b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	120
Tablo 3.16: H_{1b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları	120
Tablo 3.17: H_{1c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	121
Tablo 3.18: H_{1c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	121
Tablo 3.19: H_{2a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	122
Tablo 3.20: H_{2a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	123
Tablo 3.21: H_{2b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	123
Tablo 3.22: H_{2b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları	124
Tablo 3.23: H_{2c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	124
Tablo 3.24: H_{2c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	125
Tablo 3.25: H_{3a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	126

Tablo 3.26: H_{3a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	126
Tablo 3.27: H_{3b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	126
Tablo 3.28: H_{3b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları	127
Tablo 3.29: H_{3c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	127
Tablo 3.30: H_{3c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	128
Tablo 3.31: H_{4a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	129
Tablo 3.32: H_{4a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	129
Tablo 3.33: H_{4b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	129
Tablo 3.34: H_{4b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	130
Tablo 3.35: H_{4c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	130
Tablo 3.36: H_{4c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	130
Tablo 3.37: H_{5a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	131
Tablo 3.38: H_{5a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	132
Tablo 3.39: H_{5b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	132
Tablo 3.40: H_{5b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	132
Tablo 3.41: H_{5c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	133
Tablo 3.42: H_{5c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	133
Tablo 3.43: H_{6a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	134
Tablo 3.44: H_{6a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	135
Tablo 3.45: H_{6b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	135
Tablo 3.46: H_{6b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	135
Tablo 3.47: H_{6c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	136
Tablo 3.48: H_{6c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	136
Tablo 3.49: H_{7a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	137
Tablo 3.50: H_{7a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	138
Tablo 3.51: H_{7b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	138
Tablo 3.52: H_{7b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	138
Tablo 3.53: H_{7c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	139
Tablo 3.54: H_{7c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	139
Tablo 3.55: H_{8a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	140
Tablo 3.56: H_{8a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	141
Tablo 3.57: H_{8b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	141
Tablo 3.58: H_{8b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları	141
Tablo 3.59: H_{8c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı.....	142
Tablo 3.60: H_{8c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları.....	142

Tablo 3.61: Hipotez Testlerinin Sonuçları 143

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Ülkelerin İslami Bankacılık Pazar Payı.....	18
Şekil 1.2: Global İslami Bankacılık Varlıklarının Ükelere Göre Dağılımı	20
Şekil 1.3: Global İslami Bankacılık Toplam Varlıklarının Yıllara Göre Dağılımı....	21
Şekil 1.4: Dünyada İslami Finans Sektör Dağılımı	22
Şekil 1.5: Küresel Faizsiz Bankacılığın Kilometre Taşları.....	24
Şekil 2.1: Katılım Bankalarının Yürütülen Faaliyetleri.....	49
Şekil 2.2: Genel Olarak Kurumsal Finansmanın İşleyişi.....	84
Şekil 2.3: Kira Sertifikaları Genel Yapısı	96
Şekil 3.1: Araştırmanın Modeli	103
Şekil 3.2: Öğrencilerin Tasarruflarını Değerlendirmeyi Düşündükleri Alanlar İtibariyle Dağılım	106
Şekil 3.3: Öğrencilerin Lise Eğitiminde Muhasebe Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	107
Şekil 3.4: Öğrencilerin Üniversitemizde Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	108
Şekil 3.5: Öğrencilerin Üniversitemizde Interest-Free Financial System Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım.....	109
Şekil 3.6: Öğrencilerin Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Bir Yakınları Olup Olmadıkları İtibariyle Dağılım	110
Şekil 3.7: Öğrencilerin Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünüp Düşünmemeleri İtibariyle Dağılım	111
Şekil 3.8: Faktör Analizi Çizgi Grafiği.....	115

KISALTMALAR LİSTESİ

AAOIFI	:	Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu)
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
a.e.	:	Aynı eser/yer
a.g.e.	:	Adı geçen eser
A.Ş.	:	Anonim Şirketi
BAE	:	Birleşik Arap Emirlikleri
BDDK	:	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİR.	:	Bireysel
BSMV	:	Banka Sigorta Muamele Vergisi
DESİYAB	:	Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası
Diğ.	:	Diğer
GYO	:	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
HSBC	:	The Hong Kong and Shanghai Banking Corporation (Hong Kong ve Şanghay Bankacılık Şirketi)
HS	:	Hesabı
IFSB	:	Islamic Financial Services Board (İslami Finansal Hizmetler Kurulu)
IFTF	:	Islamic Financial Task Force (İslami Finans Görev Gücü)
IIMM	:	Islamic Interbank Money Market (İslami Bankalararası Para Piyasası)
FAS	:	Financial Accounting Standards (Finansal Muhasebe Standartları)
FİN.	:	Finansal
KDV	:	Katma Değer Vergisi
KİR.	:	Kiralama
KKDF	:	Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu
KMO	:	Kaiser-Meyer-Olkin
K.V.	:	Kısa Vadeli
M.Ö.	:	Milattan önce
ORT.	:	Ortak

PCA	:	Principal Component Analysis (Temel Bileşenler Analizi)
S.	:	Sayfa
SPK	:	Sermaye Piyasası Kanunu
SPV	:	Special Purpose Vehicle (Özel Amaçlı Kuruluş)
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	:	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TKBB	:	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
TMS	:	Türkiye Muhasebe Standardı
TMSF	:	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TL	:	Türk Lirası
TP	:	Türk Parası
USD	:	Amerikan Doları
VKŞ	:	Varlık Kiralama Şirketi
YAT.	:	Yatırım
Y.İ.Y	:	Yurt İçinde Yerleşik
YP	:	Yabancı Para

GİRİŞ

Türkiye’de Özel Cari Hesap ve Katılma Hesabı yöntemiyle fon toplayan katılım bankaları faaliyetlerine 1985 yılında Özel Finans Kurumları adı ile başlamıştır. 2005 yılında mevduat bankalarıyla aynı düzenlemelere tabi olmuş ve bu tarihten itibaren hızlı gelişim göstermişlerdir. Çalışmada, katılım bankalarında finansal raporlamanın anlaşılabilirliği üzerine bir araştırma yapılarak, finansal raporlamanın anlaşılabilirliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, ilk faizsiz bankacılık uygulamaları ve Türkiye’de katılım bankacılığının tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde ilk olarak faizsiz bankacılık uygulamaları ve tarihsel gelişiminden bahsedilmiştir. Sonra İslami Finans’ın yakın geçmişteki uygulamalarından ve günümüzdeki durumundan detaylı olarak söz edilmiştir. Son olarak Türkiye’de katılım bankacılığının ortaya çıkış nedenleri, tarihsel gelişimi ve yasal dayanakları ifade edilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, katılım bankalarının fon toplama ve fon kullandırma yöntemlerinin neler olduğundan detaylı olarak söz edilmiş ve bu yöntemlere ilişkin örnek muhasebe uygulamalarına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise katılım bankalarında finansal raporlamanın anlaşılabilirliğine yönelik yapılan araştırmaya yer verilmiştir. Yapılan anket çalışması ile elde edilen veriler istatistik analiz yöntemleriyle incelenmiş ve konuya ilişkin oluşturulan hipotezler test edilmiştir.

Son olarak ise, araştırma sonuçlarından yola çıkarak katılım bankalarında finansal raporlamanın anlaşılabilirliği üzerine çıkarımlarda bulunulmuş ve konu ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

FAİZSİZ BANKACILIK UYGULAMALARI VE TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI

Çalışmanın birinci bölümünde faizsiz bankacılık uygulamaları ve faizsiz bankacılığın tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilecektir. Bu kapsamda; ilk faizsiz bankacılık uygulamalarından, İslami Finans'ın tarihsel gelişiminden, günümüzdeki durumundan ve Türkiye'deki faizsiz bankacılık uygulamasının gelişiminden bahsedilecektir.

1.1. Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve Tarihsel Gelişimi

Faiz konusunda tarih boyunca çok çeşitli yasal ve dini düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler faizin ortaya çıkarabileceği bireysel ve toplumsal sorunları bertaraf etmeye yönelik olmuştur. Bu bölümde ilk faizsiz bankacılık uygulamalarından, Hristiyan toplumlarda ve İslam toplumlarında faizsiz bankacılık uygulamalarından bahsedilecektir.

1.1.1. İlk Faizsiz Bankacılık Uygulamaları

Faizin gerek teori, gerekse uygulama yönünden binlerce yıl öncesine kadar uzanan çok eski bir geçmişi vardır. Faiz, Hristiyanlık ve İslamiyet'ten çok önceki zamanlarda bile insanların büyük ilgisini uyandırmış ve eski Yunan düşünürlerinden Eflatun ve Aristo gibi pek çok filozof veya devlet adamı, faizin ne olduğu veya ne olmadığı üzerinde durmuş, faizin insan yaşamındaki önemini ve insan yaşamına olan etkilerini açıklayıcı görüşler ileri sürmüşlerdir.¹

Eflatun faizi ahlâka aykırı olduğu ve istediği ideal düzene uygun olmadığı için reddetmiş, yasaklanmasını istemiştir. Eflatun'a göre ideal toplumda para servetin

¹ Sabri Orman, "İslam ve Diğer Sistemlerde Faiz", **Para, Faiz ve İslam**, Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi 4, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yayınları:11, İstanbul, 1992, s.91.

kendisi değildir, sadece serveti elde etmenin bir aracıdır. Bununla birlikte faiz, gelir dağılımındaki dengesizlikleri artırır ve yoksulluğun yaygınlaşmasına neden olur. Ve bir toplumda çok sayıda yoksul ve az sayıda zengin bulunursa, bu durum toplumun uğrayabileceği en büyük felaket olur.²

Hocası Eflatun'a göre daha farklı düşüncelere sahip olan Eski Yunan filozofu Aristo, faiz aracılığı ile zengin olmayı doğru bulmamış ve paranın bizzat hâsıla yaratamayacağını, paranın bir değiş tokuş aracı olduğunu ve paranın bir kazanç veya bir servet aracı olarak kullanılmayacağını ifade etmiştir. Aristo parayı, yumurta vermeyen kısır bir tavuğa benzeterek "para yavrulamaz" demiştir. Ayrıca Aristo, paranın sadece bir değiş tokuş aracı olduğu için faiz getirmesinin eşyanın tabiatına aykırı olduğunu ifade etmiştir.³

Literatürde bulunan birçok kaynağa göre, faizsiz bankacılık uygulamalarının geçmişi, M.Ö. 1792-1749 yıllarında hüküm sürmüş olan Babil Hükümdarı Hammurabi'ye değin uzanmaktadır. Hammurabi Kanunları (The Code of Hammurabi) olarak bilinen düzenlemelerin 100-107. bölümleri borç para verme işlemlerinin nasıl yürütüleceğini gösterilmektedir. Hammurabi Kanunları, tarihte faiz uygulanmadan yatırıma imkân sağlayan ilk örnek olarak bilinmektedir.⁴

100 ve 107. bölümler arasında yer alan Hammurabi Kanunları şu şekildedir:⁵

“100. ... aldığı parayı yazılı olarak bildirir ve aldığı paraya göre belirlenen faizi anlaşma gününde tacire öder.”

“101. Gittiği yerlerle ticaret anlaşması yoksa kazandığı paranın tümünü tüccara vermesi için simsara bırakacaktır.”

² Feridun Ergin, **Para Faiz ve Teorileri**, İstanbul, Beta Yayınları, 1983, s.133.

³ Mehmet Dikkaya, Yunus Kutval, **Katılım Bankacılığı Türkiye Örneği**, Ankara, Savaş Yayınevi, 2014, s.30.

⁴ Mesut Ergan, Mert Aytekin, "Özel Finans Kurumları", **Ekovitrin Ekonomi Dergisi**, Sayı.10 (Temmuz 2000), s.4.

⁵ "The Code of Hammurabi: Hammurabi's Code of Laws: Paragraphs 100-199", (Çevrimiçi) <http://www.sacred-texts.com/ane/ham/ham06.htm>, 19 Ekim 2015.

“102. Şayet bir tüccar yatırım yapması için belirli bir miktar parayı simsara emanet ederse ve simsar gittiği yerde bir miktar kayba uğrarsa, simsar ana parayı tüccara vermek zorundadır.”

“103. Şayet simsar seyahatte iken, düşmanlar her şeyini ondan alırsa, simsar Tanrı adına yemin ederek, sorumluluğundan kurtulur.”

“104. Şayet bir tüccar bir yere götürmesi için simsara mısır, yün, yağ veya herhangi bir mal verirse, simsar aldığı miktar için tüccara makbuz vermelidir, aynı zamanda tüccardan da verdiği para için makbuz almalıdır.”

“105. Şayet simsar dikkatsiz davranıp tüccara verdiği para için bir makbuz almamışsa faturalanmamış paranın kendi parası olduğunu düşünemez.”

“106. Şayet simsar tüccardan parayı alırsa, ama parayı aldığını reddederse, tüccar parayı simsara verdiği Tanrı ve tanıklık eden şahitlerin huzurunda yemin eder ve simsar toplam miktarın üç katını tüccara öder.”

“107. Şayet simsar kendisine verilen her şeyi geri getirdiği halde, tüccar bunu kabul etmezse, simsar tüccarı yargıçların ve Tanrı'nın önünde suçlar, tüccar buna rağmen aldığını kabul etmezse tüccar simsara toplam para miktarının altı katını öder.”

1.1.2. Hristiyan Toplumlarında Faizsiz Bankacılık Uygulamaları

Semavi dinlerin ana kaynağı olan kutsal kitaplar, sosyal ve ekonomik anlamda toplumları yakından ilgilendiren faiz konusunda önemli ve pek çoğu kesin denebilecek hükümler içermektedir. Bu konuda en fazla esnek olarak görülen İncil'de bile faiz konusuna karşı mesafeli bir duruş olduğu bilinmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:⁶

“Efendisi ona şu karşılığı verdi: Kötü ve tembel köle! Ekmediğim yerden biçtiğimi, harman savurmadığım yerden devşirdiğimi bildiğine göre paramı faize vermeliydin. Ben de geldiğimde onu faiziyle geri alırdım...” (İncil, Matta 25:27)

⁶ Dikkaya, Kutval, a.g.e., s.31.

“Efendisi ona, ‘Ey kötü köle, seni kendi ağzından çıkan sözle yargılayacağım’ dedi. ‘Kendinden koymadığını alan, ekmediğini biçen sert bir adam olduğumu bildiğine göre, neden paramı faize vermedin? Ben de geldiğimde onu faiziyle geri alırdım.’ ” (Luka, 19:22-23)

Borç verme ise şu şekilde olmalıdır:⁷

“Sizden bir şey dileyene verin, sizden ödünç isteyeniyi geri çevirmeyin” (Matta 5:42)

“Geri alacağınızı umduğunuz kişilere ödünç verirsiniz, bu size ne övgü kazandırır? Günahkârlar bile verdiklerini geri almak koşuluyla günahkârlara ödünç verirler. Ama siz düşmanlarınızı sevin, iyilik yapın, hiçbir karşılık beklemeden ödünç verin. Alacağımız ödül büyük olacak, Yüceler Yücesi’nin oğulları olacaksınız. Çünkü O, nankör ve kötü kişilere karşı iyi yüreklidir.” (Luka 6:34-35)

“Verin, size verilecektir. İyice bastırılmış, silkelenmiş ve taşmış, dolu bir ölçekle kucağınıza boşaltılacak. Hangi ölçekle verirsiniz, aynı ölçekle alacaksınız.” (Luka 6:38)

X. yüzyıldan itibaren Avrupalı tüccarlar tarafından yaygın bir şekilde kullanılan iş ortaklığı türü *commenda*’dır. Avrupa’da ortaya çıktığı X.yüzyılda denizaşırı ticaretin getirdiği tehlikeleri aşmak için kullanılmıştır. Bu iş ortaklığında biri sermaye sahibi diğeri de işletme sahibi olmak üzere iki taraf bulunur. Commenda ortaklığında sermayenin, sermaye sahibinden işletme sahibine geçmesi şarttır. Tabii ki bu ortaklıkta ortaya çıkacak olan zararı sermaye sahibi, ortaklığa koyduğu sermaye kadar karşılar. Sadece işletme sahibinin ortaya çıkan zararda kusuru varsa, işletme sahibi bu zararı karşılamak zorunda kalır.⁸

⁷ "Usury" (Çevrimiçi)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Usury>, 20 Ekim 2015.

⁸ Avner Greif, "Reputation and Coalitions in Medieval Trade: Evidence on the Maghribi Traders", **The Journal of Economic History**, Vol.49, No. 4 (Dec., 1989), s.873-878.

12. yüzyılda Hristiyan hacıların mallarını ve canlarını güvence altına almak için kurulmuş bulunan “Temple Mezhebi” ve bu mezhebin müntesipleri olarak ifade edilen “Templier” ler, yapılmış olan hibelerle büyük miktarda servet sahibi olmuşlardır. O dönemde Avrupa’da yüzlerce şubesi bulunan “Temple Mezhebi”, askeri ve ticari amaçlar için faizsiz kredi vermiştir.⁹

Temple mezhebi, birçok isimle anılmakla birlikte bu isimlerden en bilineni Tapınak Şövalyeleridir. Bu mezhebin kuruluş amacı bahsedildiği gibi Hristiyan hacıların malını ve canını korumaktır. Bu nedenle kuruluşunda askeri bir teşkilattir. Ancak aldıkları bağışlarla çiftlik veya malikane gibi binalarda merkezleşmişlerdir. Bu yerlere de Tapınak Evleri denilmiştir. Tapınaklarda, alınan bağışlar ve Avrupa’dan uzaklaşan haclıların veya hacıların para ve malları bulunurdu. Tapınak Evleri yaygınlaşınca, paranın bir evden yatırılıp diğerinden çekilebildiği bir kredi mektup sistemi geliştirdiler. Bu sistemde, parasını bir tapınak evine bırakan kişiye, o evde parasının bulunduğu dair o evdeki Tapınakçılar tarafından bir mektup verilirdi. Seyahat esnasında kişi, başka bir tapınak evinde bulunan Tapınakçılara bu mektubu vererek, kendi hesabından para çekebilirdi. Tabii ki Tapınakçılar bu hizmetten idare ücreti adı altında para alıyorlardı.¹⁰

Tapınak Şövalyeleri’nin bankacılık faaliyetlerine olan ilgileri zaman içinde artmıştır. Askeri ve ticari amaçlarla krediler kullandırmaya başlamışlardır. Ancak bu kredilere karşılık faiz talep edememişlerdir. Çünkü paranın ödünç verilmesinden faiz alınması kilise tarafından dini emirler dikkate alınarak yasaklanmıştı. Faiz istemenin yasak olması nedeniyle, faiz yerine kira bedeli talep etmişlerdir. Kira bedeli talep etmeleri aynı zamanda kullandıkları kredilerin sadece parasal olmamasından dolayıdır. Ayrıca Tapınakçılar kredi kullanırken, kredi kullanan kişinin mülklerini ipotek altına almışlardır.¹¹

⁹ Ersan Özgür, "Katılım Bankalarının Finansal Etkinliği ve Mevduat Bankaları ile Rekabet Edebilirliği", Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyonkarahisar, 2007, s.41.

¹⁰ "Knights Templar" (Çevrimiçi)
https://en.wikipedia.org/wiki/Knights_Templar, 22 Ekim 2015.

¹¹ "History of the Knights Templar" (Çevrimiçi)
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Knights_Templar, 24 Ekim 2015.

Avrupa iktisat tarihçileri ortaçağ Avrupa'sında uygulanan en yaygın iş ortaklığı şeklinin "Commenda" olduğunda uzlaşmaktadırlar. Commenda'nın kökenlerini ortaya koyan araştırmaların vardıkları ortak sonuç, bu finansman şeklinin faizsiz finansman şekli olan mudarabanın bir devamı niteliğinde olduğu şeklindedir. Mudaraba ve onun bir türevi olan Commenda'da sermayedar ve aktif ortaktan meydana gelen iki taraf söz konusudur. Sözleşmenin en başında kârın hangi paylarla bölüşüleceğine karar verilmektedir. 12. ve 13. yüzyıllar boyunca yaygın kullanılmış olan oran "ad quartem partem lucri" olarak belirtilen aktif ortağa 1/4 hisse verilmesi şeklinde olan paylaşımıdır.¹²

16.yy'a kadar kilise tarafından faiz sürekli yasaklanmıştır. Fakat Protestanlığın yayılmasıyla faiz hakkındaki düşünceler değişmeye başlamıştır.¹³

1.1.3. İslam Toplumunda Faizsiz Bankacılık Uygulamaları

Kur'an, Sünnet ve Fıkıh kaynaklarında faiz yerine kullanılan kelime ribadır. Ribayı haram kılan naslar (ayetler ve hadisler) hiçbir teville meydan vermeyecek derecede açık, kesin ve muhkemdir.¹⁴ Faiz ile ilgili Kur'an ayetlerinden bazıları şunlardır:

"Ey iman edenler! Kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz."¹⁵

"Yahudilerin yaptıkları zulüm ve birçok kimseyi Allah yolundan alıkoymaları, kendilerine yasaklanmış olduğu halde faiz almaları, insanların mallarını haksız yere

¹² Murat Çizakça, **İslam Dünyasında ve Batı'da İş Ortaklıkları Tarihi**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s.9.

¹³ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**,s.32.

¹⁴ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**,s.33.

¹⁵ Kur'an. Al-i İmran Suresi, Ayet 130.

yemeleri sebebiyle önceden kendilerine helal kılınmış temiz ve hoş şeyleri onlara haram kıldık. İçlerinden inkâr edenlere de acı bir azap hazırladık.”¹⁶

“Faiz yiyenler, ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların ‘Alışveriş de faiz gibidir’ demelerinden dolaydır. Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kılmıştır. Bundan böyle kime Rabbinden bir öğüt gelir de (o öğüte uyarak) faizden vazgeçerse, artık önceden aldığı onun olur. Durumu da Allah’a kalmıştır. (Allah onu affeder.) Kim tekrar (faize) dönerse, işte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalacaklardır.”¹⁷

“İnsanların malları içinde artsın diye faizle her ne verirsiniz, Allah katında artmaz. Ama Allah’ın hoşnutluğunu isteyerek her ne zekât verirsiniz; işte bunu yapanlar sevaplarını kat kat arttıranlardır.”¹⁸

“Allah, faiz malını mahveder, sadakaları ise artırır (bereketlendirir). Allah hiçbir günahkâr nankörü sevmez.”¹⁹

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve eğer gerçekten iman etmiş kimselerseniz, faizden geriye kalanı bırakın. Eğer böyle yapmazsanız, Allah ve Rasûlüyle savaşa girdiğinizi bilin. Eğer tövbe edecek olursanız, anaparalarınız sizindir. Böylece siz ne başkalarına haksızlık etmiş olursunuz, ne de başkaları size haksızlık etmiş olur.”²⁰

Faiz ile ilgili hadislerde bazıları şunlardır:

“Altına karşılık altın, dinarı olsun külçesi olsun; gümüşe karşılık gümüş, dirhemi olsun, külçesi olsun; buğdaya karşılık buğday ölçeye 34 ölçektir. Arpaya karşılık arpa, ölçeye ölçektir. Hurmaya karşılık hurma, ölçeye ölçektir. Tuza karşılık tuz,

¹⁶ Kur’an. Nisâ Suresi, Ayet 160 ve 161.

¹⁷ Kur’an. Bakara Suresi, Ayet 275.

¹⁸ Kur’an. Rum Suresi, Ayet 39.

¹⁹ Kur’an. Bakara Suresi, Ayet 276.

²⁰ Kur’an. Bakara Suresi, Ayet 278 ve 279.

ölçeğe ölçektir. Kim artırır ya da fazlasını isterse faize girmiş olur. Gümüşe karşılık altın elden ele satılırsa gümüşün fazla olmasının bir etkisi yoktur, ama veresiyesi olmaz. Arpaya karşılık buğday elden ele satılırsa arpanın fazla olmasının bir etkisi yoktur, ama veresiyesi olmaz.”²¹

“Peygamber, ona salât ve selâm olsun, gümüşü gümüşle, altını altınla değiştirmeyi yasakladı, dengi dengine olursa başka. Gümüşü altınla istediğimiz gibi, altını gümüşle istediğimiz gibi satın alabileceğimizi emretti.”²²

“Abdullah b. Ömer (r.a.) dedi ki; Beqî’de deve satardım. Dinara karşılık satar yerine dirhem alırdım, dirheme karşılık satar yerine dinar alırdım. Allah’ın Elçisi’ne geldim, Hafsa’nın evindeydi: “Ey Allah’ın Elçisi, müsadenle bir şey sormak istiyorum; ben Beqî’de deve satıyorum; dinara karşılık dinar alıyorum. Ona karşılık onu alıyor, buna karşılık bunu veriyorum.” dedim. Dedi ki: “O günün fiyatıyla almanda bir sakınca yoktur; yeter ki, aranızda bir şey bırakarak ayrılmayın.””²³

İslam’ın ilk zamanlarından başlayarak faizsiz birtakım sermaye tedarik yöntemleri olmuştur. Bunların bir kısmı İslam’dan önce Arap yarımadasında mevcut olan uygulamalarken, diğer bir kısmı Müslüman toplum için yeni karşılaşılan finansal işlemlerdi. İslam topraklarının daha ilk zamanlardan itibaren geniş bir coğrafyaya yayılarak Müslümanların farklı kültür ve medeniyetlerle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan çeşitli ticari ilişkilerin meydana getirdiği tüccar sınıfının finansman ihtiyacını karşılamak için çeşitli mali aracı kurumlar oluşturuldu. Bunların başında Beytü’l-mal (devlet hazinesi), sarraflar ve cehbezler, kamu yararına çalışan kuruluşlar ve emek-sermaye ortaklığı (mudârabe) gelmektedir.²⁴

Bu aracı kurumlardan devlete bağlı bir kurum olan Beytü’l-mal’ın görevlerinden birisi de ihtiyaç duyan kimselere borç vermektir. Farklı bölgelerde

²¹ Ebû Davud, Sünen, Büyû’ ve’licârât, 12; Hadis No: 3349.

²² Buhârî, Sahih, Büyû’ 81.

²³ Ebû Davud, Sünen, Büyû’ ve’licârât, 14; Hadis No: 3354.

²⁴ Necmettin Kızılkaya, "Modern Dönemde Faizsiz Bankacılık ve Fıkhî İşleyişi", **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, Sayı.20 (Ekim 2012), s.137.

ticari faaliyetlerde bulunan tüccarlar, ihtiyaç duydukları zaman Beytü'l-mal şubesinin bulunduğu yerden borç alıyorlar ve aldıkları borcu başka bir yerde bulunan Beytü'l-mal'a ödeyebiliyorlardı.²⁵

Sınırların genişlemesi ve ticaret hacminin artması, İslam toprakları içerisinde değişik para birimlerinin kullanılmasına yol açmıştır. Bu aynı zamanda tedavülde olan paraların birbiriyle değiştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu işi ilk dönemlerde sarraflar yapmaktaydı. Abbasiler döneminde ticari faaliyetlerin genişlemesiyle birlikte sarraflar, para bozmanın yanında borç para vermeye, emanet para kabul etmeye ve darphaneye tüccarlar arasında aracılık faaliyetlerini yürütmeye başlayarak cehbez olarak anılmaya başlanmıştır. Başka şehirlerde şubeleri ve ticari bağlantıları bulunan cehbezler, hem şahıslara hemde devlete borç para vererek adeta bir banka işlevi görmeye başlamışlardır. Bu dönemde borç para vermek emek-sermaye ortaklığı (mudârabe) şeklinde olmuştur.²⁶

Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki ilk faizsiz finansman uygulamaları para vakıfları ile ortaya çıkmıştır. Para Vakıfları, adından da anlaşılabilceği üzere belli bir paranın vakfedilmesiyle kurulan vakıflardı. Yani para vakıflarının kuruluş sermayesini gayrimenkul değil, para oluşturmaktaydı. Para vakıfları ellerinde bulunan fonları, vakıf kurulurken oluşturulan belgedeki (vakfiye) şartlara göre işletmeleri gerekiyordu. Bu yüzden vakıfta hayır için toplanan fonlar, Karz-ı Hasen, Murabaha, Mudaraba ve Bidâa gibi çeşitli yöntemlerle işletilmiştir ve bu yöntemlerle elde edilen gelirler, vakfiyede yer alan amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Kullanılan yöntemler:²⁷

- Karz-ı Hasen, kelime anlamı itibariyle ödünç vermek demektir. Yöntem olarak ise bir çeşit faizsiz kredi türüdür. Verilmiş olan borcun vade tarihi geldiği zaman geri alınmasıdır. Ödeme esnasında verilen borcun dışında hiçbir ek ücret talep edilmemesidir.

²⁵ Mehmet Erkal, "Beytülmâl", İstanbul, DİA, 1992, VI, s.94

²⁶ Kızılkaya, a.g.e., s.138.

²⁷ Çizakça, a.g.e., s.19.

- “Murabaha yöntemi bir çeşit satış yöntemidir. Örneğin alınan bir malın, maliyetinin üzerine belli bir kâr konularak satılmasıdır. Burada konulacak kârın çok yüksek seviyelerde olmasını engellemek için, Osmanlı İmparatorluğunda para vakıflarında bu kâr belli bir oranla sınırlandırılmıştır. Belirlenen oranın üzerinde işlem yapılması yasaklanmıştır. Ayrıca çok yaygın olarak kullanılmış bir yöntemdir.”
- “Mudaraba bir iş ortaklığı türüdür. Kâr/Zarar Ortaklığı veya Emek/Sermaye Ortaklığı olarak ifade edilebilir. Kullanılan bu yöntemde sermayeyi koyan taraf para vakfi olmaktadır. Bu ortaklık türünde, mudarib’in (emek sahibi) mali kayba karşı herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Yani zararı sadece kendi emeği ile sınırlıdır. Bu nedenle para vakfi, yatırımı başarılı olacak alanlarda bu ortaklığa girişmiştir. Kâr sağlandığı durumda ise mudarib, vakıftan aldığı anaparayı ve anlaşma koşullarına göre kârın belirli yüzdesini vakfa öder.”
- “Bidâa ise biraz farklı bir yöntemdir. Burada sermaye sahibi vakıf, sermayesini bir kişiye kullanırmakta ve sermayenin kullanıldığı işten gelen bütün kârda vakfın eline geçmektedir. Yani bir tür hayır işidir. Sermayeyi kullanan kişi herhangi bir gelir elde etmemekte bu işi sadece hayır için yapmaktadır. Bu yöntem para vakıflarında yaygınlık kazanmamıştır.”

“Osmanlı İmparatorluğu döneminde eğitim, bayındırlık, sağlık hizmetleri ile dini hizmetlerin büyük çoğunluğu para vakıflarınca finanse edilmiştir. Ayrıca mahalle mekteplerinden en yüksek eğitim kurumlarına kadar eğitim ve öğretim hizmetleri; halkın ruh ve beden sağlığını ilgilendiren sağlık hizmetleri; ihtiyaç sahiplerinin yeme, içme, barınma ihtiyaçlarının yanında maddi finansman

ihtiyaçlarının karşılanması gibi sosyal yardım ve sosyal güvenlik hizmetleri için de vakıflar kurulmuştur.”²⁸

1.2. Dünya’da Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve İslami Finans

Bu bölümde yirminci yüzyıldaki faizsiz bankacılık uygulamalarından, İslami Finans’ın günümüzdeki durumundan, ülkelere göre İslami Finans uygulamalarından ve İslami Finans alanındaki düzenleyici ve denetleyici kurumlardan bahsedilecektir.

1.2.1. 20. yüzyılda Faizsiz Bankacılık Uygulamaları

Faizsiz Bankacılığın uygulamada var olup olamayacağı üzerine yapılan tartışmalar 20.yy ilk yarısının sonlarına doğru başlamıştır. 20.yy ikinci yarısı itibariyle de Faizsiz Bankalar ve İslami Bankalar kurulmaya başlanmıştır.

20. yüzyılın sonlarından itibaren özellikle Pakistanlı araştırmacıların gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarla faizsiz bankacılığın uygulamaya konulabileceğine ilişkin ortak bir karara varılmıştır. Ama gerçek anlamda faizsiz bankacılık hareketinin ortaya çıkması Pakistanlı iktisatçı Muhammed Uzair tarafından gerçekleştirilmiştir. Muhammed Uzair, 1955 tarihinde "An Outline of Interestless Banking" içerikli çalışmasında, faizsiz bankacılığa dair düşünceleri gündeme getirmiştir.²⁹

1963 yılında Mısır’ın Mit Ghamr şehrinde ilk faizsiz banka olan Mit Ghamr Tasarruf Bankası (Mit Ghamr Savings Bank) kurulmuştur. Kurucusu Mısırlı ekonomist Dr. Ahmet El-Nassar’dır. Dr. Ahmet El-Nassar doktora eğitimini Almanya’da sürdürürken Almanya’daki yerel tasarruf bankalarının işleyişinden etkilenmiştir. Bu yerel tasarruf bankaları, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Batı Almanya’nın ekonomisinin yeniden inşasında önemli rol oynamıştır. Mit Ghamr

²⁸ İrfan Türkoğlu, "Osmanlı Devletinde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı.22 (2013), s.189.

²⁹ Ergan, Aytakin, **a.g.e.**, s.4.

Tasarruf Bankasının kurulduğu Mit Ghamr şehrinde yaşayan insanlar dindardı. Ve İslam'ın faizi yasakladığını bildiklerinden dolayı, tasarruflarını herhangi bir bankada bulundurmuyorlardı. Yani kurulacak olan bankanın İslami değerlere saygılı olması gerekiyordu. Aynı şekilde bölge halkında bankayı kullanması sağlanmalıydı.

Banka kurulduğunda 3 tür hesabın olması kabul edildi:³⁰

- a. Tasarruf Hesabı (Savings Accounts)
- b. Yatırım Hesabı (Investment Accounts)
- c. Zekat Hesabı (Zakat Accounts)

Tasarruf hesabına kâr payı ödemesi yapılmıyordu ve istenildiği zaman hesap sahibi tarafından hesaptan para çekilebiliyordu. Yatırım hesabında ise istenildiği her zaman para çekilemiyor ve kâr payı oranına bağlı olarak bu hesaptan kâr elde edilebiliyordu. Zekat hesabı ise resmi zekat miktarını içeriyordu. Banka kısa vadeli, faizsiz, küçük miktarlarda kredi kullanıyordu.

Banka kurulduğu 1963 yılından 1966 yılına kadar mevduat miktarını artırmıştı. Ama ihtiyatlı davranıyordu ve yapılan kredi başvurularının yaklaşık %60'ını reddetmişti. Mit Ghamr projesi başarılı olmuştu ama politik sebeplerden dolayı proje iptal edildi. Ancak bu proje ticari bankaların faizsiz bir şekilde örgütlenebileceğini göstermişti. 1967 yılında Mit Ghamr Tasarruf Bankasının kapanmasından sonra, Dr. Ahmet El-Nassar 1971 yılında Kahire'de Nasser Sosyal Bankasını (Nassar Social Bank) kurmuştur.³¹

Modern anlamda faizsiz bankacılık uygulaması, İslam ülkelerinde başlayan sanayileşme atılımları ve 1970'li yılların başlarında ortaya çıkan petrol krizi ile ivme kazanmaktadır. Bu tarihten itibaren kişilerin birikimlerinin, ticari deneyimi olan kurumların elinde kâr-zarar esasına göre değerlendirilmesi gerektiği fikri

³⁰ "Mit Ghamr: Pioneer in Islamic Banking", (Çevrimiçi)
<http://conference.qfis.edu.qa/app/media/11245>, 25 Ekim 2015.

³¹ "Mit Ghamr: Pioneer in Islamic Banking", (Çevrimiçi)
<http://conference.qfis.edu.qa/app/media/11245>, 25 Ekim 2015.

benimsenmektedir. Sanayileşme ile birlikte büyük yatırım projelerinin finansmanında da bu kaynakların büyük bir ihtiyacı karşılayabileceği hesaplanmaktadır.³²

1975 tarihinde temeli Dubai’de atılan Dubai Islamic Bank (Dubai İslam Bankası) da faizsiz bankacılığın ilk denemeleri arasında ifade edilmektedir. Dubai İslam Bankası sanayi, tarım ve emlak gibi önemli alanları finanse etmiştir.³³

1975 Ekim’inde Suudi Arabistan’da (Cidde) kurulan İslam Kalkınma Bankası, faizsiz bankacılığa ilişkin dünyada ses getirmiş olan bir kuruluştur. Türkiye’nin kurucu üyeleri arasında yer aldığı İslam Kalkınma Bankası, İslam Konferansı Teşkilatı’na (The Organisation of Islamic Cooperation) üye ülkelerin kalkınma programını desteklemektedir.³⁴

İslami Kalkınma Bankası’nın (Islamic Development Bank) amacı İslamî kurallara uygun olarak üyesi olan ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişimlerini desteklemek ve Müslüman toplulukların ekonomik ve sosyal gelişimlerini teşvik etmektir. Banka, üye ülkelerdeki ekonomik ve sosyal kalkınma konularına finansal destek sağlamanın yanında, verimli proje ve girişimlere özkaynak veya kredi temini suretiyle iştirak eder. Bunların yanı sıra üye ülkeler arasında sermaye malları dış ticaretinin gelişmesine katkıda bulunmak, üye ülkelere teknik destek sağlamak, reklam ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmak, Müslüman ülkelerdeki ekonomik kalkınma programlarında yer alan personel için eğitim imkanları geliştirmek de bankanın fonksiyonel çalışmaları içerisinde yer almaktadır.³⁵

1980’li yılların başında İslam ülkelerinde faizsiz bankaların açılması ve bu bankaların mevduatlarının hızla artmaya başlaması Batı ülkelerindeki bankalarında

³² Güray Küçükkoçaoğlu, "İslami Bankalar ve İslami Finans Kurumları Çalışma Notları", (Çevrimiçi) <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcuma17.doc>, 5 Kasım 2015.

³³ Cihangir Akın, **Faizsiz Bankacılık ve Kalkınma**, İstanbul, Kayıhan Yayınları, 1986, s.114.

³⁴ Güray Küçükkoçaoğlu, "İslami Bankalar ve İslami Finans Kurumları Çalışma Notları", (Çevrimiçi) <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcuma17.doc>, 5 Kasım 2015.

³⁵ "About Islamic Development Bank", (Çevrimiçi) http://www.isdb.org/irj/portal/anonymous?guest_user=idb_en, 6 Kasım 2015.

faizsiz bankacılık sektörüne girmelerine neden olmuştur. Faizsiz bankaların ilk dönemlerde mudilerine çok az bir getiri sağlamaları, Batı ülkelerindeki bankaların bu sektöre girerek ucuz bir fon kaynağı elde etmelerini sağlamıştır.

Faizsiz bankacılık uygulamalarının Avrupa da ilk başladığı yer İngiltere olmuştur. Bunun nedeni İngiltere'nin Arap ülkeleri ile sıkı bir ticari bağının olmasıdır. İngiltere müşterilerinin taleplerini faizsiz uygulamalar sunarak karşılamaya çalışmıştır. Avrupa bankalarının faizsiz bankacılık sektörüne girmesi yan kuruluşlarıyla faizsiz işlem yapmaları ve müşterilerine faizsiz ürünler (interest-free product) sunmaları şeklinde olmuştur.³⁶

1.2.2. Günümüzde İslami Finans'ın Durumu

Avrupa'da tamamen faizsiz olarak çalışan ilk banka Islamic Bank of Britain 2004 yılında İngiltere'de kurulmuştur. Islamic Bank of Britain, 16 Aralık 2014 tarihinde yaptığı bir duyuru ile ismini Al Rayan Bank olarak değiştirmiştir. 2006 yılında da aynı şekilde İngiltere'de European Islamic Investment Bank faaliyetlerine başlamıştır.³⁷

Global İslami Finans sektörünün toplam büyüklüğü 2009 ve 2013 yıllarında yaklaşık %17'lik bir büyüme göstermiş, 2014 yıl sonu itibariyle 1,45 trilyon ABD doları mertebesine ulaşmıştır. Aynı şekilde çift haneli büyüme hızı ile kısa vadede 3 trilyon ABD doları seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir.³⁸

Global İslami Finans sektörünün itici güçlerini ise, "Malezya, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri" oluşturmaktadır. Tahminler, orta vadede güçlü büyümenin bu pazarlarda

³⁶ Rodney Wilson, **The Growth of Islamic Banking and Product Development Among Islamic Retail Banks**, İngiltere, Euromoney Books, 2006, s.25.

³⁷ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2008", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

³⁸ Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2015", (Çevrimiçi) <http://www.ifs.org/sec03.php>, 6 Kasım 2015.

gerçekleşeceği noktasında birleşmektedir. Son dönemde dünya ölçeğinde hızlı ve sağlıklı bir gelişme trendi çizmiş olan faizsiz finans sistemi, 2014 yılında da büyümesini sürdürmüştür; sunulan ürün ve hizmetlere olan talep dünyanın farklı bölgelerinde artmaya devam etmiştir. Gelişmekte olan ekonomiler faizsiz finans sisteminin hızlı bir şekilde büyümesi adına önemli fırsatlar sunarken, birçok gelişmiş ülkede de faizsiz finansal ürün ve hizmetlerin sunulmaya başlandığı ve dünyanın önde gelen geleneksel finans kuruluşlarının da bu piyasalara girdiği gözlenmiştir.³⁹

Görüldüğü gibi geçmiş yıllarda büyüme seyrini devam ettiren Global İslami Finans sektörü hakkında ileriye dönük olarak büyümenin devam edeceği yönünde tahminler yapılmaktadır. Bu sektörün gelişmesini destekleyen ana unsur Körfez ülkelerinin petrol ihracatı dolayısıyla ulaştığı yüksek tasarruf seviyesi ve buna bağlı olarak da bu ülkelerde faizsiz ürünlere olan talebin artmasıdır.

Uluslararası ekonomik faaliyetlerin ana merkezlerinden olan Londra, İslami finans sektörünün önemli araçlarından olan Sukuk ihraç ve alım-satımı için önemli bir merkezdir. Birleşik Krallık İslami borçlanma araçları işlemine aracılık eden ilk batılı ülke konumundadır. 2014 yılında, İngiltere hükümeti Birleşik Krallık'ta yerleşik yatırımcılar ve ana İslami finans piyasalarındaki yatırımcılar da dahil olmak üzere bu yatırımcılar için vade sonu 2019 olan 200 milyon sterlin değerinde sukuk satımı gerçekleştirmiştir.⁴⁰

Faizsiz finans sisteminin risk paylaşımı esasına dayandırılmış yapısı, sistemi güçlü kılmakta, krizler karşısında dayanıklılığını artırmaktadır. Zira, 2008 küresel finans krizi sonrasında, faizsiz bankacılığın geleneksel bankacılığa oranla, küresel piyasalarda izlenen oynaklık ve olumsuz gelişmelerden çok daha az etkilendiği gözlenmiştir. Bu kapsamda, faizsiz finansmanın spekülasyona olanak tanıması, finansmanın reel bir varlığa dayalı bir yapı kapsamında gerçekleştirilmesi ve

³⁹ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2014", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

⁴⁰ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2014", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 2 Kasım 2015.

dolayısıyla tamamıyla teminatlandırılması sistemin dayanıklılığını artıran unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır.⁴¹

1.57 milyara ulaşan Müslüman nüfusu ve dünyanın birçok yerinde Müslüman göçmenlerin bulunması HSBC, Citibank gibi uluslararası bankaların İslami kurallara uygun hizmetler sunan şubeler açmasına neden olmuştur.⁴²

“Bugün dünyada 100’ün üzerinde faizsiz sistemde çalışan banka bulunmaktadır. Bu bankaların bulunduğu devletlere örnek olarak İsviçre, Lüksemburg, Danimarka, Filipinler, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Güney Afrika, Kazakistan, Pakistan, Türkiye ve Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri sayılabilir. Bünyelerinde faizsiz bankacılık birimi kuran bankalar arasında ise Citibank, Barclays Bank, Commerzbank, HSBC gibi geleneksel bankaların da yer aldığı faizsiz sistemde çalışan bankalar sayıları 60’a ulaşan ülkede faaliyet göstermektedirler.”⁴³

Almanya menşeli bir danışmanlık firması Avantalion’un hazırladığı raporunda "İslami bankacılık için pazar potansiyeli açısından Avrupa, önemli bir fırsat sunmaktadır. 2010-2030 arasında İngiltere, Fransa ve Almanya’daki Müslüman nüfus artışının Ortadoğu ve Asya’nın çoğunu geride bırakması beklenmektedir. Avrupa da İslami bankacılık mevzuatının ve şerii uyumlu bankacılık sisteminin geliştirilmesi konusunda giderek bilinçlenmektedir. Böylece Avrupa da henüz keşfedilmemiş büyük bir pazardan yararlanılmış olunacaktır" denilerek, var olan İslami kurallara uygun Faizsiz Bankacılığa Avrupa’nın talip olduğunu ifade etmiştir.⁴⁴

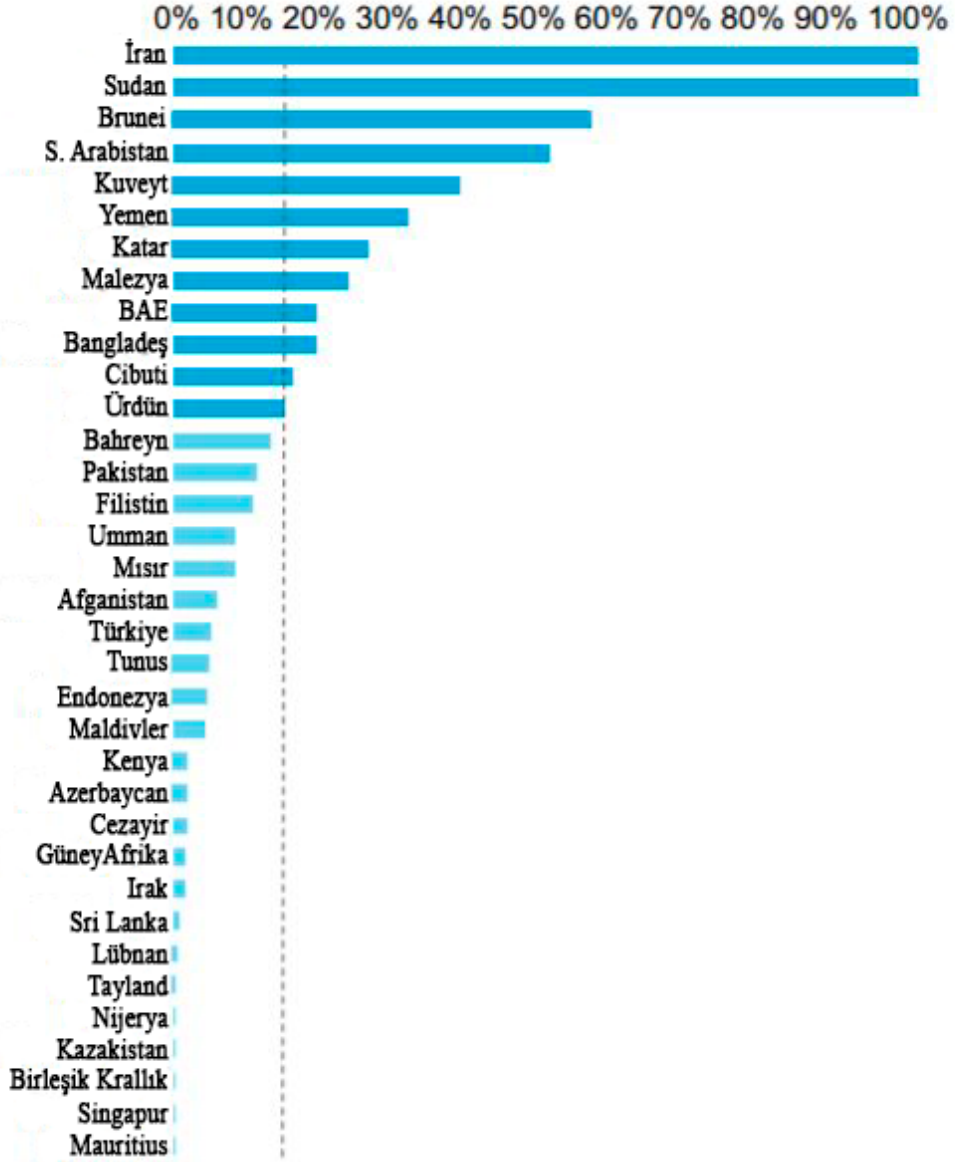
⁴¹ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2014", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 2 Kasım 2015.

⁴² Bengül Gülümser Kaytancı, Etem Hakan Ergeç, Metin Toprak, "Katılım Bankası Müşterilerinde Bankacılık Ürün ve Hizmetlerine Yönelik Memnuniyet: Türkiye Örneği", **International Conference On Eurasian Economies**, Sektörel Sorunlar, Sezon 7C, 2013, s.801.

⁴³ Raif Parlakkaya, Suna Akten Çürük, "Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği", **Ege Akademik Bakış**, Cilt:11, Sayı:3, 2011, s.399.

⁴⁴ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**,s.79.

Şekil 1.1. Ülkelerin İslami Bankacılık Pazar Payı

Kaynak: Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsbi.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

İslami bankaların toplam bankacılık sistemi içindeki payı Kuveyt, Katar, Suudi Arabistan, Malezya ve BAE’de %20 ile %49 arasında değişmektedir (bk. Şekil 1.1, s.18).

Suudi Arabistan, Malezya, Katar, Endonezya, BAE ve Türkiye'nin İslami bankacılık aktifleri 2014 yılı itibarıyla global İslamî bankacılık toplam aktif büyüklüğünün %82'sini temsil etmektedir.⁴⁵ İslami bankacılığın hızlı bir gelişme gösterdiği Suudi Arabistan'da hali hazırda %48.9 olan sektör payının 2019'da %70'e çıkması beklenmektedir. Malezya'da ise İslami bankacılık geleneksel bankacılıktan iki kat fazla büyümüş ve toplanan fonların büyüklüğü 100 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Katar'da ise %27 dolaylarında olan İslami bankacılık oranının 2018 sonunda %34'e ulaşabileceği tahmin edilmektedir. Kuveyt'te ise İslami bankacılık toplam bankacılık sisteminin %42'sine ulaşmıştır.⁴⁶

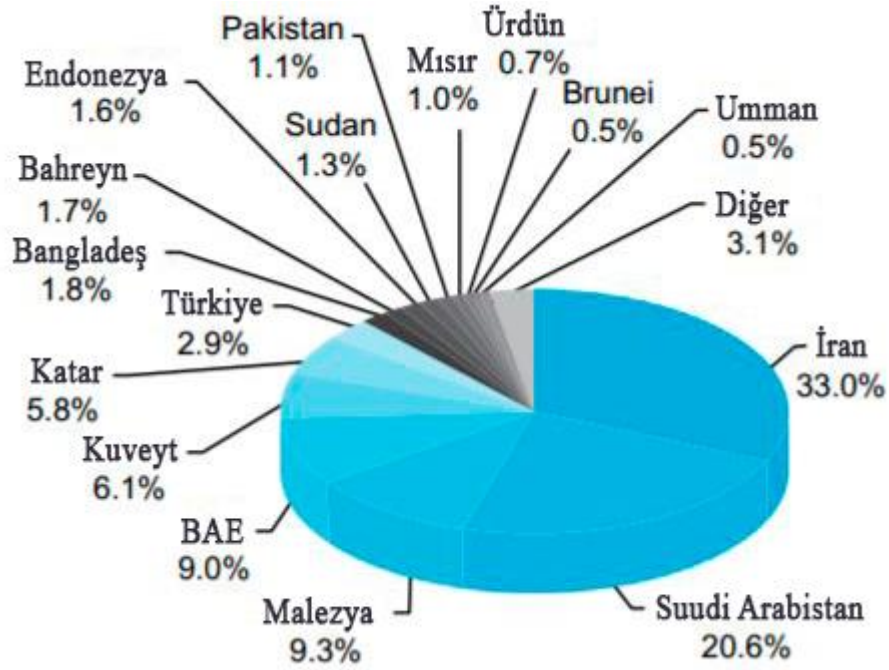
Türkiye'de ise İslami finansal sisteminin varlıkları son 5 yılda iki kat artarak 45 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Aynı zamanda 2023'te pazar payını %15'e çıkarmayı hedefleyen Türkiye'de sektörün 180 milyar dolarlık aktif büyüklüğe ulaşması beklenmektedir.⁴⁷

⁴⁵ Ernst & Young, " World Islamic Banking Competitiveness Report 2014-15", (Çevrimiçi)
<http://www.ey.com/EM/en/Industries/Financial-Services/Banking---Capital-Markets>, 2 Kasım 2015.

⁴⁶ Ernst & Young, " World Islamic Banking Competitiveness Report 2014-15", (Çevrimiçi)
<http://www.ey.com/EM/en/Industries/Financial-Services/Banking---Capital-Markets>, 2 Kasım 2015.

⁴⁷ Ernst & Young, " World Islamic Banking Competitiveness Report 2014-15", (Çevrimiçi)
<http://www.ey.com/EM/en/Industries/Financial-Services/Banking---Capital-Markets>, 2 Kasım 2015.

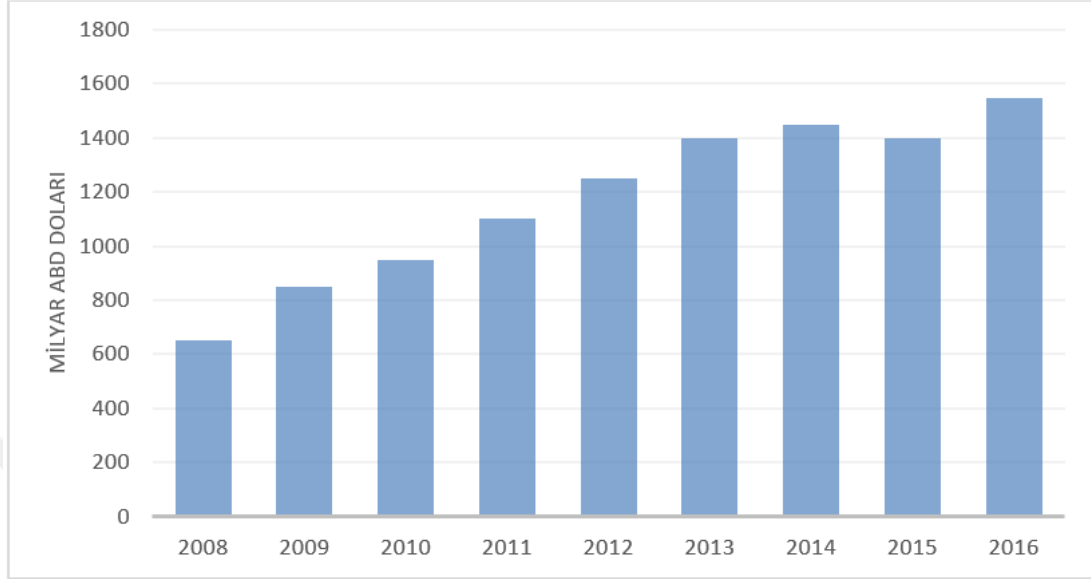
Şekil 1.2. Global İslami Bankacılık Varlıklarının Ülkelere Göre Dağılımı

Kaynak: Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsfb.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

2017 yılı ilk yarısı verilerine göre, İslami bankacılık aktif büyüklüğü açısından İran 1.sırada yer almaktadır. İran'ı, Suudi Arabistan ve Malezya takip etmektedir (bk. Şekil 1.2, s.20).

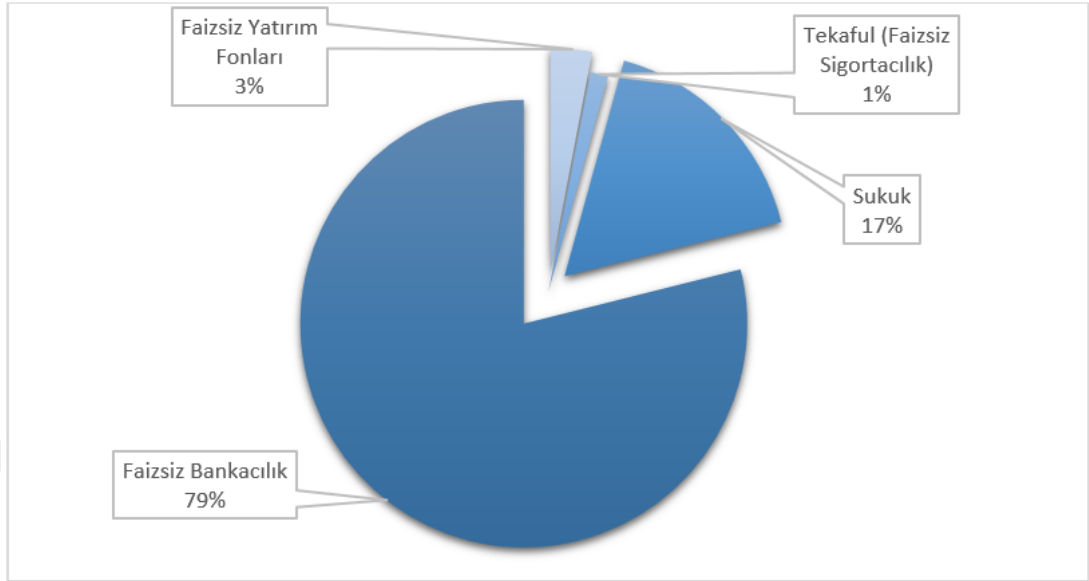
Şekil 1.3. Global İslami Bankacılık Toplam Varlıklarının Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

İslami Finansal Hizmetler Kurulu'nun 2017 raporuna göre, sektör, küresel ölçekteki büyümesini sürdürmüş ve faizsiz finansal sistemin kriterlerine uygun olarak yönetilen varlıkların büyüklüğü 1,57 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. Aynı kaynak, küresel ölçekte aktif büyümesinin %11 olarak gerçekleştiğini açıklamıştır (bk. Şekil 1.3, s.20).

Şekil 1.4. Dünyada İslami Finans Sektör Dağılımı

Kaynak: Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

İslami Finansal Hizmetler Kurulu'nun 2017 raporuna göre Global İslami Finans sisteminin en büyük bölümünü %79 ile faizsiz bankacılık oluşturmaktadır. Faizsiz bankacılığı, %17 ile sukuk işlemleri, %3 ile faizsiz yatırım fonları ve %1 ile faizsiz sigortacılık (tekaful) takip etmektedir (bk. Şekil 1.4, s.22).

2016 yıl sonu verilerine göre sukuk işlemlerinin küresel ölçekte 318,5 milyar dolara, faizsiz yatırım fonlarının (Islamic Funds) 56,1 milyar dolara ve tekaful (Takaful - Insurance) işlemlerinin 25,1 milyar dolara ulaştığı belirtilmektedir.⁴⁸

İslami Finans alanında aktif büyüklüğe göre 9. sırada yer alan Endonezya, 2009-2013 döneminde %43'lük yıllık ortalama aktif büyümesi ile bu sektörde en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Endonezya'yı %30'luk bir büyüme ile Türkiye takip etmiştir.⁴⁹

⁴⁸ Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

⁴⁹ ICD Thomson Reuters, "Islamic Finance Development Report 2014", (Çevrimiçi)
<https://www.zawya.com/ifg-publications/>, 5 Kasım 2015.

İslami Finans sistemi içerisinde %16'lık bir pay ile yer alan sukuk ihracı, 2014 yılında daha çok kamusal finansman amacıyla gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, son dönemlerde özel sektör kuruluşları, sukuk ihracı yoluyla, düşük maliyetli borçlanma yoluna başvurmaya başlamışlardır. Vade ve meblağ açısından hizmetin sunduğu olanakları ileriye taşıyan sukuk modelleri ortaya çıkmakta ve bu gelişme sektörün büyümesini olumlu yönde etkilemektedir. Sukuk, uzun vadeli finansman amacıyla çok uluslu şirketlerin de ilgilendiği bir enstrümandır.⁵⁰

Her geçen gün yeni pazarlarla genişlemeye devam etmesine rağmen İslami finansal varlıklar ağırlıklı olarak Orta Doğu ve Asya bölgelerinde yoğunlaşmış durumdadır. Kuzey Arap ülkelerinin oluşturduğu bölge İslami finansal varlıkların %42,3'lük kısmını temsil etmektedir. (Bu ülkeler Gulf Cooperative Countries olarak tanımlanır. 25 Mayıs 1981 tarihinde kurulan işbirliği kurulu "Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden" oluşmaktadır.) Şeriat kurallarına göre düzenlenen İran Bankacılık sektörünün de desteği ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi ise %29,9'luk pay ile ikinci sırada bulunmaktadır. Malezya'nın İslami finans pazarının öncüsü olduğu Asya ise %22,5 ile üçüncü durumdadır.⁵¹

⁵⁰ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2014", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 5 Kasım 2015.

⁵¹ Islamic Financial Services Industry, "Stability Report 2017", (Çevrimiçi)
<http://www.ifs.org/sec03.php>, 6 Haziran 2017.

Şekil 1.5. Küresel Faizsiz Bankacılığın Kilometre Taşları

1950'ler

- Faizsiz ekonomi ve finansa dair tartışmalar ve yayımlar başlamış, ilk faizsiz bankalar kurulmuştur.

1960'lar

- İlk faizsiz banka (Mit Ghamr Savings Bank) Mısır'da ve ilk yatırım kuruluşu (Tabung Hajji) Malezya'da kurulmuştur.

1970'ler

- Faizsiz bankacılık uluslararası alanda kabul görmeye başlamış, İslami Kalkınma Bankası (IDB) kurulmuş ve BAE, Kuveyt, Bahreyn, Mısır, Suudi Arabistan, Sudan'da bankalar açılmaya başlanmıştır.

1980'ler

- Malezya ve Bangladeş gibi ülkelerde açılan faizsiz banka sayısı artmış, İran faizsiz bankacılık sistemine dahil olmuş ve Bahreyn ile Malezya'da yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır.

1990'lar

- Bahreyn gibi ülkelerde yasal düzenlemelerin artmasıyla beraber standardizasyonun sağlanması amacıyla AAOIFI kurulmuş, ilk sukuk ihraç edilmiş ve Dow Jones faizsiz endeksi sisteme dahil edilmiştir.

2000'ler

- Sistemin temelini oluşturan CIBAFI, IIFM, IFSB ve IICRA gibi kuruluşlar kurulmuş, Dubai faizsiz prensiplere uygun menkul kıymetler borsasının kurulması için çalışmalara başlamıştır. Bir çok konvansiyonel banka faizsiz bankacılık ürünlerini de portföyüne dahil etmiştir.

2008-09

- Finansal kriz reel ekonomiyi de olumsuz etkileyene kadar, faizsiz bankalar konvansiyonel bankalardan daha iyi performans göstermeye devam etmiştir.

2010-12

- Faizsiz bankacılık sektörü krizin etkilerinden çıkmaya başlamış ve kriz öncesi döneme göre daha fazla ülke tarafından çok daha fazla sukuk ihraç edilmiştir. Global İslami Finans varlıkları 1.54 trilyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

2013-14

- 58'den fazla ülkede 411'i faizsiz banka olmak üzere 993 faizsiz finans kuruluşu faaliyet göstermektedir.

Kaynak: TKBB, "Türkiye Katılım Bankaları Birliği Strateji Belgesi", (Çevrimiçi) <http://www.ifsb.org/sec03.php>, 6 Kasım 2015.

1.2.3. Ülkelere Göre Faizsiz Bankacılık Uygulamaları ve İslami Finans

Bu bölümde Körfez Ülkeleri, Sudan, Malezya ve İngiltere'deki faizsiz bankacılık uygulamalarından bahsedilecek ve bu ülkelerdeki faizsiz bankacılığın durumu hakkında bilgi verilecektir.

1.2.3.1. İran

1980 yılındaki İran Devrimi'nden sonra İran Parlamentosu'nun çıkardığı Faizsiz Bankacılık Yasası (Law for Usury(Interest)-Free Banking) ile, faize dayalı bankacılık yasaklanmıştır. İran Anayasası'nın 4.maddesinde de belirtildiği gibi her alanda çıkarılacak kanunlar ve alınacak kararlar İslami ölçülere dayandırılmak zorundadır. Buradan anlaşılacağı üzere Faizsiz Bankacılık Yasası ile İran'da İslami Bankacılık zorunlu hale getirilmiştir.

İran'da bankacılık sektörünün tamamının İslami ölçülere göre yapılandırılmış olması, İran'ı en büyük İslami Finans merkezlerinden biri haline getirmiştir. Öyle ki 2015 yılsonu itibariyle İran'daki bankacılık sektörü 518 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahiptir.⁵² Dünyadaki toplam İslami Finans varlıkların %33'ünün İran'dadır. (bk. Şekil 1.2, s.20).

1.2.3.2. Sudan

10 Ekim 1984 tarihinden önceki dönemde Sudan'da klasik bankacılık ve kısıtlı alanda faaliyet gösteren faizsiz bankacılık mevcuttu. 10 Ekim 1984 tarihinde bankacılığın faizsiz temele oturtulması için düzenlemeler yapılmıştır.

1984 yılındaki bu gelişmeden sonra Sudan'daki finansal sistemin tamamı İslami Bankalardan ve İslami Bankacılık ürünlerinden oluşmuştur. Dünyadaki

⁵² "Iran boats \$518b banking asset, highest in Islamic world, 2015", (Çevrimiçi) http://tehrantimes.com/index_View.asp?code=249097, 5 Kasım 2015.

toplam İslami Finans varlıklarının %1,3'ü Sudan'da bulunmaktadır (bk. Şekil 1.2, s.20).

1.2.3.3. Diğer Körfez Ülkeleri

İslami Finansın en çok geliştiği bölge körfez ülkeleridir. Bu bölgede %50'nin üzerinde Faizsiz Bankacılık oranıyla birlikte Suudi Arabistan İslami Finans'ın en çok gelişme gösterdiği ülke konumundadır. Bununla birlikte dünyada en büyük faizsiz banka konumunda olan "Al Rajhi Bank" Suudi Arabistan merkezlidir. Al Rajhi Bank'ın toplam varlığı 82 milyar dolardır. Toplam varlıkları itibariyle ikinci ve üçüncü sırayı ise 56 milyar dolar ile Kuwait Finance House ve 33 milyar dolar ile Dubai Islamic Bank almaktadır.⁵³

Birleşik Arap Emirlikleri Ticaret Kanunu, faize bazı sınırlamalar getirmiştir. Ticari borçlarda belirli bir oranın üzerinde olmayacak bir şekilde faiz alınabilmektedir. Ama ticari olmayan borçlarda ise faiz almak Ceza Kanunu'na göre suç sayılmaktadır. Kuveyt'te de aynı şekilde ticari olmayan işlemlerden faiz alınamamaktadır. 1991 Körfez Savaşı öncesinde Kuwait Finance House, dünyanın en önde gelen faizsiz bankası konumundaydı. 1977 yılında kurulmuş olan Kuwait Finance House'ın Türkiye'de dahil olmak üzere bir çok ülkede şubeleri bulunmaktadır. Türkiye'deki şubesi Kuveyt Türk Katılım Bankası'dır.⁵⁴

1.2.3.4. Malezya

Malezya faizsiz bankacılık sisteminin altyapısını geliştirerek, etkili bir finansal sistem ortaya çıkarmıştır. Malezya'da faizsiz sistemle çalışan bankalar için ayrı bir kanun ve düzenlemeler vardır. 1983 yılında çıkarılmış olan İslam Bankacılık Kanunu, Malezya Merkez Bankası'na, faizsiz bankaları denetleme ve lisanslama

⁵³ "Al Rajhi Remains World's Largest Islamic Bank", (Çevrimiçi)
<https://www.islamicfinance.com/2015/07/al-rajhi-worlds-largest-islamic-bank/>, 6 Kasım 2015.

⁵⁴ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2005", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

yetkisini vermiştir. 30 yıl önce yapılan bu düzenlemeler ve kurulan faizsiz bankalar, Malezya'da faizsiz finans sisteminin gelişmesine önemli katkıda bulunmuştur.⁵⁵

Ülkede ilk olarak 1983 yılında Bank Islam Malaysia Berhad kurulmuştur. Bu banka 1992 yılından itibaren Kuala Lumpur Borsası'nda işlem görmeye başlamıştır. Faizsiz bankacılık için ilk piyasa ise 1994 yılında Islamic Interbank Money Market (IIMM) adıyla kurulmuştur.⁵⁶

Malezya'da 2016 yılı itibariyle faizsiz bankacılığın büyüklüğünün tüm sektöre oranı %21'in üzerine çıkmıştır. Bununla birlikte dünyadaki toplam İslami Finans varlıklarının %9.3'ü Malezya'da bulunmaktadır (bk. Şekil 1.2, s.20).

Malezya, dünyada faizsiz bankacılığın merkezi olma konusundaki ilerlemelerini sürdürürken, dünyanın en gelişmiş faizsiz sermaye piyasasına sahiptir. Malezya'nın güçlü hukuki altyapısı ve ileri düzeyde yapılandırılmış vergi sistemi, sermaye piyasalarının büyümesi için gerekli olan çerçeveyi sunmaktadır. Aynı zamanda Malezya, faizsiz finans yatırımcılarına en geniş yelpazedeki ürün gamı ile hizmet vermektedir. Bununla birlikte, faizsiz finans sistemi ile tam uyumlu fon yönetimi alanında hizmet sunan iyi bir sisteme sahiptir. Ayrıca dünyadaki ilk faizsiz finans sistemi ile uyumlu GYO, Malezya'da kurulmuştur.⁵⁷

Sermaye piyasasının %85'i faizsiz finans sistemine uygun olarak yapılandırılmış olan ülke aynı zamanda dünyanın en büyük sukuk ihracatçısıdır. 80 milyar dolarlık sukuk ihracı ile sektörü domine etmektedir, bu rakam toplam sukuk pazarının %68'ini ifade etmektedir.⁵⁸

⁵⁵ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2005", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

⁵⁶ "About Islamic Interbank Money Market", (Çevrimiçi) <http://iimm.bnm.gov.my/index.php?ch=4&pg=4&ac=22>, 6 Kasım 2015.

⁵⁷ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2005", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

⁵⁸ ICD Thomson Reuters, "Islamic Finance Development Report 2014", (Çevrimiçi) <https://www.zawya.com/ifg-publications/>, 6 Kasım 2015.

Malezya’da diğ er bir önemli piyasa ise sigortacılıktır. Faizsiz sisteme uygun ilk tekaful kuruluşu 1984 yılında kurulmuştur. Malaysia Takaful Company Limited, Malezya hükümetinin İslami kurallara uygun sigorta şirketi kurulması yönündeki tavsiye ve yönlendirmesi ile 1984 yılında temelleri atılmış ve 22 Haziran 1985 yılında kurulmuş bir şirkettir. Şirket, 1996 yılında halka açılmış ve o tarihten beri Kuala Lumpur Borsası’nda işlem görmektedir.⁵⁹

“Malezya’da faizsiz bankacılığın özellikle son yıllarda hızlı bir gelişme göstermesinin nedeninin; Malezya’nın kendine has dual bankacılık modeli oluşturmaya çalışması ve faizsiz bankacılığın alt yapı gereksinimlerini etkili düzenlemelerle sağ laması oldu ğ u vurgulanmaktadır.”⁶⁰

1.2.3.5. İngiltere

İngiltere’de İslami Finans, diğ er batı ülkelerine göre daha büyük bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme baş lıca iki önemli sebebe dayanmaktadır. Birincisi 1990’lı yıllarda İngiltere’de yerleşik olarak yaşayan yaklaşık 1.75 milyon Müslüman’ın faizsiz ürünleri talep etmeleridir. İkincisi ise İngiltere Merkez Bankası’nın (Bank of England) 2003 yılında Barclays Bank başkanlığında faizsiz konut finansmanı alanında bir çalışma komitesi oluşturmasıdır. Bu çalışma komitesinin kurulma amacı 1997 yılından itibaren İngiltere’de AUB-UK Manzil adı altında, murabaha ve icara temelli sunulan kredilerdir. Bu finansman yöntemlerinde iki defa el değı ş tirme oldu ğ u için, ç ifte vergilendirmeye neden olmaktadır. Bu komite ile ç ifte vergilendirme kaldırılmış tır. 2000’lerin baş ında kurulmaya baş layan bu gibi komite ve kuruluşların çalışmalarıyla faizsiz ürünler ve geleneksel bankacılık ürünleri arasındaki fark azalmaya başlamıştır. Bu da İngiltere’de bulunan büyük ticari bankaların bu alana yönelmelerine neden olmuştur.⁶¹

⁵⁹ "Takaful Malaysia", (Çevrimiçi)
https://en.wikipedia.org/wiki/Takaful_Malaysia, 7 Kasım 2015.

⁶⁰ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**,s.86.

⁶¹ Rodney Wilson, **Islamic Finance in Europe**,RSCAS Policy Papers No: 2007/2, s.1.

9 Aralık 2015 tarihinde İngiltere Merkez Bankası (The Bank of England), İslami finans alanında ana standartları belirleyen kurumlardan olan İslami Finans Hizmetler Kurulu(IFSB)'na katıldı. İngiltere Merkez Bankası (The Bank of England), Lüksemburg'un ardından kurula katılan ikinci batılı düzenleyici kurum oldu. Aynı zamanda İslami finansın merkezi olmayı amaçlayan İngiltere, 2014 yılında 200 milyon sterlinlik sukuk ihracı gerçekleştirmiştir. İngiltere bu ihraç ile sukuk piyasasına İslam İşbirliği Teşkilatı dışından giren ilk ülke olmuştur. İslami finans merkezi olmak ve İslami finansın gelişimini koordine etmek ve desteklemek için 2011 yılında TheCityUK, 'İslami Finans Sekreteryası'nı kurmuştur. 2013 yılında da Hazine Bakanlığı bünyesinde İslami finans yatırımlarının artırılması için İngiltere İslami Finans Görev Gücü (IFTF) kurulmuştur.⁶²

1.2.4. İslami Finans Alanında Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

İslami Finans sistemi içerisindeki kurumların finansal enstrümanları İslami kurallara göre oluşturulmaktadır. Bu finansal enstrümanların İslami kurallara uygun olmasının yanında "İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI)" ile "İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB)" tarafından yayınlanan standartlara uygun olması gerekmektedir.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar:

- "Islamic Financial Services Board (İslami Finansal Hizmetler Kurulu)"
- "Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu)"

1.2.4.1. Islamic Financial Services Board (İslami Finansal Hizmetler Kurulu)

"The Islamic Financial Services Board (İslami Finansal Hizmetler Kurulu)", 3 Kasım 2002 tarihinde Kuala Lumpur'da kurulmuş ve görevine 10 Mart

⁶² "Bank of England joins IFSB Islamic finance body", (Çevrimiçi)
<http://www.reuters.com/article/islam-financing-boe-id>, 7 Kasım 2015.

2003 tarihinde başlamıştır. Kurul, bankacılık, sermaye piyasaları ve sigortacılığı da içine alan İslami finansal hizmetler sektörünün sağlam ve dengeli bir şekilde büyümesi için uluslararası standart yapıcı bir kurum gibi denetleyici ve düzenleyici bir aktör olarak faaliyet göstermektedir. İslami Finansal Hizmetler Kurulu ihtiyatlı ve şeffaf bir şekilde İslami finansal hizmetler sektörünün gelişimini destekler, mevcut uluslararası finansal standartların İslami prensiplere uygunluğunu araştırır ve adaptasyonunu gerçekleştirir.⁶³

İslami Finansal Hizmetler Kurulu'nun bulunduğu ülke olan Malezya, İslami Finansal Hizmetler Kurulu Deklarasyonunu (Islamic Financial Services Board Act 2002) yayınlamış, bu kurula çoğu uluslararası organizasyon ve diplomatik kurumların sahip olduğu imtiyaz ve ayrıcalıkları tanımıştır. Nisan 2015 itibariyle İslami Finansal Hizmetler Kurulu'nun 189 üyesi bulunmaktadır. Bunlardan 65 tanesi düzenleyici ve denetleyici kurumlardır. Profesyonel firmalardan ve sanayi birliklerinden oluşan diğer üyeler ise 47 farklı alanda faaliyet göstermektedir.⁶⁴

Nisan 2017 itibariyle İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) tarafından yayınlanmış 19 standart bulunmaktadır. Bu standartlar Ek – 2'de (s.160) sunulmuştur.⁶⁵

1.2.4.2. Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu)

“İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu'nun (AAOIFI)”, İslami finans kuruluşları tarafından 26 Şubat 1990 yılında imzalanan anlaşma uyarınca kurulması kararlaştırılmıştır. Bu anlaşma neticesinde 27 Mart 1991 tarihinde merkezi Bahreyn Krallığı olarak faaliyetlerine başlamıştır. İslami Finansal

⁶³ "About Islamic Financial Services Board", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/background.php>, 8 Kasım 2015.

⁶⁴ "About Islamic Financial Services Board", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/background.php>, 8 Kasım 2015.

⁶⁵ "Published Standards", (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/published.php>, 7 Haziran 2017.

Kurumlar Muhasebe ve Denetim Kurumu kâr amacı gütmeyen uluslararası bir yapıya sahiptir. Bu kurumun vizyonu İslami finans uygulamalarının şeriat hükümlerine ve ilkelerine uygunluğunu denetlemek ve uygunluk sağlanması için rehberlik etmektir. Aynı zamanda İslami finans sektörü için standartlar ve yönergeler oluşturarak, sektörün gelişimine katkı sağlamaktadır.⁶⁶

İslami Finansal Kurumlar Muhasebe ve Denetim Kurumu sektör ve kullanıcılar için muhasebe, denetim, yönetim ve etik konularını içeren şeriata uygun standartlar belirlemektedir. Kurum bu konudaki insan kaynağının artması ve yönetim yapısının standart hale gelmesi, standartlar ve uygulama anlayışı geliştirmek için çeşitli profesyonel gelişim programları düzenlemekte ve sertifikasyon sağlamaktadır.

Kurum hali hazırda, İslami finans hukuku, muhasebe, denetim, iş etiği ve kurumsal yönetim alanlarında olmak üzere toplam 88 adet standart yayınlamıştır. Bu standartlar Ek – 3’de (s.162) sunulmuştur. Mevcut standartların iyileştirilmesi ve yeni standartlar belirlenmesi çalışmaları ise sürekli devam etmektedir.

Bağımsız uluslararası bir kurum olan “İslami Finansal Kurumlar Muhasebe ve Denetim Kurumu” İslami finans kurumları, merkez bankaları ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlardan oluşa bir destekçi grubuna sahiptir. (45’ten fazla ülkede 200’e yakın üye) Kâr amacı gütmeyen kuruluşun fon kaynakları ise, üyelik aidatları, sponsor kurumlar, konferans ve çeşitli yayınların satışının yanı sıra düzenlediği profesyonel gelişim programlarından sağlanmaktadır.⁶⁷

İslami Finansal Kurumlar Muhasebe ve Denetim Kurumu, İslami hukuk kuralları ve prensipleri içerisinde kalmak şartıyla aşağıdaki amaçlar için çalışmaktadır.⁶⁸

⁶⁶ "History", (Çevrimiçi)
<http://aaoifi.com/our-history/?lang=en>, 14 Kasım 2015.

⁶⁷ "About AAOIFI", (Çevrimiçi)
<http://aaoifi.com/about-aaoifi/?lang=en>, 16 Kasım 2015.

⁶⁸ "Objectives", (Çevrimiçi)
<http://aaoifi.com/objectives/?lang=en>, 17 Kasım 2015.

1. İslami hukuk normlarına uygun olmak kaydıyla uluslararası standart ve uygulamaları göz önünde tutarak İslami finansal kuruluşların muhasebe, denetim, iş etiği ve kurumsal yönetim alanlarında hareket kabiliyetlerini geliştirmek.
2. İslami finansal kuruluşların muhasebe, denetim, iş etiği ve kurumsal yönetim uygulamalarını yaygınlaştırmak amacıyla, seminerler düzenlemek, süreli yayınlar yapmak, araştırmalar yapıp raporlar hazırlamak.
3.
 - A. Usul ve yorumlamada yeknesaklığı sağlamak adına muhasebe politikaları için standartları belirlemek,
 - B. İslami finansal kurumların denetim ve yönetim uygulamalarının kalitesi ve tutarlılığını geliştirmek amacıyla denetim ve yönetim standartlarını hazırlamak,
 - C. İslami finansal kurumları iyi iş etiği konusunda teşvik etmek ve etik kuralları yayınlamak.
4. Fetvalar, Şer'i kuralların yorumlanması ve İslami finansal kurumlar tarafından yapılan uygulamalar arasındaki çelişkiyi ve tutarsızlığı önlemek için yatırım, finansman ve sigorta konularında Şeriat standartlarını hazırlamak ve yayınlamak.
5. Düzenleyici kurumlar, muhasebe ve denetim hizmetleri sunan diğer finansal kurumlar, AAOIFI standartlarının uygulanmasını denetleyen kurumlar ile İslami finansal hizmetler sunan kurumların yayınlanan yönerge ve uygulama talimatları etrafında yakınlaşmasını ve uyumunu sağlamak.
6. Teorik ve pratik şekilde eğitim programları önermek, muhasebe, denetim, iş etiği ve kurumsal yönetim uygulamalarında profesyonel gelişim sağlamak için sektör çalışanlarını cesaretlendirmek, eğitim ve sınav düzenlemek, diğer kurumlarla koordinasyonu sağlamak.

7. İslami hukuk normlarına uygun olacak şekilde, İslami finansal kuruluşların muhasebe, denetim, iş etiği ve kurumsal yönetim alanlarındaki uygulamalarında farkındalık ve standartların sağlanması amacıyla ile sertifikasyon uygulamalarını yerine getirmek.

1.3. Türkiye’de Katılım Bankacılığı

Türkiye’de katılım bankacılığının temelleri 1983 yılında Özel Finans Kurumları ismi ile atılmıştır. 1985 yılında ise iki katılım bankasının kurulmasıyla (Faisal Finans Kurumu ve Al Baraka Türk Özel Finans Kurumu) katılım bankacılığının faaliyetleri başlamıştır.

Çalışmanın bu kısmında öncelikle Türkiye’de katılım bankacılığını ortaya çıkartan nedenler üzerinde durulacaktır.

1.3.1. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Ortaya Çıkış Nedenleri

Türkiye’de katılım bankalarının ortaya çıkmasını hazırlayan nedenleri, 2 ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; dini ve ekonomik nedenlerdir.⁶⁹

- Dini nedenler
- Ekonomik nedenler

1.3.1.1. Dini Nedenler

Dini nedenlerin başında İslamiyet’te faizin yasaklanmış olması gelmektedir. Faiz yasağı nedeniyle Müslümanların belirli bir kesimi, bankalar ile ticari ilişkiye girmemektedir.⁷⁰ Paraya ihtiyaç duydukları hallerde, bu ihtiyaçlarını faiz karşılığında

⁶⁹ Öztin Akgüç, **100 Soruda Türkiye’de Bankacılık**, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1992, s.145-147.

⁷⁰ Abitter Özulucan, Fevzi Serkan Özdemir, **Katılım Bankacılığı Muhasebe Organizasyonu, Uygulamalar, Finansal Tablolar ve Bağımsız Denetim**, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2010, s.12.

kredi olarak gidermemekte; tasarrufları varsa bunları faiz karşılığı borç olarak vermemektedirler. Dolayısıyla, bu tür faaliyeti meslek olarak icra eden, Bankalar Kanununa tabi klasik bankalarla bu amaçlarla hukuki ilişkiye girmemektedirler. Bu nedenle atıl kalan tasarruflar sadece kişileri değil ekonomik sistemi de etkilemektedir. Çözümü ise faizle çalışan klasik bankalar yanında bunlara alternatif kurumlar da oluşturularak bu kişilerin bankaya duydukları ihtiyacı karşılamaktır.⁷¹

Belirtildiği gibi atıl kalan fonların ekonomik sistemi etkilemesi nedeniyle, klasik bankacılıktan ayrı bir alternatifin oluşturulması gerekmiştir. Bu atıl fonların ekonomiye kazandırılması ekonomiyi canlandırdığı gibi kişilerin maddi refahını da arttırmıştır.

Dünyanın çok farklı bölgelerinde faaliyet gösteren katılım bankaları, demokratik değerlere dayalı bir toplumda, fırsat eşitliğini de beraberinde getirmişlerdir. Katılım bankalarının Türk mali sistemine girmesi de, hem Türkiye’de gerçek bir ihtiyacı karşılaması hem de demokratik fırsat eşitliğinin sağlanması bakımından değerlendirilmelidir.⁷²

1.3.1.2. Ekonomik Nedenler

1970’li yıllarda İslam ülkelerinin petrolden kazandıkları gelirlerinin genel itibariyle batı ülkelerine akması ve İslam ülkelerin gelişmelerine katkıda bulunmaması bu ülkeleri çözümler üretmeye yönlendirmiştir. “Bununla birlikte, yeterli sermaye birikimi olmayan ülkelerin çok sayıda olması, sermaye fazlası ve sermaye açığı olan İslam ülkeleri arasında yapılacak bir işbirliğinin, tüm İslam ülkeleri için olumlu sonuçlar verebileceği görüşü de İslami bankacılık esaslarını benimseyen kuruluşların kurulmasında etkili olmuştur.”⁷³

⁷¹ Ahmet Battal, **Bankalarla Karşılaştırmalı Olarak Hukuki Yönden Özel Finans Kurumları**, Yayın No:343, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1999, s.2.

⁷² Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.13.

⁷³ **A.e.**, s.13.

Ayrıca katılım bankacılığının ortaya çıkmasına zemin hazırlayan etkenlere şu iki sebep eklenebilir:⁷⁴

- Ticari bankaları, kalkınma hedefine yönelik yatırım kredileri yerine ticari amaçlı kredileri tercih etmektedir. “Faizsiz bankalar yatırım projelerini finanse ederek gelişmekte olan ülkelerdeki bir eksikliği giderebilecektir.”
- Mevduat bankaları, kredi verdikleri firmaların verimli çalışıp çalışmadığını gerektiği gibi denetleyememektedir. Faizsiz bankalar ise finansmanı ortaklık esasına göre kullandıracağından dolayı fon kullanımını denetlemek mecburiyetinde olacaklardır.

Faizsiz bankacılığın yönettiği fonların sahipleri yani müşteri kitleleri, sadece Müslüman ülkelerde değil, aynı zamanda Avrupa, ABD ve Uzak Doğu ülkelerinde de yer almaktadır. İçerlerinde İslami prensiplere uygun çalışan birimler kuran batılı kurumlara; “Citibank, HSBC Bank, Union Bank of Switzerland, Kleinwort Benson, ANZ Grindlays, Goldman Sachs, United Bank of Kuwait ve Arab Banking Corporation” örnek gösterilebilir.⁷⁵

Dünyanın önde gelen büyük ölçekli bankaları bu sisteme ilgi duyarken, Türkiye’nin de bu kadar büyük ölçekli uygulama sahası bulmuş bir sistemin dışında kalması beklenemez. Bu nedenle, tasarruf yetersizliğinin yaşanmakta olduğu ülkemizde, faiz geliri elde etmeme düşüncesinden hareket eden kişi ve kurumların sahip olduğu fonların bankacılık sistemi dışında kalmasının, ekonomik anlayışa uygun bir yaklaşım olmadığı düşüncesi, gerek iç gerekse dış ekonomik faktörlerin etkisiyle ülkemizde de kendine has çalışma prensipleri bulunan ve bununla birlikte faizsiz esasa göre işlemlerde bulunacak katılım bankalarının kurulması adeta zorunlu hale gelmiştir.⁷⁶

⁷⁴ Akgüç, **a.g.e.**, s.162.

⁷⁵ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.14.

⁷⁶ Fahrettin Yahşi, "Özel Finans Kurumları'nın Mevzuat Serüveni", **Bankacılık ve Finans Dergisi**, Yıl:4, Sayı: 21, s.14.

1.3.2. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

1980’li yıllar itibariyle Türk finansal sisteminin zenginleştirilmesi, derinleştirilmesi ve kontrol altına alınması amacıyla değişiklikler yapılmıştır. Ancak bu değişikliklerle sermaye yetersizliğine bir çözüm bulunamamıştır. Buna çözüm olarak Orta Doğu ülkelerindeki sermaye akışının Türkiye’ye doğru olmasını sağlamak için faizsiz finansal hizmetler sunan kuruluşlar ortaya çıkartılmıştır.⁷⁷

“Yeni bir model olarak 1970’li yıllardan beri İslam ülkelerinde başarıyla uygulanan faizsiz bankacılığın Türkiye gündemine taşınması Bülent Ulusu’nun başbakanlığı döneminde gerçekleşmiş ve Turgut Özal’ın başbakanlığı döneminde hazırlanıp Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in onaylamasıyla ve TC. Hükümetinin 16.12.1983 günü ve 83 7506 sayılı kanun hükmündeki kararnamesini yayınlaması ile yasal alt zeminine kavuşmuştur.”⁷⁸

“Türkiye’de faizsiz bankacılık sistemine geçişte hem uluslararası hem de ulusal çevrelerde önemli adımlar atılmıştır. Örneğin, Türkiye 1975 yılında İslam Kalkınma Bankası’nın kurucu üyeleri arasında yer almış ve 1984 yılında ise kuruluşun en büyük ortaklarından biri olan İslam Kalkınma Bankası bünyesinde, etkinliğini artırma imkânı elde etmiştir. Ayrıca, yurt içinde tasarruflarını faizsiz sisteme uygun olarak değerlendirmek isteyen tasarruf sahiplerine, küçük ve orta boy işletmelere hizmet vermek amacıyla, 1975 yılında kurulan ve bu yöndeki çalışmalarını 1978 yılına kadar sürdüren Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası AŞ’nin (DESİYAB) sistem hakkında ülkemize önemli tecrübeler kazandırdığı söylenebilir.”⁷⁹

“Türkiye’de katılım bankacılığı 1985 yılında faaliyete geçen iki katılım bankası ile doğmuş ve ekonomiye çeşitli nedenlerle katılamayan mali değerleri,

⁷⁷ Yücel Ayriçay, Şebnem Ada, Ahmet Kaya, "Katılım Bankacılığının Gelişimi Öündeki Engeller: Bir Alan Araştırması", **Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı:1, K.Maraş, 2013, s.120.

⁷⁸ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**,s.99.

⁷⁹ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.15.

yastık altından çıkararak, sermaye birikimini, yabancı sermaye ile birlikte, faizsiz finansman esasları çerçevesinde, milli ekonomiye kazandırmayı amaçlamıştır.”⁸⁰

Türkiye’de 1983 tarihinde 2014 tarihine kadar faaliyette bulunan katılım bankası sayısı altıdır. Bu katılım bankalarından üç tanesi yabancı sermayeli (Albaraka Türk, Faisal Finans, Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu), diğer üç tanesi ise yerli sermayeli (Anadolu Finans Kurumu, İhlas Finans ve Asya Finans) bankalardır.⁸¹

Özel Finans Kurumları’yla ilgili mevzuat 1983 yılında yürürlüğe girdikten hemen sonra 1984 tarihinde Faisal Finans Kurumu A.Ş. ve Al Baraka Türk Özel Finans Kurumu A.Ş. faaliyete geçmiş, 1989 tarihinde Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu A.Ş., 1991 tarihinde Anadolu Finans Kurumu A.Ş., 1994 tarihinde İhlas Finans Kurumu A.Ş. ve 1996 tarihinde ise Asya Finans Kurumu A.Ş. kurulmuştur.⁸²

2014 yılında tamamı T.C. Hazinesi tarafından ödenmiş 675.000.000 Türk Lirası sermaye ile kurulmuş olan Ziraat Katılım Bankası ise 2015 yılında faaliyet izni almıştır.⁸³ 2015 yılında anonim şirket olarak kurulan Vakıf Katılım Bankası da 17 Şubat 2016 tarihinde BDDK’dan faaliyet izni almıştır.⁸⁴

İhlas Finans Kurumu’nun faaliyetleri ise Kasım 2000 ve Şubat 2001’de yaşanan mali kriz nedeniyle 10 Şubat 2001 tarihinde durdurulmuştur.⁸⁵

Özel Finans Kurumları, kararnameye tabi olarak faaliyette buldukları 16 yıllık bir süreden sonra 1999 tarihinde “4389 Sayılı Bankalar Yasası” kapsamına dahil edilmiştir.⁸⁶

⁸⁰ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.1.

⁸¹ **A.e.**,s.16.

⁸² Battal, **a.g.e.**, s.19.

⁸³ "Ziraat Katılım Bankası Hakkımızda", (Çevrimiçi)

<http://www.ziraatkatilim.com.tr/bankamiz/Sayfalar/hakkimizda.aspx>, 2 Ocak 2016.

⁸⁴ "Vakıf Katılım’ı Tanıyalım", (Çevrimiçi)

<https://www.vakifkatilim.com.tr/tr/hakkimizda>, 20 Mayıs 2017.

⁸⁵ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.16.

“1999 yılında Türk mali sistemindeki kurumların hak ve yükümlülüklerine eşit ve adil olarak tabi olmalarını sağlamak amacıyla, katılım bankaları ile ilgili düzenlemelerde bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bunlar arasında; hesap cüzdanı vermelerine olanak tanınması, fon kullandırma sınırları, iştiraklere kullandırabilecekleri azami fon tutarları, blokaj oranları ve hisse devirleri ile ilgili konular bankacılık düzenlemelerine paralel duruma getirilmiştir.”⁸⁷

Diğer bir önemli gelişme ise 19.12.1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan “4389 Sayılı Bankalar Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 4491 Sayılı Kanun”dur. Bu kanun ile katılım bankalarının bazı durumlar dışında Bankalar Kanunu’na tabi olması sağlanmıştır. Ayrıca bu yasayla birlikte 16.12.1983 tarihli ve 83/7506 sayılı “Özel Finans Kurumlarının Kurulması, Faaliyetleri ve Tasfiyelerine İlişkin Esas ve Usullerine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı” ve bu karara dayanılarak çıkarılmış bulunan tüm düzenlemeler kaldırılmıştır.⁸⁸

“Katılım bankacılığına ilişkin belirtilen mevzuat değişiklikleri, katılım bankalarını Bankalar Kanunu kapsamına sokarken, banka mı, banka dışı mali kuruluş mu, yoksa alelade bir ticari işletme mi olduğu yönündeki tartışmalara da son vermiştir. Başka bir ifadeyle bu düzenlemeler, katılım bankalarının açık bir şekilde, bir banka türü olduğunun kabul edilmesini sağlamıştır.”⁸⁹

Katılım bankalarının Türkiye’deki gelişiminin yavaş olmasının nedenlerinden biri bu kurumların kuruluşlarını düzenleyen hukuki düzenlemenin kanuna değil, kararnameye bağlanmış olmasıdır. 1999 yılında yapılan değişiklikle söz konusu kararname yürürlükten kaldırılmış, katılım bankaları da Bankalar Kanunu kapsamına alınmıştır. Bu gelişme bir yandan katılım bankalarının, bankalarla rekabet

⁸⁶ Dikkaya, Kutval, **a.g.e.**, s.100.

⁸⁷ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.17.

⁸⁸ Recep Önal, "ÖFK'lar Ekonomik Büyümeye Katkıda Bulunmaktalar", **Bereket Dergisi**, Sayı: 4, s.5-6.

⁸⁹ Ahmet Battal, **Yeni Bankalar Kanunu’na Göre Özel Finans Kurumlarının Hukuki Temeli ve Bankacılık Sistemi İçindeki Yeri**, İstanbul, Albaraka Türk Yayınları, 2000, s.197.

edebilirliğini artırırken diğer yandan katılım bankacılığının da gelişmesine hız kazandırmıştır. Bu nedenle 1999 yılı, katılım bankalarının kendileri için oldukça önemlidir. Özel finans kurumlarının bir bankacılık modeli haline getirilmesi amacıyla yapılan bu değişiklikler, yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 01.11.2005 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda, 4389 Bankalar Kanunu'ndan farklı olarak, katılım bankacılığı bir bankacılık faaliyet türü olarak kabul edilmiş ve çalışma prensipleri dışında, katılım bankaları geleneksel bankalar ile eşdeğer tutulmuştur.⁹⁰

Özel Finans Kurumu ismiyle faaliyet gösteren finans kurumları uluslararası finans piyasalarında tanınabilirlik gibi sorunlarla karşılaşmışlardır. Bu nedenle 2005 tarihinde yürürlüğe giren Bankacılık Kanunu ile Özel Finans Kurumları'nın adı "Katılım Bankası" ile değiştirilmiştir.

Katılım ifadesine yer verilmesinin nedeni: bu bankaların tasarruf sahiplerinden toplamış oldukları fonları, faizsiz finansman kuralları çerçevesinde değerlendirirken, oluşan kâr/zararı tasarruf sahipleriyle paylaşmalarıdır. Diğer bir ifadeyle katılma prensibine dayanan bankacılık faaliyetleri yürütmeleridir.⁹¹

1.3.2.1. Türkiye Katılım Bankaları Birliği

29.05.2001 tarihinde Faizsiz Bankacılık alanında çatı kuruluş olarak kurulan "Özel Finans Kurumları Birliği", tüzel kişiliğe haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur. 04.10.2001 tarih ve 2001/3138 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile faaliyetlerine başlamıştır. Daha sonra 01.11.2005 tarihinde 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile özel finans kurumları "katılım bankaları" adını aldığı gibi Birliğin unvanı da "Türkiye Katılım Bankaları Birliği" olarak değiştirilmiştir. Kurumun yönetim merkezi İstanbul olmakla birlikte, yurt içinde gerekli teşkilatları kurabilmektedir.⁹²

⁹⁰ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.18.

⁹¹ Osman Nuri Aras, Mustafa Öztürk, "Reel Ekonomiye Katkıları Bakımından Katılım Bankalarının Kullandığı Fonların Analizi", **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt 3, No:2, 2011, s.170.

⁹² "Türkiye Katılım Bankaları Birliği Tarihçesi", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce>, 10 Ocak 2016.

Türkiye’de faaliyette bulunan tüm katılım bankalarının kanun uyarınca faaliyet izni aldıkları tarihten başlamak suretiyle 1 ay içerisinde TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği)’ye üye olmak ve aynı zamanda 28 Şubat 2006 tarihli ve 26094 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış olan 2006/10018 sayılı Karar ile yürürlüğe konulan “Türkiye Katılım Bankaları Birliği Statüsü” hükümlerine uymak ve bu birliğin almış olduğu kararları uygulamak zorundadır. Ayrıca faaliyet izni kaldırılan veya diğer katılım bankalarıyla birleşen katılım bankaların üyelik kayıtları silinir.⁹³

“Türkiye Katılım Bankaları Birliği”nin misyonu ise, Türkiye’de katılım bankacılığının sürdürülebilir bir gelişme göstermesi amacıyla;⁹⁴

- Sektörde ürün çeşitliliğini ve gelişimini arttırmak,
- Sektörün hizmet kalitesini artırmak,
- Kurumsal iletişim ve itibar yönetimi çalışmalarını geliştirmek,
- Sektör için gerekli olan sertifikasyon çalışmalarını arttırmak,
- Sektörle ilgili mevzuat, standart ve düzenlemeleri geliştirmek,
- İstanbul’un Finans Merkezi olmasına katkıda bulunmaktadır.

1.3.3. Katılım Bankacılığının Yasal Dayanakları

Her ekonomik ve sosyal yapılanmada olduğu gibi katılım bankalarının da hukuk düzeni içerisindeki yerini alabilmesi için devletin yasama erki tarafından temel kanuni düzenleme ve yürütme tarafından da ayrıntıya yönelik düzenleme yapılması gerekmiştir. O zamanki adıyla Özel Finans Kurumları ile ilgili olan düzenlemelerin yasal dayanağı ilk olarak Bankalar Hakkında 22.07.1983 tarihli ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 90. maddesinde yer almıştır. Bu madde

⁹³ "Türkiye Katılım Bankaları Birliği Tarihçesi", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce>, 10 Ocak 2016.

⁹⁴ "Türkiye Katılım Bankaları Birliği Strateji Belgesi", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-strateji-belgesi>, 12 Ocak 2016.

bankalar dışında kalan mali kuruluşların faaliyetlerinin ve kuruluşlarının bankalar kanununa tabi olmadığını ifade etmektedir. Aynı madde bu mali kuruluşların faaliyetlerine, organlarına ve tasfiyelerine ilişkin hükümlerin Bakanlar Kurulunca düzenleneceğini ifade etmektedir.⁹⁵

Yetki devrine dayanarak Bakanlar Kurulu 16.12.1983 tarihli ve 83/7506 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi (Özel Finans Kurumlarının Kurulması, Faaliyetleri ve Tasfiyelerine İlişkin Esas ve Usullere Dair Karar) yayınlamış ve ayrıntıları düzenleme yetkisini Başbakanlığa bırakmıştır. Başbakanlık yayınladığı 25.02.1984 tarihli ve 18323 sayılı tebliğ (Özel Finans Kurumları Kurulması Hakkında 83/7506 Sayılı Kararname Eki Karara İlişkin Tebliğ) ile bu konuda bazı düzenlemeler yapmış ve aynı zamanda bu konularda ayrıntılı düzenleme yapma yetkisini T.C. Merkez Bankasına bırakmıştır. Merkez Bankası da 1 nolu tebliğini yayınlamıştır. (T.C. Merkez Bankasının Özel Finans Kurumları Kararı ile İlgili 1 Sayılı Tebliği)

1983 yılından 1999 yılına kadar kararnameye tâbi olarak faaliyet gösteren katılım bankaları 19.12.1999 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 4389 Sayılı Bankalar Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 4491 Sayılı Kanun ile Bankalar Kanunu kapsamına alınmıştır. Yapılmış olan bu düzenleme ile "Özel Finans Kurumlarının Kurulması, Faaliyetleri ve Tasfiyelerine İlişkin Esas ve Usullerine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı" yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak yeni düzenlemeler yapılana kadar, “4389 Sayılı Bankalar Kanunu”na aykırı olmayan hükümlerin geçici olarak uygulanmasına devam edileceği belirtilmiştir.

20.09.2001 tarihli ve 24529 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Özel Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik" ile birlikte katılım bankalarıyla ilgili olan önceki tüm düzenlemeler yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı yönetmelik ile katılım bankalarının, kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin esas ve usuller 4389 Sayılı Bankalar Kanununa uygun bir şekilde belirlenmiştir.

⁹⁵ Battal, a.g.e., s.22-24.

“Bankalar Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 4672 Sayılı Kanunu ile 12.05.2001 tarihinde, 2001 krizinde etkisiyle katılım bankalarında toplanan fonların güvence altına alınması kararlaştırılmıştır. 01.11.2005 tarihinde 5411 Sayılı Kanun ile katılım bankaları fiilen banka alt türü (Mevduat Bankaları, Kalkınma ve Yatırım Bankaları ile birlikte) olarak kabul edilmiştir.”⁹⁶

1.3.4. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Bugünkü Durumu

İhlas Finans’ın 2001 yılında tasfiyesinin ardından faaliyette bulunan katılım bankası sayısı beşe düşmüştü. 2006 yılının başında ise Anadolu Finans ile Family Finans Kuruluşlarının Türkiye Finans Katılım Bankası adı altında birleşmeleri ile beraber faaliyette bulunan katılım bankası sayısı dörde düştü. 2014 yılında kuruluş iznini alan Ziraat Katılım Bankası’nın 2015 yılında faaliyet iznini alması ile birlikte faaliyette bulunan katılım bankası sayısı beşe yükselmiştir.

“2015 yılında bu katılım bankalarından Bank Asya, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 29.05.2015 tarih ve 6318 sayılı kararı ile TMSF’ye devredilmiştir.”⁹⁷ Bir süre TMSF bünyesinde faaliyet gösteren bankanın 2016 yılında faaliyetlerine son verilmiştir.⁹⁸ 2015 yılında anonim şirket olarak kurulan Vakıf Katılım Bankası 17 Şubat 2016 tarihinde BDDK’dan faaliyet izni almıştır.⁹⁹

Bugün itibariyle ülkemizde faaliyette bulunan katılım bankaları; Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Vakıf Katılım Bankası ve Ziraat Katılım Bankası’dır.

⁹⁶ Bekir Halaçoğlu, "Hukuki Açından Katılım Bankacılığı Türkiye Uygulaması: Süreçler-Öneriler", **Uluslararası Tarihi, Teorisi ve Pratiğiyle İslam İktisadı ve Finansı: Türkiye Örneği Konferansı**, İstanbul: Raffles Hotel, 11.11.2014, s.8.

⁹⁷ "BDDK Resmi Gazete’de Yayımlanan Kurul Kararları", (Çevrimiçi)
https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/BDDK_Kurul_Kararlar_i.aspx?ID=1, 15 Ocak 2016.

⁹⁸ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2016", (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 20 Mayıs 2017.

⁹⁹ "Vakıf Katılım’ı Tanıyalım", (Çevrimiçi)
<https://www.vakifkatilim.com.tr/tr/hakkimizda>, 20 Mayıs 2017.

Aşağıda yer alan Tablo 1.1’de Türkiye’deki bankacılık sektörü ile ilgili rakamsal bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1.1. Türkiye’de Bankacılık Sektörünün Büyüklüğü

BANKALAR	KURULUŞ SAYISI	AKTİFLER		TOPLANAN FONLAR		KULLANDIRILAN FONLAR	
		MİLYON TL	PAYI (%)	MİLYON TL	PAYI (%)	MİLYON TL	PAYI (%)
Mevduat Bankaları	34	2.455.366	89.90	1.377.763	94.41	1.587.245	89.48
Katılım Bankaları	5	132.873	4.86	81.487	5.59	84.880	4.78
Kalkınma ve Y. Bankaları	13	142.807	5.24	0	0	101.621	5.74
Toplam	52	2.731.047	100	1.459.241	100	1.773.745	100

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı, Aralık 2016", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/-genel-sunumlar> 6 Haziran 2017.

Katılım bankaları, finans sistemi içerisindeki varlıklarını ve rekabetteki iddialarını pekiştirmektedirler. Aynı zamanda katılım bankaları son dönemlerde bankacılık sektör ortalamalarının üzerinde büyüme sergilemişlerdir. 2008 küresel finansal krizini başarıyla yöneten katılım bankaları, kriz sonrasında büyümelerini devam ettirmişlerdir. 2009 yılında bankacılık sektörü içerisindeki pazar payı (aktiflerine göre) %4 olan katılım bankalarının 2016 yıl sonu itibariyle pazar payı %3,82 olarak gerçekleşmiştir.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2016", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/tkbb-yayinlari>, 6 Haziran 2017.

Aşağıda yer alan Tablo 1.2’de katılım bankalarının bankacılık sektörü içerisindeki payının ve aktif gelişiminin yıllara göre değişimi gösterilmiştir.

Tablo 1.2. Türkiye’de Katılım Bankalarının Aktif Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme (%)	Bankacılık Sektörü	Payı (%)
2005	951.000	6,61%	54.687.000	1,74%
2006	1.560.000	64,04%	59.538.000	2,62%
2007	2.364.000	51,54%	75.850.000	3,12%
2008	3.729.000	57,74%	86.425.000	4,31%
2009	4.419.564	18,52%	110.874.000	3,99%
2010	5.457.000	23,47%	134.545.000	4,06%
2011	6.193.314	13,49%	144.650.000	4,28%
2012	7.377.000	19,11%	181.882.000	4,06%
2013	8.852.000	19,99%	193.745.000	4,57%
2014	9.673.000	9,27%	232.007.000	4,16%
2015	10.645.000	10,00%	262.275.000	4,00%
2016	11.494.000	8,00%	300.172.000	3,82%

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı, Aralık 2016", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/-genel-sunumlar> 6 Haziran 2017.

Son dönemlerde hızlı bir gelişme gösteren katılım bankacılığının iş kolunda faaliyet gösteren 5 katılım bankası ile bankacılık sektöründen aldıkları pay 2016 yılsonu itibariyle %4,9 olmuştur. “Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Vakıf Katılım Bankası ve Ziraat Katılım Bankası’ndan oluşan Türkiye katılım bankacılığı sektörünün toplam aktif büyüklüğü, 2016 yılında %10,5 büyüme göstererek 113 milyar TL’yi aşmıştır.”¹⁰¹

Ernst&Young firması tarafından yayınlanmış olan bir uluslararası çalışmaya göre, katılım bankalarının 2023 yılında, %15’lik bir pazar payına ulaşacağı ve aktif büyüklüklerinin toplamda 180 milyar Amerikan Dolarına yaklaşacağı beklenmektedir.¹⁰²

¹⁰¹ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2016", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/tkbb-yayinlari>, 6 Haziran 2017.

¹⁰² Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Katılım Bankaları 2014", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Ocak 2016.

İKİNCİ BÖLÜM

KATILIM BANKALARINDA MUHASEBE UYGULAMALARI, FON TOPLAMA VE FON KULLANDIRMA YÖNTEMLERİ

Bu bölümde Katılım Bankalarında muhasebe uygulamalarından, fon toplama ve kullandırma yöntemlerinden ve bunlara ilişkin muhasebe uygulamalarından bahsedilecektir.

2.1. Katılım Bankalarında Muhasebe Uygulamaları

Katılım bankalarının muhasebe ve finansal raporlama sistemine yönelik olan düzenlemeler 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun Dördüncü Bölümünde (Finansal Raporlama) yapılmıştır. Bu bölümde yer alan 37.maddede “Bankalar, kuruluş birliklerinin ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun görüşü alınmak suretiyle Kurul tarafından uluslararası standartlar esas alınarak belirlenecek usul ve esaslara uygun olarak muhasebe sistemlerinde tekdüzeni uygulamak; tüm işlemlerini gerçek mahiyetlerine uygun surette muhasebeleştirmek; finansal raporlarını bilgi edinme ihtiyacını karşılayabilecek biçim ve içerikte, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir, denetime, analize ve yorumlamaya elverişli, zamanında ve doğru şekilde düzenlemek zorundadır. Bankalar, kanunî ve yardımcı defter ve kayıtlarını, şubeleri, yurt içi ve yurt dışındaki muhabirleri ile hesap mutabakatı sağlamadan bilançolarını kapatamazlar. Yayımlanan finansal tabloların gerçeğe aykırı olduğunun tespiti hâlinde Kurul gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.” hükmü yer almaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 37.maddesinin gerekçe kısmında ise şu ifade “Bankaların faaliyet ve işlemlerini, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Ulusal Muhasebe Standartları ile süreklilik, dönemsellik, tutarlılık, sosyal sorumluluk, kişilik, parayla ölçülme, maliyet esası, tarafsızlık ve güvenilir belge ve özün önceliği gibi ilkeler çerçevesinde muhasebeleştirilmesi beklenmektedir.” yer almaktadır.

Görüldüğü şekliyle, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu katılım bankalarının muhasebe ve raporlama sisteminin niteliklerini belirlemiştir. Bu sistem ise “BDDK tarafından 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde düzenlenmektedir. Fakat katılım bankaları 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve ilgili yönetmeliğe göre muhasebe sistemleri bakımından Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun hareket etmekle yükümlüdür. Bu nedenle katılım bankalarının ilgili yönetmelikteki finansal tablo setini değil, TMS 1’de belirtilen finansal tablo setini hazırlaması gerekir. Bu finansal tablo setleri Ek – 4 ve Ek – 5’te (s.169-170) sunulmuştur.¹⁰³

Katılım bankaları dönem içerisinde ve dönem sonunda yapacakları faaliyetler ile ilgili kullanacakları hesapları; hesap sınıfları, hesap grupları, ana ve yardımcı hesaplar bazında listelemek zorundadırlar. BDDK’nın yayınlamış olduğu “Katılım Bankalarının Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ” ile beraber, “Türkiye’de faaliyette bulunan bütün katılım bankaları, bu Tebliğ hükümlerine tâbi olmuşlardır.”¹⁰⁴

Söz konusu Tebliğ’in 5.maddesinde ifade edildiği gibi “Tekdüzen Hesap Planı içerisindeki hesap gruplarında yer alan hesaplar "Türk Parası" ve "Yabancı Para" şeklinde ikiye ayrılmıştır. Defteri kebir hesaplarının son hanesi çift bir sayıysa bu durum Türk Parası hesabını, tek bir sayıysa Yabancı Para hesabını ifade eder.”

Örneğin;

“012 YOLDAKİ PARALAR – Türk Parası hesabıdır.”

“013 YOLDAKİ PARALAR – Yabancı Para hesabıdır.”

¹⁰³ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.57-59.

¹⁰⁴ **A.e.**,s.87.

Katılım bankaları tarafından uygulanacak olan Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesaplar genel itibariyle;¹⁰⁵

- Bilanço hesapları,
- Gelir Tablosu (Sonuç) hesapları,
- Bilanço dışı işlemlere ilişkin hesaplar

olarak 3 ana başlık altında toplanmış bulunmaktadır. İlgili Tebliğ'in 4.maddesinde belirtildiği şekliyle“Tekdüzen Hesap Planı'nda toplam 10 hesap bulunmaktadır.”

Tablo 1.3. Katılım Bankalarınca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı

HESAP SINIFLARI	
0	DÖNEN DEĞERLER
1	KREDİLER
2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER
3	TOPLANAN FONLAR VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
4	ÖZKAYNAKLAR
5	KÂR PAYI GELİRLERİ
6	KÂR PAYI GİDERLERİ
7	KÂR PAYI DIŞI GELİRLER
8	KÂR PAYI DIŞI GİDERLER
9	BİLANÇO DIŞI HESAPLAR

Kaynak: BDDK, "Katılım Bankalarınca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ", (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/01/20070126M1-2.htm> 5 Ocak 2016.

“Tekdüzen Hesap Planı'nda yer alan hesaplardan "0, 1 ve 2" numaralı hesaplar aktif karakterli bilanço hesaplarını, "3 ve 4" numaralı hesaplar pasif karakterli bilanço hesaplarını, "5, 6, 7 ve 8" numaralı hesaplar gelir tablosu hesaplarını, "9" numaralı hesap ise nazım hesapları ifade etmektedir.”¹⁰⁶

¹⁰⁵ A.e., s.89.

¹⁰⁶ A.e., s.90.

İlgili Tebliğ'in 6.maddesinde ise Hesap numaralama sistemi açıklanmaktadır.

Buna göre;

1	2	3	4	5	6
K	L	M	N	O	R

K - Grup numarasını ifade eder,

LM - Defteri kebir hesap numarasını ifade eder,

NO - Yardımcı hesap numarasını ifade eder,

R - Alt hesap numarasını ifade eder.

Örneğin; 032200 numaralı hesap Uzun Vadeli Yatırım Amaçlı Hisse Senetlerini ifade etmektedir.

K	L	M	N	O	R
0	3	2	2	0	0

K => 0 => "Dönen Değerler" hesap sınıfı,

LM => 32 => "Satılmaya Hazır Menkul Değerler" ana hesabı,

NO => 20 => "Hisse Senetleri" yardımcı hesabı,

R => 0 => "Uzun Vadeli Yatırım Amaçlı" tali hesabıdır.

Şekil 2.1. Katılım Bankalarının Yürütülen Faaliyetler

Fon Toplama Yöntemleri	Diğer Faaliyetler
<ul style="list-style-type: none">- Özel Cari Hesap- Katılma Hesabı	<ul style="list-style-type: none">- Havale ve EFT işlemleri,- Kiralık kasa hizmetleri,- Projelerin fizibilite çalışmaları için teknik, ekonomik, finansal, yönetim ve pazarlama danışmanlığı,- Akreditif açılması,- Teminat mektupları,- İhracat akreditiflerinin itibar ve teyit edilmesi,- Kambiyo hizmetleri,- Seyahat çeki verilmesi,- Döviz alım - satım işlemleri,- Kredi kartları ve POS hizmetleri,- Çek, poliçe ve emre muharrer senet (bono) işlemleri,- İnternet Bankacılığı,
Fon Kullandırma Yöntemleri	
<ul style="list-style-type: none">- Kurumsal finansman desteği- Bireysel finansman desteği- Kâr-zarar ortaklığı yatırımı- Finansal kiralama- Ortak yatırımlar	

Kaynak: Abitter Özulucan, Fevzi Serkan Özdemir, **Katılım Bankacılığı Muhasebe Organizasyonu, Uygulamalar, Finansal Tablolar ve Bağımsız Denetim**, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2010, s.23.

2.2. Katılım Bankalarında Fon Toplama Yöntemleri

Katılım bankalarında fon toplama faaliyetlerine ilişkin yasal düzenleme “5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun beşinci kısmında Mevduata ve Katılım Fonu Toplamaya İlişkin Hükümler başlığı altında ifade edilmiştir.”¹⁰⁷

BDDK tarafından 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile de “bankalarda mevduat ve katılım fonunun kabulü, çekilmesi ile zaman aşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklara dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.”

¹⁰⁷ Katılım bankalarının fon toplama faaliyetlerine ilişkin olarak yapılan önceki yasal düzenleme 20.09.2001 tarih ve 24529 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan "Özel Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik" dir. Ancak bu yönetmelik, 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan "Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik" m.20 ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Katılım bankaları tarafından kabul edilebilecek olan fonlar iki başlık altında toplanmaktadır:

- i. Özel Cari Hesaplar
- ii. Katılma Hesapları

“Özel cari hesaplar ve katılma hesapları için, tasarruf sahiplerine herhangi bir şekilde önceden belirlenmiş bir getiri garanti edilemez. Ayrıca katılma hesaplarında, yatırılan anaparanın tasarruf sahibine aynı miktarda geri ödenmesi de garanti edilemez. Yönetmelikte de ifade edildiği şekliyle bu hususlar, katılım bankalarının şubeleri içerisinde açıkça görülebilecek bir şekilde asılarak ilan edilir.”¹⁰⁸

Katılma hesabı açıldığı sırada kâr ve zarara hangi oranlarda katılacağı yani katılma oranı hesap cüzdanına kayıt edilir. Ve bu ilgili kayıthesap açıldıktan itibaren vade sonuna kadar değiştirilemez. Vadesi geldiğinde kapatılmamış bir hesap ise aynı vade ve kâr ve zarara katılma oranı üzerinden yenilenmiş kabul edilir. Katılma hesapları katılım bankalarını klasik bankalardan ayıran bir hesap türüdür.

“Özel cari hesaplarda ise, hesap sahibinin talebi halinde, anapara mevcudunu geri alma hakkı bulunmaktadır.”¹⁰⁹

İlgili yönetmeliğin yedinci maddesinde ifade edildiği gibi “özel cari hesaplar ve katılma hesapları dışında katılım bankaları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na tespit edilen vade ve türlerine bağlı olmaksızın önceden belirlenmiş proje ya da diğer yatırımların finansmanında kullanmak amacıyla müstakil hesaplarda fon toplamak suretiyle vadesi bir aydan az olmayan özel fon havuzları oluşturabilirler. Bu yol ile toplanan fonlara ait katılma hesapları, vadeleri itibariyle ve diğer hesaplardan bağımsız olarak ayrı hesaplarda işleme alınır ve fonlardan diğer vade gruplarına aktarma yapılamaz. Özel fon havuzlarının oluşturulmasını ve

¹⁰⁸ Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.25.

¹⁰⁹ A.e.

tasfiyesini izleyen onbeş gün içinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna bilgi verilir. Finansman süresi sonunda özel fon havuzları tasfiye edilir.”

2.2.1. Özel Cari Hesaplar ile Fon Toplama ve Muhasebe Uygulamaları

Özel cari hesap, Bankacılık Kanunu’nda şu şekilde ifade edilmektedir; “katılım bankalarında açılabilen ve istenildiğinde kısmen ya da tamamen her an için geri çekilebilme özelliği bulunan ve karşılığında hesap sahiplerine herhangi bir ödeme yapılmayan fonların oluşturduğu hesaplardır.”

Türk Lirası ya da yabancı para olarak vadesiz açılabilen, istenildiği zaman da geri çekilebilen, karşılığında herhangi bir ödeme yapılmayan özel cari hesaplar, kısa vadeli ödeme ve transfer kolaylıkları için kullanılan mevduat türü olarak kabul edilmektedir. Klasik bankalardaki vadesiz mevduatla benzerlik gösterirler ve katılım bankalarının sıfır maliyetli fon kaynaklarıdır.¹¹⁰

Özel cari hesap açtıran bir kişinin amacı; çek, havale, ithalat ve ihracat işlemleri, transfer, akreditif, talimatla döviz/efektif alım-satım işlemleri, referans ve teminat mektupları, sigorta işlemleri, kiralık kasa hizmetleri, otomatik ödeme talimatı gibi bankacılık hizmetlerinden yararlanmaktır.

¹¹⁰ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.25.

2.2.1.1. TL Cinsi Hesabın Açılışı (Özel Cari Hesap)

Örnek 1: “L Katılım Bankası” Karaman Şubesi, 22 Şubat 2016 tarihinde müşterisi Nizami Durmaz’ın yatırdığı 61.000 Türk Lirası ile hesap açmıştır.

22.02.2016		
010 KASA	61.000	
300 ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P. Nizami Durmaz		61.000

Örnek 2: “L Katılım Bankası” Trabzon Şubesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından 13 Şubat 2016 tarihinde yatırılan 60.000 Türk Lirası ile hesap açmıştır.

13.02.2016		
010 KASA	60.000	
304 ÖZEL CARİ HESAPLAR / RESMİ, TİCARET VE DİĞER KURULUŞLAR (Y.İ.Y) - T.P. 30404 YEREL YÖNETİMLER Trabzon Büyükşehir Belediyesi		60.000

Örnek 3: “L Katılım Bankası” Rize Şubesi, Baktat Lokanta tarafından 14 Şubat 2016 tarihinde yatırılan 45.000 Türk Lirası ile hesap açmıştır.

14.02.2016		
010 KASA	45.000	
304 ÖZEL CARİ HESAPLAR / RESMİ, TİCARET VE DİĞER KURULUŞLAR (Y.İ.Y) - T.P. 30420 G.K. TİCARİ İŞLETMELERİ Baktat Lokanta		45.000

2.2.1.2. TL Cinsi Hesaba Para Yatırılması (Özel Cari Hesap)

Örnek 4: “M Katılım Bankası” Gaziantep Şubesi müşterilerinden Furkan EKLEK, 17 Şubat 2016 tarihinde, Tekirdağ Şubesi vasıtasıyla özel cari hesabına 28.615 Türk Lirası yatırmıştır.

- Tekirdağ Şubesi'nin Yapmış Olduğu Kayıt;

17.02.2016		
010 KASA	28.615	
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P. Gaziantep Şubesi		28.615

- Gaziantep Şubesi'nin Yapmış Olduğu Kayıt;

17.02.2016		
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P. Tekirdağ Şubesi	28.615	
300 ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P. Furkan EKLEK		28.615

2.2.1.3. TL Cinsi Hesaptaki Paranın Çekilmesi (Özel Cari Hesap)

Örnek 5: “L Katılım Bankası” Rize Şubesi müşterilerinden Baktat Lokanta, 19 Şubat 2016 tarihinde özel cari hesabından 15.000 Türk Lirası çekme talebinde bulunmuş ve müşterinin talep ettiği tutar kendisine ödenmiştir.

19.02.2016		
304 ÖZEL CARİ HESAPLAR / RESMİ, TİCARET VE DİĞER KURULUŞLAR (Y.İ.Y) - T.P.	15.000	
30420 G.K. TİCARİ İŞLETMELERİ Baktat Lokanta		
010 KASA		15.000

Örnek 6: “M Katılım Bankası” Gaziantep Şubesi mudilerinden Furkan EKLEK, 20.02.2016 tarihinde Tekirdağ Şubesi’nde özel cari hesabından 13.000 TL çekmek istemiştir. Tekirdağ Şubesi tarafından gerekli işlemler gerçekleştirilmiştir.

- Tekirdağ Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

20.02.2016		
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P.	13.000	
Gaziantep Şubesi		
010 KASA		13.000

- Gaziantep Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

20.02.2016		
300 ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P.	13.000	
Furkan EKLEK		
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P. Gaziantep Şubesi		13.000

2.2.1.4. TL Cinsi Hesaptan Yapılan Ödeme / Havale / EFT (Özel Cari Hesap)

Örnek 7: “M Katılım Bankası” Gaziantep Şubesi mudilerinden Furkan EKLEK, 22 Şubat 2016 tarihinde Tekirdağ Şubesi’nde hesabından 10.000 Türk Lirası çekmek istemiştir. Tekirdağ Şubesi müşterisi Furkan EKLEK’ten yapılan işlem karşılığında 70 Türk Lirası masraf bedeli ve 50 Türk Lirası BSMV (Gider Vergisi) kestikten sonra kalan tutar kendisine ödemiştir.

- Tekirdağ Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

22.02.2016		
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P. Gaziantep Şubesi	10.000	
010 KASA		10.000
22.02.2016		
010 KASA	120	
760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ - T.P.		70
76008 TAHSİL VE TEDİYE KOMİSYONLARI		
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P.		50
380005 ÖDENECEK BSMV		

- Gaziantep Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

22.02.2016		
300 ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P. Furkan EKLEK	10.000	
290 ŞUBELER CARİ HESABI - T.P. Tekirdağ Şubesi		10.000

2.2.1.5. TL Cinsi Hesabın Kapatılması (Özel Cari Hesap)

Örnek 8: “M Katılım Bankası” Gaziantep Şubesi mudilerinden Furkan EKLEK’in hesabının alacak kalanı 5.615 Türk Lirası’dır. Furkan EKLEK 15 Mart 2016 tarihinde Gaziantep Şubesi’ndeki özel cari hesabının kapatılmasını istemiştir. Gaziantep Şubesi talebi kabul etmiş ve ilgili tutarı mudiye ödemiştir.

15.03.2016	
300 ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P. Furkan EKLEK	5.615
010 KASA	5.615

Örnek 9: “L Katılım Bankası” Rize Şubesi mudilerinden Baktat Lokanta, 17 Mart 2016 tarihinde özel cari hesabındaki 30.000 Türk Lirası ile 3 ay vadeli olacak bir katılma hesabı açılması talebinde bulunmuştur. Rize Şubesi talebi kabul etmiş ve katılma hesabını açmıştır.

17.03.2016	
304 ÖZEL CARİ HESAPLAR / RESMİ, TİCARET VE DİĞER KURULUŞLAR (Y.İ.Y) - T.P. 30420 G.K. TİCARİ İŞLETMELERİ Baktat Lokanta	30.000
320 KATILMA HESAPLARI - T.P. 32010 ÜÇ AYA KADAR VADELİ (3 AY DAHİL) 320103 TİCARİ KURULUŞLAR Baktat Lokanta	30.000

2.2.1.6. Yabancı Para Cinsi Hesabın Açılışı (Özel Cari Hesap)

Örnek 10: “N Katılım Bankası” Aydın Şubesi, 20 Aralık 2016 tarihinde mudisi Fahrettin EKİNLER tarafından yatırılan 10.000 Amerikan Doları ile özel cari hesap açmıştır. İşlem tarihinde 1 Amerikan Doları = 3,50 Türk Lirası’dır. (Döviz ve efektif kurlarının aynı olduğu kabul edilmiştir.)

20.12.2016	011 EFEKTİF DEPOSU	10.000	
	301 ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P. 30100 YURTIÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER 301000 Y.İ.Y. GERÇEK KİŞİLER TİCARİ OLM. İŞLEMLER Fahrettin Ekinler		10.000
20.12.2016	295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	10.000	
	293 EFEKTİF VAZİYETİ - Y.P.		10.000
20.12.2016	292 EFEKTİF ALIM/SATIM HS - T.P. 29201 USD EFEKTİF ALIM/SATIM HS.	35.000	
	294 DÖVİZ ALIM/SATIM HS -T.P. 29401 USD DÖVİZ ALIM/SATIM HS.		35.000

2.2.1.7. Yabancı Para Cinsi Hesaptan Yapılan Ödeme/Havale/EFT (Özel Cari Hesap)

Örnek 11: “N Katılım Bankası” Aydın Şubesi, mudilerinden Fahrettin EKİNLER 26 Aralık 2016 tarihinde Amerikan Doları cinsi cari hesabından 2.000 Amerika Doları’nın İzmir Şubesi mudilerinden Sevcan İPEK’e ait olan hesaba aktarılması amacıyla ödeme (havale) talimatı vermiştir.

- Aydın Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

26.12.2016		
301 ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P.	2.000	
Fahrettin Ekinler		
291 ŞUBELER CARİ HESABI - Y.P.		2.000
İzmir Şubesi		

- İzmir Şubesi’nin Yapmış Olduğu Kayıt;

26.12.2016		
291 ŞUBELER CARİ HESABI - Y.P.	2.000	
Aydın Şubesi		
301 ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P.		2.000
Sevcan İpek		

2.2.1.8. Yabancı Para Cinsi Özel Cari Hesapta Değerleme (Evaluasyon¹¹¹)

Örnek 12: “N Katılım Bankası” Aydın Şubesi, müşterilerinden Fahrettin EKİNLER’in 2016 yılı Aralık sonu itibariyle hesabının 8.000 Amerikan Doları kalan verdiği belirlenmiştir. Paranın hesaba yatırıldığı anda 1 Amerikan Doları = 3,50 Türk Lirası iken, ay sonunda 1 Amerikan Doları = 3,55 Türk Lirası’dır.

31.12.2016		
861 KAMBIYO ZARARLARI - Y.P.	400	
294 DÖVİZ ALIM SATIM HS - T.P.		400
31.12.2016		
295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	28.400	
301 ÖZEL CARI HESAPLAR - Y.P.		28.400

¹¹¹ Bankaların kayıtlarında sabit kur üzerinden geçirilen dövizlerin her ay sonunda geçerli cari kura göre yeniden değerlendirilmesine denir. Bankacılık işlemleri bakımından her faaliyet dönemi içinde yabancı para cinsinden ve/veya TL cinsinden sabit fiyatla çalışan dövizli hesapların ya da kıymetli maden hesaplarının dönem sonu bakiyelerinin belirlenen kurlara ya da fiyatlara göre, Türk Lirasına dönüştürülerek gerçek değerlerinin saptanması işlemidir.

Örnek 13: “N Katılım Bankası” Aydın Şubesi, müşterilerinden Fahrettin EKİNLER’in 2016 yılı Aralık sonu itibariyle hesabının 8.000 Amerikan Doları kalan verdiği belirlenmiştir. Paranın hesaba yatırıldığı anda 1 Amerikan Doları = 3,50 Türk Lirası iken, ay sonunda 1 Amerikan Doları = 3,40 Türk Lirası’dır.

31.12.2016		
294 DÖVİZ ALIM SATIM HS - T.P.	800	
771 KAMBİYO KÂRLARI - Y.P.		800
31.12.2016		
295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	27.200	
301 ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P.		27.200

2.2.1.9. Özel Cari Hesaplarda Biriken Fonlar İçin Zorunlu Karşılık Ayrılması

Örnek 14: “N Katılım Bankası”nın 20 Aralık 2017 tarihi itibariyle cari hesaplarında 140.000 Türk Lirası ile 120.000 Amerikan Doları biriktiği belirlenmiştir. Bu fonlara ilişkin zorunlu karşılık tutarları,

Özel cari hesap TP toplamı = 140.000 Türk Lirası

Özel cari hesap YP toplamı = 120.000 Amerikan Doları

Karşılık oranı Türk parası için %10,5, Yabancı para için %12’dir.

Ayrılacak Türk Lirası zorunlu karşılık = 140.000 * 0,105 = 14.700 Türk Lirası

Ayrılacak Yabancı Para zorunlu karşılık = 120.000 * 0,12 = 14.400 Amerikan Doları

20.12.2017		
210 ZORUNLU KARŞILIKLAR -T.P. 21000 ÖZKAYNAKLARDAN	14.700	
020 T.C. MERKEZ BANKASI -T.P. 02000 VADESİZ SERBEST HESAP		14.700
20.12.2017		
211 ZORUNLU KARŞILIKLAR -Y.P. 21100 ÖZKAYNAKLARDAN	14.400	
021 T.C. MERKEZ BANKASI -Y.P. 02100 VADESİZ SERBEST HESAP		14.400

2.2.2. Katılma Hesapları ile Fon Toplama ve Muhasebe Uygulamaları

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 3. maddesinde katılma hesabı şu şekilde ifade edilmektedir; “Katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullandırılmasından doğacak kâr veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesaplardır.”

Katılma hesaplarının en önemli özelliği, sahipleri ile banka arasında kâr-zarar ortaklığı ilişkisi ortaya çıkarıyor olmasıdır. Katılma hesabı sahibi kişiler, ellerinde bulundurdukları fonları “kâr ve zarara katılma sözleşmesi” karşılığında katılım bankasına yatırarak hesap açtırlar. İlgili hesaba yatırılan fonların kullanılmasıyla ortaya çıkan kâr/zarara katılım prensibi hesap türünün en temel özelliğidir. Anaparanın geri ödenmesi garanti edilmediği gibi sabit bir gelir ödemesinden de bahsedilemez.¹¹²

¹¹² Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.29.

2.2.2.1. TL Cinsi Hesabın Açılışı (Katılma Hesabı)

Örnek 1: “S Katılım Bankası” Merter Şubesi, 18 Nisan 2016 tarihinde mudisi Bado Ticaret tarafından 50.000 Türk Lirası ile bir ay vadeli olacak şekilde katılma hesabı açılması talebi almıştır. “S Katılım Bankası” tarafından talep yerine getirilmiş ve katılma hesabı açılmıştır. Katılma hesabı açılması ile ilgili “S Katılım Bankası” tarafından yapılan kayıt;

18.04.2016	
010 KASA	50.000
320 KATILMA HESAPLARI - T.P. 32000 BİR AY VADELİ 320003 TİCARİ KURULUŞLAR Bado Ticaret	50.000

2.2.2.2. TL Cinsi Hesaba Kâr Payı Tahakkuku (Katılma Hesabı)

Örnek 2: “S Katılım Bankası” Merter Şubesi müşterilerinden Bado Ticaret’in 31 Ocak 2016 tarihinde 50.000 Türk Lirası ile açtırmış olduğu bir ay vadeli katılma hesabının vadesi gelmiş ve kâr payı miktarı 10.000 Türk Lirası hesaba tahakkuk ettirilmiştir.

Brüt Kâr Payı:	10.000 Türk Lirası
(-) Stopaj %15:	(1.500 Türk Lirası)
Net Kâr Payı:	8.500 Türk Lirası

Kâr payı tahakkuk kaydı;

31.01.2016		
620 KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.	10.000	
360 KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI - T.P.		10.000

Kâr payının hesaba eklenmesi;

31.01.2016		
360 KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI - T.P.	10.000	
320 KATILMA HESAPLARI - T.P.		10.000

Gelir vergisi stopajı;

31.01.2016		
320 KATILMA HESAPLARI - T.P.	1.500	
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P.		1.500

2.2.2.3. TL Cinsi Hesaba Kâr Payı Tahakkuku ve Hesabın Kapatılması (Katılma Hesabı)

Örnek 3: “S Katılım Bankası” Trabzon Şubesi 01 Nisan 2016 tarihinde Müşterisi Yap Yapı Kooperatifi’ni daha önce 100.000 Türk Lirası yatırarak açtırmış olduğu bir ay vadeli katılma hesabını vade sonu geldiği için kapatmıştır. Hesaba %15 stopaj yapıldıktan sonra, ödenen kâr payı 5.000 Türk Lirası’dır.

Brüt Kâr Payı Miktarı : 5.750 Türk Lirası (5.000 * 1,15)

(-) Stopaj %15 : (750 Türk Lirası)

Net Kâr Payı Miktarı : 5.000 Türk Lirası

1.04.2016		
320 KATILMA HESAPLARI - T.P.		100.000
32000 BİR AY VADELİ		
320004 TİCARİ KURULUŞLAR		
Yapı Yapı Ticaret		
620 KATILMA HESAPLARINA		
VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.		5.750
62000 BİR AY VADELİ		
620003 TİCARİ KURULUŞLAR		
	010 KASA	105.000
	380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P.	750
	38000 ÖDENECEK VERGİLER	
	380002 MENKUL SERMAYE İRADI GELİR VERGİSİ	

2.2.2.4. TL Cinsi Hesaptaki Paranın Vadeden Önce Çekilmesi (Katılma Hesabı)

Örnek 4: “S Katılım Bankası” Burdur Şubesi mudilerinden Mesut Akar 25 Ocak 2016 tarihinde vadesi dolmamış olan altı ay vadeli katılma hesabını kapatma isteğiyle banka şubesine başvuruda bulunmuştur. Mesut Akar’ın hesabında bulunan 75.000 Türk Lirası kendisine ödenerek hesap kapatılmıştır.

25.01.2016		
320 KATILMA HESAPLARI - T.P.		75.000
32020 ALTI AYA KADAR VADELİ (6 AY DAHİL)		
320003 YURTİÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER (TİCARİ OLMAYAN)		
Mesut Akar		
	010 KASA	75.000

2.2.2.5. Yabancı Para Cinsi Hesabın Açılışı (Katılma Hesabı)

Örnek 5: “S Katılım Bankası” Bursa Şubesi 12 Ocak 2017 tarihinde müşterisi Bado Ticaret tarafından 75.000 Amerikan Doları ile bir ay vadeli olacak şekilde katılma hesabı açılması talebi almıştır. “S Katılım Bankası” tarafından talep yerine getirilmiş ve katılma hesabı açılmıştır. İşlem tarihinde 1 Amerikan Doları = 3,80 Türk Lirası’dır. (Döviz ve efektif kurlarının aynı olduğu kabul edilmiştir.) Katılma hesabı açılması ile ilgili “S Katılım Bankası” tarafından yapılan kayıt;

12.01.2017	011 EFEKTİF DEPOSU	75.000	
	321 KATILMA HESAPLARI - Y.P. 32100 BİR AY VADELİ 321003 TİCARİ KURULUŞLAR Bado Ticaret		75.000
12.01.2017	295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	75.000	
	293 EFEKTİF VAZİYETİ - Y.P.		75.000
12.01.2017	292 EFEKTİF ALIM/SATIM HS - T.P. 29201 USD EFEKTİF ALIM/SATIM HS.	285.000	
	294 DÖVİZ ALIM/SATIM HS -T.P. 29401 USD DÖVİZ ALIM/SATIM HS.		285.000

2.2.2.6. Yabancı Para Cinsi Hesaptaki Paranın Vadeden Önce Çekilmesi (Katılma Hesabı)

Örnek 6: “S Katılım Bankası” Edremit Şubesi, 25 Ocak 2017 tarihinde önceden müşterilerinden Mustafa Erkoç tarafından 50.000 Amerikan Doları yatırılarak açılmış bulunan 24 ay vadeli aylık kâr payı ödemeli katılma hesabını Mustafa Erkoç’un isteği üzerine vadesi daha dolmadan kapatmıştır. İşlem tarihinde 1 Amerikan Doları = 3,82 Türk Lirası’dır. (Döviz ve efektif kurlarının aynı olduğu kabul edilmiştir.)

25.01.2017	321 KATILMA HESAPLARI - Y.P. 32060 BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ 320600 Y.İ.Y. GERÇEK KİŞİLER Mustafa Erkoç	50.000	
	011 EFEKTİF DEPOSU		50.000
25.01.2017	293 EFEKTİF VAZİYETİ - Y.P.	50.000	
	295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.		50.000
25.01.2017	294 DÖVİZ ALIM/SATIM HS. - T.P. 29401 USD DÖVİZ ALIM/SATIM HS.	191.000	
	292 EFEKTİF ALIM/SATIM HS. - T.P. 29201 USD EFEKTİF ALIM/SATIM HS.		191.000

2.2.2.7. Yabancı Para Cinsi Hesabın Değerlemesi (Evalüasyon)

Örnek 7: “S Katılım Bankası” Çaykara Şubesi mudilerinden olan Burçin Sakin’inin 09 Haziran 2016 tarihinde açmış bulunduğu 1 ay vadeli katılma hesabının yılın sonu itibariyle kalanı 20.000 Amerikan Doları’dır. 09 Haziran 2016 itibariyle 1 Amerikan Doları = 2,90 Türk Lirası’dır. Yılsonunda ise 1 Amerikan Doları = 3,40 Türk Lirası’dır.

20.000 Amerikan Doları * 2,90 TL/USD = 58.000 Türk Lirası (İlk işlem tarihinde)

20.000 Amerikan Doları * 3,40 TL/USD = 68.000 Türk Lirası (Dönem sonu değerlemesinde)

68.000 – 58.000 = 10.000 Türk Lirası Evalüasyon farkı

31.12.2016		
295 DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	48.000	
321 KATILMA HESAPLARI - Y.P.		48.000
31.12.2016		
861 KAMBİYO ZARARLARI - Y.P.	10.000	
294 DÖVİZ ALIM/SATIM HS - T.P.		10.000

2.2.2.8. Katılma Hesaplarına İlişkin Zorunlu Karşılıkların Ayrılması;

TCMB tarafından yayımlanan “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ” (Sayı: 2013/15) Madde 4 uyarınca katılım fonları için katılım bankalarının karşılık ayırması zorunludur.

İlgili Tebliğ’in 5. maddesinde Zorunlu karşılığa tabi yükümlülüklerin hesaplanması ifade edilmiştir. Buna göre; “Zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler iki haftada bir Cuma günleri itibariyle hesaplanır. Cuma gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, yükümlülüklerin hesaplanmasında bir önceki iş günü esas alınır.

Merkez Bankası, yapılan denetim ve incelemeler sonucunda zorunlu karşılık yükümlülüklerinden kaçınmak için işlem yaptığı tespit edilen bankalardan ve finansman şirketlerinden, yükümlülüklerini iki yükümlülük hesaplama tarihi arasındaki günlerin bakiyelerinin ortalamasını alarak hesaplamalarını isteyebilir.”

Zorunlu karşılıkların tesis süresi ise Madde 8’de ifade edildiği şekliyle on dört (14) gündür. “Bu süre yükümlülüklerin hesaplandığı tarihten iki hafta sonraki cuma günü başlar ve ikinci haftanın Perşembe günü sona erer. Tesis süresinin ilk gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, bloke olarak tesis edilen kısımlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesinde tatili izleyen ilk iş günü esas alınır.”

TCMB 05.12.2008 tarihli Resmi Gazete’de yayımladığı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğile, “yabancı para zorunlu karşılık oranını %11’den %9’a düşürmüştür. Türk parası için ise zorunlu karşılık oranı %6 olarak aynı kalmıştır.”

25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15) ile zorunlu karşılıklar şu şekilde belirlenmiştir:

Zorunlu karşılık oranları (Türk Lirası yükümlülükler için):

a) Vadesiz ve ihbarlı mevduat, özel cari hesaplar ile 1 aya kadar ve 3 aya kadar vadeli (3 ay dâhil) mevduat/katılım fonu	%11,5
b) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli mevduat/katılım fonu	%8,5
c) 1 yıla kadar vadeli mevduat/katılım fonu	%6,5
ç) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli mevduat/katılım fonu	%5
d) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%11,5
e) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%8
f) 3 yıldan uzun vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%5

Zorunlu karşılık oranları (Yabancı Para yükümlülükler için):

a) Vadesiz ve ihbarlı mevduat, özel cari hesaplar ile 1 aya kadar ve 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli mevduat/katılım fonu	%13
b) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli mevduat/katılım fonu	%9
c) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%13
ç) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%11
d) 3 yıldan uzun vadeli mevduat/katılım fonu dışı yükümlülükler	%6

Tebliğde yapılan 11.01.2017 tarihli son değişiklik ile zorunlu karşılıklar şu şekilde belirlenmiştir:

Zorunlu karşılık oranları (Türk Lirası yükümlülükler için):

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar ve 3 aya kadar (3 ay dâhil) vadeli	%10,5
b) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli	%7,5
c) 1 yıla kadar vadeli	%5,5
ç) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	%4
<i>Müstakrizlerin fonları</i>	%10,5
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	%10,5
b) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	%7
c) 3 yıldan uzun vadeli	%4

Zorunlu karşılık oranları (Yabancı Para yükümlülükler için):

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar, 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli	%12
b) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	%8
<i>Müstakrizlerin fonları</i>	%12
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	%24
b) 2 yıla kadar (2 yıl dâhil) vadeli	%19
c) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	%14
ç) 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) vadeli	%6
d) 5 yıldan uzun vadeli	%4

Örnek 9: “S Katılım Bankası”nın 2016 yılı sonu itibariyle 1 yıla kadar vadeli olan katılma hesaplarında biriken fon tutarı şu şekildedir:

Hesabın Türü	TL	YP
Katılma hesabı toplamı	200.000 TL	140.000 YP

Türk Lirası zorunlu karşılık = 200.000 * 0,055 = 11.000 Türk Lirası

Yabancı Para zorunlu karşılık = 140.000 * 0,12 = 16.800 Yabancı Para

31.12.2016		
210 ZORUNLU KARŞILIKLAR - T.P.	11.000	
21002 KATILMA HESAPLARINDAN		
020 T.C. MERKEZ BANKASI - T.P.		11.000
02000 VADESİZ SERBEST HESAP		
31.12.2016		
211 ZORUNLU KARŞILIKLAR - Y.P.	16.800	
21102 KATILMA HESAPLARINDAN		
021 T.C. MERKEZ BANKASI - Y.P.		16.800
02100 VADESİZ SERBEST HESAP		

2.3. Katılım Bankalarında Fon Kullanırma Yöntemleri

Katılım bankaları katılma hesapları ve özel cari hesaplar ile topladıkları fonları ticaretin, tarımın ve sanayinin finansmanında faizsiz olarak kullandırmaktadırlar.

Katılım bankalarının finansman sağlama yöntemleri BDDK tarafından 01.11.2016 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik” beşinci bölüm madde 19’da, “şunlar olarak belirtilmiştir:

- i. Bireysel Finansman Desteği
- ii. Kurumsal Finansman Desteği
- iii. Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı
- iv. Finansal Kiralama
- v. Mal Karşılığı Vesaikin Finansmanı
- vi. Ortak Yatırımlar”

2.3.1. Bireysel Finansman Desteği ile Fon Kullanırma ve Muhasebe Uygulamaları

Bireysel Finansman Desteği, ilgili yönetmeliğin 19’uncu maddesinin b fıkrasında şu şekilde açıklanmıştır: “Bireysel ihtiyaçlar için, gerçek kişilerin doğrudan satıcılardan aldıkları mal veya hizmet bedelinin, katılım bankası tarafından satıcıya ödenmesi şartıyla gerçek kişi alıcının borçlandırılması işlemidir. Bu şekilde kullanılacak fonlarla ilgili alım satıma ilişkin belgenin bir suretinin muhafazası zorunludur.”

Yukarıdaki açıklamadan da anlaşılacağı üzere katılım bankaları bireylerin tüketimlerini finanse ederken onlara parasal bir ödeme gerçekleştirmez. Müşterinin almak istediği/ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti satıcıdan alır ve ödemeyi doğrudan satıcıya gerçekleştirir.

Bu yöntemin esası, gerçek kişilerin satın almak istedikleri emtia, hizmet, menkul kıymet ya da gayrimenkulun banka tarafından yurt içinden ya da yurt dışından peşin satın alınarak, gerçek kişilere belli bir kâr marjı eklenmek suretiyle vadeli olarak satılmasıdır.

“Katılım bankası, başvuruda bulunan müşterisi ile ihtiyaç duyulan ürünlerin satın alınması hususunda sözleşme yaparken, eş zamanlı olarak bu ürünleri alacağı taraflarla da sözleşme yapar. Ürüne ihtiyaç duyan müşteri borcunu belirlenen geri ödeme planı ile ödemeyi taahhüt eder.”¹¹³

“Yöntemin genel işleyişi aşamalı bir şekilde aşağıdaki gibi ifade edilebilir.”¹¹⁴

- 1. Aşama:** Katılım bankası müşterisi, ihtiyaç duyduğu varlıkla ilgili satıcı tarafından düzenlenmiş olan proforma faturayı katılım bankasına getirir.
- 2. Aşama:** Katılım bankası, satıcı ile iletişime geçerek proforma faturaya konu olan varlıkla ilgili olarak siparişi verir ve malın müşterisine sevkini talep eder.
- 3. Aşama:** İlgili ürünün tesliminden sonra ya da müşterinin talebine göre teslim sorumluluğu müşteride olmak üzere, avans niteliğinde ödeme yapılır, fatura ve irsaliyenin kesilmesinden sonra satıcının fonksiyonu tamamlanır.
- 4. Aşama:** Anlaşılmış olan vade ve kârlılık çerçevesinde, müşteri, borcunu geri ödeme planına göre katılım bankasına öder.
- 5. Aşama:** Faturasını satıcıdan alan katılım bankası müşterisi, katılım bankasına ödeyeceği kâr farkı için katılım bankasından BSMV (Banka Sigorta Muamele Vergisi)’li işlem kâr farkı dekontu alarak, işlemi bitirir.”

Bireysel finansman desteği yönteminde, finansman desteği yöntemine konu olan varlığın alış ve satış fiyatının önceden belli olması, katılım bankasının bu yolla nominal olarak zarar etme ihtimalinin olmadığı anlamına gelmektedir. Bu nedenle ülkemizde en çok tercih edilen fon kullandırma yöntemidir. Ancak satış fiyatını

¹¹³ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.38.

¹¹⁴ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.38-39.

belirlerken katılım bankasının mevcut ekonomik koşulları, gelecekte olması beklenen ekonomik dalgalanmaları ve belli bir kâr marjını dikkate almak zorundadır.¹¹⁵

Örnek: M Katılım Bankası müşterilerinden olan Memduh Kafkas, 10.02.2017 tarihinde evinin bahçesini düzenlemek için Bahçivanoğulları Limited Şirketi ile 50.000 TL'ye anlaşmıştır. Memduh Kafkas bu düzenlemeyi yaptırabilmek için katılım bankasına 24 ayda geri ödemek üzere finansmana ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Bankada aylık %1,39 kâr payı oranı ile kendisine ihtiyaç finansmanı desteğinde bulunmuştur. Söz konusu anlaşma koşulları:

- Müşteri'nin Adı ve Soyadı : Memduh Kafkas
- Destekte Bulunulan Miktarı : 50.000 Türk Lirası
- Valör (Ödemenin gerçekleştiği tarih) : 10.02.2017
- Kâr payı oranı : %1,39 (aylık)
- Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu : %15 (Bireysel finansman desteğinde)
- Geri Ödeme Şekli : Aylık eşit taksitler halinde
- Geri Ödeme'nin Başladığı Tarihi : 12.03.2017
- Ödemenin Gerçekleştirileceği Firma : Bahçivanoğulları Ltd. Şti.

¹¹⁵ Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.39.

a. Ödemenin gerçekleştirilmesi;

10.02.2017	
138 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLER	50.000
13820 TÜKETİCİ KREDİLERİ	
138202 İHTİYAÇ KREDİLERİ	
1382022 KATILMA HESAPLARINDAN	
Memduh Kafkas	
010 KASA	50.000

b. Taksitlendirme;

Taksit'in Kârı = KFT (Fon Tutarı) x Kâr'in Oranı

BSMV Tutarı = Taksit'in Kârı x BSMV Oranı

KKDF: Taksit'in Kârı x KKDF Oranı

Taksit'in Anaparası = Taksit'in Tutarı – (Kâr – BSMV – KKDF)

Kalan Anapara Tutarı = Kullandırılmış Olan Fon – Taksit'in Anaparası

Taksit'in Tutarı, iç verim oranı yardımıyla belirlenmektedir.

İhtiyaç Finansmanı (Kâr Oranı: %1,39)

<i>Finansman Tutarı</i>	<i>Taksit Tutarı</i>	<i>Vade (ay)</i>	<i>Kâr Oranı</i>	<i>Tahsis Ücreti</i>	<i>Toplam Geri Ödenen Tutar</i>
50.000 TL	2.545,18 TL	24	% 1.39	262.50 TL	61.084,32 TL

<i>Taksit Sayısı</i>	<i>Taksit Tutarı</i>	<i>Anapara Tutarı</i>	<i>Kâr Tutarı</i>	<i>KKDF Tutarı</i>	<i>BSMV Tutarı</i>	<i>Kalan Anapara Tutarı</i>
1	2.545,18 TL	1.711,18 TL	695,00 TL	104,25 TL	34,75 TL	48.288,82 TL
2	2.545,18 TL	1.739,73 TL	671,21 TL	100,68 TL	33,56 TL	46.549,09 TL
3	2.545,18 TL	1.768,75 TL	647,03 TL	97,05 TL	32,35 TL	44.780,34 TL
4	2.545,18 TL	1.798,24 TL	622,45 TL	93,37 TL	31,12 TL	42.982,10 TL
5	2.545,18 TL	1.828,24 TL	597,45 TL	89,62 TL	29,87 TL	41.153,86 TL
6	2.545,18 TL	1.858,73 TL	572,04 TL	85,81 TL	28,60 TL	39.295,13 TL
7	2.545,18 TL	1.889,74 TL	546,20 TL	81,93 TL	27,31 TL	37.405,39 TL
8	2.545,18 TL	1.921,26 TL	519,93 TL	77,99 TL	26,00 TL	35.484,13 TL
9	2.545,18 TL	1.953,31 TL	493,23 TL	73,98 TL	24,66 TL	33.530,82 TL
10	2.545,18 TL	1.985,89 TL	466,08 TL	69,91 TL	23,30 TL	31.544,93 TL
11	2.545,18 TL	2.019,02 TL	438,47 TL	65,77 TL	21,92 TL	29.525,91 TL
12	2.545,18 TL	2.052,69 TL	410,41 TL	61,56 TL	20,52 TL	27.473,22 TL
13	2.545,18 TL	2.086,93 TL	381,88 TL	57,28 TL	19,09 TL	25.386,29 TL
14	2.545,18 TL	2.121,74 TL	352,87 TL	52,93 TL	17,64 TL	23.264,55 TL
15	2.545,18 TL	2.157,12 TL	323,38 TL	48,51 TL	16,17 TL	21.107,43 TL
16	2.545,18 TL	2.193,11 TL	293,39 TL	44,01 TL	14,67 TL	18.914,32 TL
17	2.545,18 TL	2.229,68 TL	262,91 TL	39,44 TL	13,15 TL	16.684,64 TL
18	2.545,18 TL	2.266,87 TL	231,92 TL	34,79 TL	11,60 TL	14.417,77 TL
19	2.545,18 TL	2.304,69 TL	200,41 TL	30,06 TL	10,02 TL	12.113,08 TL
20	2.545,18 TL	2.343,13 TL	168,37 TL	25,26 TL	8,42 TL	9.769,95 TL
21	2.545,18 TL	2.382,22 TL	135,80 TL	20,37 TL	6,79 TL	7.387,73 TL
22	2.545,18 TL	2.421,96 TL	102,69 TL	15,40 TL	5,13 TL	4.965,77 TL
23	2.545,18 TL	2.462,36 TL	69,02 TL	10,35 TL	3,45 TL	2.503,41 TL
24	2.545,18 TL	2.503,41 TL	34,80 TL	5,22 TL	1,74 TL	0,00 TL
Toplam	61.084,32 TL	50.000,00 TL	9.236,94 TL	1.385,54 TL	461,83 TL	

“M Katılım Bankası” kullandığı Bireysel İhtiyaç Finansmanı’nın kayıtlarını nazım hesaplarla gerçekleştirir:

10.02.2017	
996 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN ALACAKLAR - T.P.	61.084,32
99670 BİREYSEL TAKSİTLİ İHTİYAÇ KREDİ. ALACAK.	
996700 KATILMA HESAPLARINDAN	
9967001 I. TAKSİT DÖNEMİ (2.545,18 TL)	
99670010 ANAPARA (1.711,18 TL)	
99670014 KÂR (695,00 TL)	
99670018 BSMV (34,75)	
99670019 KKDF (104,25)	
.	
.	
.	
998 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR	61.084,32
99870 BİREYSEL TAKSİTLİ İHTİYAÇ KREDİSİ TAKSİT TUTARI	
9967001 I. TAKSİT DÖNEMİ (2.545,18 TL)	

c. Günlük Gelir Reeskontu;

Geri ödeme planı nazım hesaplarda kayıt altına alındıktan sonra, taksit ödeme tarihlerinde tahsil edileceği ifade edilen kâr payı gelirinun her geçen gün, günlük olarak taşınması gerekir. Bu nedenle finansmanın kullandırıldığı ilk günden itibaren her gün için günlük gelir reeskontunun hesaplanması ve kaydedilmesi gerekir.

Günlük Gelir Reeskontu için aşağıdaki formülden yararlanılır¹¹⁶:

$$\text{Günlük Kar Oranı} = \left[\left(\left(1 + \left(\frac{\text{Aylık Kar Oranı}}{100} \right) \right)^{\left(\frac{1}{\text{Gün Sayısı}} \right)} \right) - 1 \right] \times 100$$

11.02.2017 tarihi için günlük kâr oranı, aylık kâr oranı %1,39, gün sayısı ise 28 olarak alınarak %0,49313 olarak bulunur.

$$\text{Günlük Gelir Reeskontu} = [50.000 \times 0,049313] / 100 = 24,7$$

10.02.2017	
996 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN ALACAKLAR - T.P. 99650 BİREYSEL TAKSİTLİ İHTİYAÇ KREDİSİ REESKONTU 9965012 GÜNLÜK GELİR REESKONTU	24,7
996 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN ALACAKLAR - T.P. 99670 BİREYSEL TAK. İTH. KRED. BİR. REESK. 9967020 GÜN. BİR. REESK. TUTARLARI	24,7

¹¹⁶ Formülde gün sayısının hesaplamanın yapılacağı aydaki gün sayısı olması gerekir. Şubat için 28, Nisan için 30, Aralık için 31 gibi.

10.02.2017		
998 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - T.P. 99871 KAZANILMAMIŞ GÜNLÜK BİRİKİMLİ REES.	24,7	
998 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - T.P. 99850 KATILMA HESAPLARINA DAĞITILACAK KÂRLAR 9985020 DAĞITIMA TÂBİ KÂR		24,7

Günlük gelir reeskontu kaydı her gün yapıldığı için 12 Mart 2017 tarihine gelindiğinde kümülatif günlük reeskont tutarı 695 Türk Lirası'na ulaşmış olur. Taksit ödeme tarihleri geldiğinde kâr payı gelir tahakkuku yapıldığı zaman günlük gelir reeskont hesabında izlenmekte olan tutar ters kayıt ile indirilmelidir.

d. Kredi Kâr Payı Tahakkuku;

10.02.2017		
220 KREDİ KÂR PAYI GELİR TAHAKKUK REESKONTLARI - T.P. 22000 KÂR PAYI TAHAKKUKLARI 220002 KATILMA HESAPLARINDAN	834	
538 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P. 53822 TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLERDEN 538222 KATILMA HESAPLARINDAN		695
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P. 38000 ÖDENECEK VERGİLER 38005 BSMV		34,75
390 MUHTELİF BORÇLAR - T.P. 39022 KKDF'NA DEVREDİLEN KESİNTİLER		104,25

Gelir tahakkuku her gün günlük olarak yapılır ve bu işlem nazım hesaplara kaydedilir. Vade günü geldiğinde nazım hesaplarda biriken günlük gelir tahakkukları ters kayıt ile nazım hesaplardan indirilir.

Tahakkuk eden kârdan BSMV oranında vergi hesaplanır. BSMV tutarı, bir sonraki ayın 15'ine kadar vergi dairesine ödenir. Benzer biçimde KKDF de hesaplanır. Katılım bankasının mali işler müdürlüğü birimi her ayın sonunda şubelerden gelen mizanlar yardımıyla KKDF tutarlarını toplar ve genel müdürlüğe aktarır. KKDF de aynı şekilde bir sonraki ayın 15'ine kadar vergi dairesine yatırılır.¹¹⁷

e. Taksit Tahsilatı;

010 KASA	10.02.2017	2.545,18	
	220 KREDİ KÂR PAYI GELİR TAHAKKUK REESKONTLARI - T.P.		834
	22000 KÂR PAYI TAHAKKUKLARI 220002 KATILMA HESAPLARINDAN		
	138 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLER - T.P.		1.711,18
	13820 TÜKETİCİ KREDİLERİ 138202 İHTİYAÇ KREDİLERİ 1382022 KATILMA HESAPLARINDAN		

f. Kısmi Tahsilat;

“Kısmi tahsilat da, müşteri tarafından gerçekleştirilen ödeme, kredi tutarının tamamını karşılayamamaktadır. Kısmi tahsilat iki şekilde gerçekleşebilir, ilki müşteri tarafından gerçekleştirilen ödeme taksit tutarının altında kalmıştır, ikincisi ise gerçekleştirilen ödeme vadesi gelen taksit tutarının üzerindedir ama taksit tutarını aşan kısmı izleyen dönemin taksidini karşılayamamaktadır. Kısmi tahsilat

¹¹⁷ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.180.

durumunda, önceden belirlenen kâr tutarı, BSMV ve KKDF tahsil edilmek yerine, müşteriden tahsil edilen tutarın kâr payı tutarı, BSMV'si ve KKDF'si hesaplanır.”¹¹⁸
Bunu yapabilmek için ise aşağıdaki formülden yararlanılır:

$$\text{Tahsilat Tutarı} / (1 + \text{BSMV Oranı} + \text{KKDF Oranı})$$

Örnek: 17 Mart 2017 tarihinde tahsil edilmesi gereken taksit tutarı 2.545,18 Türk Lirası iken, katılım bankası müşterisi Halil ÖZYAKUP tarafından 01 Şubat 2017 tarihinde 540 Türk Lirası kısmi ödemede bulunulmuştur.

$$\begin{aligned} \text{Tahakkuk tutarı} &= \text{Taksitin kârı} + \text{BSMV} + \text{KKDF} \\ &= 695 \text{ TL} + 34,75 \text{ TL} + 104,25 \text{ TL} = 834 \text{ TL} \end{aligned}$$

Tahsil edilen tutarı = 540 Türk Lirası

Tahsil edilen tutar < Tahakkuk tutarı → Kâr payı tutarı belirlenir.

$$\begin{aligned} \text{Kâr payı tutarı} &= \text{Tahsilat Tutarı} / (1 + \text{BSMV Oranı} + \text{KKDF Oranı}) \\ &= 540 / (1 + 0,05 + 0,15) \\ &= 540 / 1,20 = 450 \text{ Türk Lirası} \end{aligned}$$

Tahsil Edilen Tutar'ın BSMV'si = 450 TL x 0,05 = 22,5 Türk Lirası

Tahsil Edilen Tutar'ın KKDF'si = 450 TL x 0,15 = 67,5 Türk Lirası

010 KASA	1.03.2017	540
	220 KREDİ KÂR PAYI GELİR TAHAKKUK REESKONTLARI - T.P. 22000 KÂR PAYI TAHAKKUKLARI 220002 KATILMA HESAPLARINDAN	540

¹¹⁸ Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.181.

1.03.2017		
998 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - T.P. 99850 BİREYSEL KREDİLERDEN KATILMA HESAPLARINA DAĞITILACAK KÂRLAR 9985020 DAĞITIMA TÂBİ KÂR 9985021 BİR. KREDİ KÂR PAYI BSMV KESİNTİŐİ 9985022 BİR. KREDİ KÂR PAYI KKDF KESİNTİŐİ	540	
996 DİĞ. BİLANÇO DIŞI HES. ALACAKLAR - T.P. 99650 BİREYSEL KREDİ GELİR TAHAKKUKU		540
1.03.2017		
998 DİĞER BİLANÇO DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - T.P. 99870 BİREYSEL KREDİ TAKSİT TUTARI	540	
996 DİĞ. BİLANÇO DIŞI HES. ALACAKLAR - T.P. 99670 BİREYSEL KREDİLER 9967020 BİREYSEL KREDİ KÂR PAYI		540

2.3.2. Kurumsal Finansman Desteği

Kurumsal Finansman Desteği, ilgili yönetmeliğin 19’uncu maddesinin a fıkrasında Şu Şekilde açıklanmıştır: “Katılım bankası ile fon kullanmak isteyen işletme arasında akdedilecek sözleşme dahilinde, işletmenin ihtiyaç duyduğu her türlü emtia, menkul kıymet, gayrimenkul hak ve hizmet bedelinin satıcıya banka tarafından ödenerek işletmenin borçlandırılması işlemidir. Bu Şekilde kullanılacak fonlarla ilgili alım satıma ilişkin belgenin bir suretinin muhafazası zorunludur.”

Görüldüğü gibi Kurumsal Finansman Desteği ile Bireysel Finansman Desteği yöntemi benzerdir. Farklı oldukları bazı hususlar ise şunlardır¹¹⁹:

- “Taksitli ticari finansmanlar KKDF’ye tâbi değildir.”
- “Bireysel finansman desteği şeklinde kullanılan kredilerde, erken ödeme ve erken ödemeye bağlı kâr indirimi, 06.03.2003 tarih ve 4822 sayılı Kanun ile Değişik 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince geçerli bir hak niteliğindedir.”
- “Kurumsal finansman desteği içinse erken ödeme ve erken ödemeye bağlı kâr indirimi yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.”
- “Bireysel Finansman Desteği yönteminde katılım bankasının müşterisi gerçek kişidir. Kurumsal Finansman Desteği yönteminde ise tüzel kişidir.”

Şekil 2.2. Genel Olarak Kurumsal Finansmanın İşleyişi

Kaynak: Osman Nihat Yılmaz, *Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankacılığı*, TKBB, 2010, s.11.

Şekil 2.2’de görüldüğü gibi Kurumsal Finansman Desteği’nde banka işletmeyi borçlandırırken, satıcıdan aldığı varlığa vadeye göre belirli bir kâr marjı uygular. Yani banka peşin olarak aldığı varlığı vadeli olarak satmak suretiyle finansman kullanır. Bu açıdan katılım bankalarında kullanılan Finansman Desteği dünyada İslami Bankacılık literatüründe yer alan “Murabaha” ile benzerlik gösterir.

¹¹⁹ Özulucan, Özdemir, *a.g.e.*, s.182.

Murabaha, maliyet artı kâr marjlı satış (Mark-up trading) olarak ifade edilmektedir. Murabaha da banka, müşterisinin istemiş olduğu malı satın almakta ve satın aldığı fiyata birtakım maliyetleri ve kârı ekleyerek müşterisine satıp teslim etmektedir. Banka mülkiyetin kendi üzerinde bulunduğu süre içerisinde mala ilişkin riskleri üzerinde taşımaktadır. Örneğin banka, bir müşterisinin (firmanın) sipariş vermesi üzerine 100.000 TL'ye satın almış olduğu bir malı, bir yıl taksitle ödenmek üzere müşterisi ile anlaşma yapmışsa, enflasyon oranlarını dikkate alarak ekleyeceği bir kâr ile müşterisi firmaya satar. Yüzde 20 kâr eklenmiş ise, malın fiyatı 120.000 TL olur. Burada firma tarafından yapılacak olan geri ödeme, taksitli veya peşin olarak yapılabilir. Taksitli ödemede ödeme bitinceye kadar malın mülkiyeti banka üzerinde olacaktır. Murabaha da banka, hem satıcı ile hem de müşterisi ile iki ayrı sözleşme imzalar. Sözleşme imzalanırken, satılan ürün fiyatının, teslim ve ödeme planını belirlenmesi gerekir. Murabaha işleminin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:¹²⁰

- “Murabaha işleminde alım-satıma konu olan malın gerçek bir mal olması gereklidir.”
- “İşleme konu olan malın mülkiyeti ödeme tamamlanana kadar finansmanı sağlayan kuruluşa aittir.”
- “Murabaha işleminde alıcı malın bedelini vadede ödemeyemezse malın fiyatı artırılmaz. Alıcının malın bedelini vadeden önce ödemesi durumunda da malın fiyatı üzerinden indirim yapılamaz.”
- “Murabaha işleminde malların üçüncü kişiden satın alınmış olması zorunluluğu vardır. Alıcı ve satıcı arasındaki dolaylı ilişki kabul edilemez.”
- “Murabaha genel kural olarak dayanıklı malların finansmanı için kullanılır. Ama dayanıklılık azaldıkça vadeler kısa tutularak finansman yapılabilir (sözgelimi toptan et finansmanında).”
- “Murabaha işlemi İslam dininin yasakladığı ürünlerin finansmanında kullanılamaz.”

¹²⁰ Ahmet Tok, "İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler", **Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi**, Yeterlik Etüdü, Ankara, 2009, s.48.

- “Murabaha işleminde alıcıya nakdi ödeme yapılamaz. Ödeme direkt olarak alıcıdan bağımsız bir şekilde satıcıya yapılmak zorundadır.”

2.3.3. Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı ve Muhasebe Uygulamaları

“Müşteri ile katılım bankası arasında Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırım Sözleşmesi çerçevesinde gerçek veya tüzel kişilerin belirli faaliyetlerinden ya da tüm faaliyetlerinden veya belirli bir malın alım satımından doğacak kâr ve zarara katılmak suretiyle katılım bankası tarafından fon kullandırılması işlemidir. Sözleşme içerisinde sözleşmeye taraf olanların kâr ve zarara katılım payları ve varsa teminatlar açıkça ifade edilmelidir.”¹²¹

“Bu yöntemde, finansmana ihtiyaç duyan işletme, faaliyetleri konusunda ve içerisinde bulunduğu projeler konusunda katılım bankasına gerekli bilgileri detaylı olarak sunar. Katılım bankası, gereken etütleri yapar ve uygun görürse işletmeyle Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırım Sözleşmesi yapar. Sözleşmede belirlendiği oranlarda katılım bankası işletmenin kâr ve zararına katılmak suretiyle işletmeye fon kullandırır. Sözleşmede finansman sağlanan faaliyetin başarısından bağımsız olarak, önceden belirlenmiş bir miktarda kârın garanti edilmesi mümkün değildir. Sözleşmenin tarafı kurumsal bir şirket olabileceği gibi gerçek kişi bir girişimci de olabilir.”¹²²

Bu yöntem, istikrarsız ekonomik ortamlarda, ekonomik belirsizliklerin yüksek olduğu durumlarda katılım bankaları açısından daha fazla risk teşkil edeceğinden uygulamada fazla kullanılan bir fon kullandırma yöntemi değildir. Çünkü bu yöntemde sermayesini riske eden taraf katılım bankasıdır.

¹²¹ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Faizsiz Finans Sözlüğü", (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/faizsiz-finans-sozlugu#1543>, 10 Şubat 2017.

¹²² Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.40.

Örnek: ABC Yapı İnşaat Sanayi Ticaret Anonim Şirketi, 30.000 TL’lik devre mülk inşaat ihalesini bir ay sonra teslim etmek üzere almıştır. Projenin maliyeti 20.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir. Şirket bu maliyetin tamamı için S Katılım Bankasından Kâr-Zarar Ortaklığı finansmanı talep etmiştir. Sözleşme ile katılım bankasının kâra katılımı %80 olarak belirlenmiştir.

Sözleşme gereği S Katılım Bankasının 20.000 Türk Liralık katkı payını ödemesi;

120 K.V. KÂR ZARAR ORT. YAT. 12011 DİĞER MÜŞTERİLER	20.000	
010 KASA		20.000

Proje bitiminde yapılan kayıt;

010 KASA	28.000	
120 K.V. KÂR ZARAR ORT. YAT. 12011 DİĞER MÜŞTERİLER		20.000
520 K.V. KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI		8.000
52011 DİĞER MÜŞTERİLER		

2.3.4. Finansal Kiralama ile Fon Kullandırma ve Muhasebe Uygulamaları

“Finansal kiralama, katılım bankasının, müşterisinin ihtiyacı olan malı (makine, teçhizat, araç vb.) satıcı firmadan satın alarak, müşterisine belirli bir vade ve kira bedeli ile kiralaması işlemdir. Bu işlem esnasında malın mülkiyeti katılım bankasındadır. Müşterinin ödeme gücüne göre vade ve kira bedeli belirlenir. Kira bedeli amortisman giderlerini ve belirli bir kâr payını kapsayacak bir şekilde tespit edilir.”¹²³

¹²³ Mehmet Takan, **Bankacılık Teori, Uygulama ve Yöntemi**, Ankara, Nobel Kitabevi, 2002, s.18.

“Finansal kiralama, varlığa yatırım yapmanın sebep olacağı nakit çıkışını erteleyen ve elde bulunan kaynağın daha etkin kullanılmasına olanak tanıyan bir finansman seçeneğidir. Kiralamaya konu olan varlık ekonomik ömrünün önemli bir kısmında kullanıldığı gibi, finansal kiralama dönemi sonunda varlık bedelsiz olarak veya nominal bir bedelle kiracıya devredilebilir. Bu yöntemle dayanıksız tüketim malları dışında kalan taşınır ve taşınmaz mallar kiralanabilmektedir.”¹²⁴

Finansal kiralama yönteminin sağladığı bazı avantajlar ise şunlardır:¹²⁵

- “Finansal kiralama yöntemiyle sağlanan finansman, piyasa alternatiflerine göre daha uzun sürelidir.”
- “Özvarlıkları ve borçlanma imkânları sınırlı olan şirketlere büyüme imkânı sağlar.”
- “Piyasadaki diğer finansman alternatiflerine göre çok daha düşük maliyetlidir.”
- “Ödeme planı ve kiranın miktarı, katılım bankası ve şirketin karşılıklı mutabakatıyla ve şirketin ödeme gücü ve nakit akışı göz önünde bulundurularak belirlenir.”
- “Katılım bankası tarafından kesilen kira faturalarının tamamı, şirket tarafından gider yazılabilir.”
- “Finansal kiralama yöntemi ile yapılan yatırımlar şirketin bilançosunda gözükmeyeceği için, borç/özvarlık oranı etkilenmez. Böylelikle şirketin borçlanma imkânları daralmamış olur.”

¹²⁴ Özulucan, Özdemir, **a.g.e.**, s.40.

¹²⁵ İsmail Özsoy, **Türkiye’de Katılım Bankacılığı**, İstanbul, Asya Finans Kültür Yayınları:2, 1997, s.95.

Örnek: “L Katılım Bankası” Trabzon Şubesi müşterilerinden Cenk Alkan, 01 Ocak 2017 tarihinde “L Katılım Bankası” Trabzon Şubesi’ne istediği özelliklere sahip bir varlığı (makine-teçhizat) kiralama yolu ile edinmek istediğini bildirmiş, koşulları aşağıdaki gibi olacak şekilde bir kiralama sözleşmesinin düzenlenmesini istemiştir. (KDV Oranı %1 olarak uygulanacaktır.¹²⁶)

Finansal Kiralama konusu varlık bilgileri ve müşteriye ait bilgiler şu şekildedir:

Finansal Kiralama Konusu Varlığın	
Fatura Tutarı	140.000 TL
KDV (%1)	1.400 TL
Fatura Toplamı	141.400 TL
Fatura Tarihi	01.01.2017
Birinci Taksit Ödeme Tarihi	31.12.2017

Finansal Kiralama Sözleşmesi	
Kullandırılan Fon	140.000 TL
KDV (%1)	1.400 TL
Sözleşme Süresi	4 Yıl
Taksit Adedi	4 Taksit
Dönemlik Kâr Payı (%15)	56.712 TL
Finansal Kiralama Alacağı	198.112 TL

¹²⁶ 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu çerçevesinde finansal kiralamaya konu olan makine ve teçhizat alımlarında 2011/2604 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren KDV oranı %1 olarak uygulanacaktır.

Yapılan 4 yıllık sözleşme kapsamında ise aşağıdaki gibi bir ödeme planı düzenlenmiştir.

<i>Taksit Sayısı</i>	<i>Taksit Tutarı</i>	<i>Anapara Tutarı</i>	<i>Kâr Tutarı</i>	<i>KDV</i>	<i>Kalan Anapara Tutarı</i>
1	49.528 TL	27.967,79 TL	21.210,21 TL	350 TL	113.082,21 TL
2	49.528 TL	32.215,46 TL	16.962,54 TL	350 TL	80.516,75 TL
3	49.528 TL	37.100,28 TL	12.077,72 TL	350 TL	43.066,47 TL
4	49.528 TL	42.716,47 TL	6.461,53 TL	350 TL	-
Toplam	198.112 TL	140.000 TL	56.712 TL	1.400 TL	

“Finansal kiralama işleminde, aynen finansman desteğinde olduğu gibi günlük reeskont kaydı yapılır ve bu kayıt sonra iptal edilmektedir. Bu amaçla katılım bankası günlük reeskont tablosu düzenler.”¹²⁷

Finansal kiralama ile ilgili yapılması gereken kayıtlar ise aşağıdaki gibi olacaktır.

a. Müşterinin istediği varlığın (makine-teçhizat) alınması;

1.01.2017	
250 MENKULLER - T.P.	140.000
260 PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER - T.P.	1.400
010 KASA	141.400

b. Finansal Kiralama ile varlığın müşteriye teslimi;

1.01.2017	
202 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.	198.112
250 MENKULLER - T.P.	140.000
204 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ - T.P.	58.112

¹²⁷ Özulucan, Özdemir, a.g.e., s.184.

c. Dönem sonu tahakkuk kaydı;

31.12.2017			
204 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ - T.P.		21.210	
582 FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ - T.P.			21.210

d. Birinci taksidin tahsilatı;

31.12.2017			
010 KASA		49.528	
202 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.			49.178
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P.			350

2.3.5. Ortak Yatırımlar ve Muhasebe Uygulamaları

BDDK tarafından 01.11.2016 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik beşinci bölüm madde 19’da ifade edildiği şekliyle, “katılım bankalarının Bankacılık Kanunu’nun 56. maddesindeki sınırlamaları dikkate alarak, gelişme potansiyeli olan ve finansman ihtiyacı olan şirketlerin sermayelerine iştirak etmesi veya belirli bir yatırımın finansmanı amacıyla oluşturulacak fonlara katılmasıdır. Sermayeye katılım şeklinde oluşturulan yatırımlar için düzenlenen sözleşmelerde, sermayesine iştirak edilen şirketin yönetim hususu en başta olmak üzere tarafların hak ve yükümlülüklerine yer verilmesi zorunludur. Ayrıca taraflar arasında düzenlenen sözleşme hükümleri çerçevesinde edinilen ortaklık paylarının en fazla yedi yıl içinde halka arz yoluyla elde çıkarılması şarttır. Düzenlenen sözleşmede halka arz edilme sürecine ilişkin hükümlerin de yer alması zorunludur.”

Örnek: ABC Yapı İnşaat Sanayi Ticaret Anonim Şirketi, 40.000 TL'lik bir fabrika onarım ihalesini bir ay sonra teslim etmek üzere almıştır. Projenin maliyeti 30.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir. Şirket proje maliyetinin 15.000 Türk Liralık kısmını özkaynakları ile karşılamış, geriye kalan 15.000 Türk Liralık kısım içinse S Katılım Bankasından Ortak Yatırım finansmanı kullanmıştır. S Katılım Bankası projeye finansman desteği sağlarken aynı zamanda projenin %50 oranında sahibi olmaktadır. Bu nedenle proje sonunda ortaya çıkacak gelir şirket ve katılım bankası arasında paylaşılacaktır.

Sözleşme gereği S Katılım Bankası'nın 15.000 Türk Liralık katkı payını ödemesi;

124 K.V. ORTAK YATIRIMLAR 12411 DİĞER MÜŞTERİLER	15.000	
010 KASA		15.000

Proje bitiminde yapılan kayıt;

010 KASA	20.000	
124 K.V. ORTAK YATIRIMLAR 12411 DİĞER MÜŞTERİLER 524 K.V. ORT. YATIRIMLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI 52411 DİĞER MÜŞTERİLER		15.000 5.000

2.3.6. Kira Sertifikası ve Muhasebe Uygulamaları

Kira Sertifikası, 07.06.2013 tarih ve 28670 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kira Sertifikaları Tebliği birinci bölüm madde 3’de şu şekilde ifade edilmektedir: “Kira Sertifikası, her türlü varlık ve hakkın finansmanını sağlamak amacıyla varlık kiralama şirketi tarafından ihraç edilen ve sertifika sahiplerinin ilgili varlık veya haktan elde edilen gelirlerden sahip oldukları payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymettir.”

Kira Sertifikası’nın Sermaye Piyasasına girişi ise 1 Nisan 2010 tarihinde yayımlanan Seri III, No: 43 sayılı “Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” ile olmuştur. Tebliğ ile getirilmiş olan düzenlemeler ve Kira Sertifikası’na ilişkin genel esaslar Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanan duyuruda şu şekilde ifade edilmiştir:¹²⁸

- “Global bir yatırım aracı haline gelen ve faizsiz tahvil olarak da ifade edilen Sukuk’a benzer bir enstrüman olarak Kira Sertifikası sermaye piyasamıza sunulmuştur.”
- “Kira Sertifikası, özel sektör şirketleri tarafından, bir Varlık Kiralama Şirketi aracılığı ve devret-kirala-devral yöntemiyle, mülkiyetlerinde bulunan veya kiralamak suretiyle devralacakları varlıkları kullanarak finansman sağlamalarına imkân veren bir enstrümandır.”
- “Varlık Kiralama Şirket, yurt dışında Özel Amaçlı Kuruluş (Special Purpose Vehicle – SPV) olarak ifade edilen yapının, ülkemiz hukuk sisteminde olmayışı sebebi ile asgari yükümlülükler ile kurulacak bir anonim şirket olarak düzenlenmiştir.”
- “Yatırımcıların haklarının korunması amacıyla ve Varlık Kiralama Şirketleri tarafından yatırımcılar hesabına devranılmış olan varlıkların ya da ilgili varlıklardan elde edilecek gelirlerin amaçları dışında kullanılmasının önüne

¹²⁸ Sermaye Piyasası Kurulu, "Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ Hakkında Basın Duyurusu", (Çevrimiçi)
<http://www.spk.gov.tr/duyurugoster.aspx?aid=201041&subid=0&ct=c>, 20 Ocak 2017.

geçilmesi amacıyla Varlık Kiralama Şirketlerinin esas sözleşmelerinin belirli şartları taşımaları ve Kurulca onaylanmış olmaları zorunlu tutulmuştur.”

- “Kira Sertifikası en temel borçlanma aracı olan tahvil ile aynı işleyişe sahiptir. Bununla birlikte satılıp kaynağa dönüştürülebilecek bir varlığa dayanak olarak ihraç edilmesi ve daha korumalı bir yapıya sahip olması nedeniyle yatırımcılar için güvenli bir alternatif olması beklenmektedir.”
- “Sistem esas olarak, kaynak kuruluşun (özel sektör şirketi) Varlık Kiralama Şirketi’ne devrettiği varlıkları sonra geri kiralaması suretiyle fon temin etmesi üzerine kurulmuştur. Varlık Kiralama Şirketi ilk anda devraldığı bu varlıkların finansmanını ihraç edeceği kira sertifikaları ile karşılamakta, sertifikaların dönemsel ödemelerini de kaynak kuruluştan gelen dönemsel kira gelirleri ile yapmaktadır. Vade sonu geldiğinde ise kaynak kuruluşa geri devredilen söz konusu varlıklardan elde edilen gelir, kira sertifikası sahiplerine payları nispetinde dağıtılarak ihraç edilmiş bulunan kira sertifikaları itfa edilmektedir.”

Sermaye Piyasası Kanunu’nun 61. maddesinde belirtildiği şekliyle, “varlık kiralama şirketleri, esas sözleşmelerinde yer alan faaliyetler dışında başka bir ticari faaliyette bulunamaz, sahip oldukları varlık ve haklar üzerinde esas sözleşmelerinde izin verilenlerin dışında üçüncü kişiler lehine olacak şekilde herhangi bir ayni hak tesis edemez, bunları kira sertifikası sahiplerinin menfaatlerine aykırı olarak kiralayamaz ya da devredemezler.”¹²⁹

Kira Sertifikalarının vergilendirilmesi şu şekildedir:¹³⁰

- “Dar ve tam mükellef gerçek kişilerle vakıflar, dernekler ve benzeri tüzel kişilerin kira sertifikası alım satımından ve kira ödemesinden oluşan gelirleri %10 gelir vergisi stopajına tabidir.”

¹²⁹ Halil İbrahim Alpaslan, "Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Sukuk (Kira Sözleşmesi) ve Muhasebeleştirilmesi", **Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, Sayı.11 (2014), s.22.

¹³⁰ Türkiye Finans, "Kira Sertifikası (Sukuk)", (Çevrimiçi)

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/bireysel/yatirim-hizmetleri/sayfalar/kira-sertifikasi-sukuk.aspx>, 5 Ocak 2017.

- “Gerçek kişi yatırımcılar için geçerli olan %10 oranındaki stopaj nihai vergidir ve yıllık gelir vergisi beyannamesine dahil edilmez.”
- “Anonim, limitet ve komandit şirketler, SPK’ya tabi yatırım fonları ile yatırım ortaklıklarının kira sertifikası alım satımından ve kira ödemelerinden oluşan gelirler için gelir vergisi stopajı %0’dır. Aynı şekilde yabancı fonlar ve ortaklıklarının dakira sertifikası alım satımından ve kira ödemelerinden oluşan gelirler için gelir vergisi stopajı %0’dır.”
- “Bunların dışında kalan ise %10 oranında stopaj vergisine tabidir ve ödenen stopaj hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.”
- “BSMV mükellefi kurumların kira sertifikası kira ödemesi üzerinden %5, kira sertifikası alım satım gelirleri üzerinden %1 BSMV hesaplayıp ödemesi gerekmektedir.”

Kira Sertifikaları vergi avantajı yanı sıra, likidite ve getiri avantajı da sağlar:¹³¹

- **Likidite Avantajı:** Kira Sertifikaları’nın ikinci el piyasa işlemleri vasıtasıyla likidite imkânı bulunmaktadır. “Yatırımcılar ihtiyaç duydukları takdirde vadesi gelmeden kira sertifikalarını tamamen ya da kısmen nakde çevirebilirler.”
- **Getiri Avantajı:** “Kira Sertifikaları’nın katılma hesaplarının dağıttığı kâr payı oranlarından daha fazla bir getiri oranı sunması yüksek getiri avantajı iken, Kira Sertifikası sahiplerinin, ihraççı kuruluşun önceden açıkladığı getiri oranlarından elde edebileceği kârı hesaplayabilme imkânına sahip olması sabit getiri avantajıdır.”

¹³¹ Alpaslan, a.g.e., s.23.

Şekil 2.3. Kira Sertifikaları Genel Yapısı

Kaynak: Türkiye Finans, "Kira Sertifikası (Sukuk)", (Çevrimiçi)
<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/bireysel/yatirim-hizmetleri/sayfalar/kira-sertifikasi-sukuk.aspx>,
12 Ocak 2017.

Kira Sertifikası'nın genel yapısı içerisinde yer alan kaynak kuruluş, katılım bankasıdır. Banka aktifinde bulunan varlığı varlık kiralama şirketine satar. Varlık kiralama şirketi varlığın bedelini kaynak kuruluşa öder. Ve sonra kaynak kuruluş bu varlığı varlık kiralama şirketinden kiralar. Varlık kiralama şirketi varlığın kiralmasıyla elde ettiği gelir ile (kira gelirleriyle) sertifika sahiplerinin kupon ödemelerini yapar. Son olarak vade sonunda varlık kiralama şirketi varlığı tekrar kaynak kuruluşa satarak sertifikanın kapamasını gerçekleştirir.

Aşağıda yer alan örnekte kaynak kuruluş (katılım bankası) ve varlık kiralama şirketi açısından muhasebeleştirilme ele alınmıştır.

Örnek: Defter değeri 200.000 Türk Lirası olan bir bina kaynak kuruluş (katılım bankası) tarafından 300.000 Türk Lirası'na varlık kiralama şirketine satılmıştır;

GAYRİMENKULLER DEFTER DEĞERİ (NET)	200.000 Türk Lirası
VARLIK KİRALAMA ŞİRKETİNE SATIŞ FİYATI	300.000 Türk Lirası
SATIŞ KAZANCI	100.000 Türk Lirası

Bina satışına dair kayıt;

022 YURTIÇİ BANKALAR	300.000	
252 GAYRİMENKULLER		200.000
39202 KAZANILMAMIŞ GELİRLER		100.000

Kaynak kuruluş tarafından kiralanması;

25220 FİN. KİR. YOLUYLA EDİNİLEN GAYRİMENKULLER	300.000	
352 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR		300.000

Kesilen faturaların kayıt altına alınması;

BORÇ TUTARI	200.000 Türk Lirası
BORÇ FİNANSMAN MALİYETİ	60.000 Türk Lirası
TOPLAM	260.000 Türk Lirası
TAKSİT SAYISI	40 AY
AYLIK KAR PAYI ÖDEMESİ	1.500 Türk Lirası

654 FİN. KİR. GİDERLERİ	1.500	
022 YURTIÇİ BANKALAR		1.500

Borcun anapara tutarının ödenmesine dair yapılan muhasebe kaydı;

352 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	300.000	
022 YURTIÇİ BANKALAR		300.000

Varlık kiralama şirketinin muhasebe kayıtları;

Kira Sertifikası ihracı sonucu fon sağlanmasının varlık kiralama şirketi tarafından kayıt altına alınması;

102 BANKALAR	300.000	
400 ALINAN KREDİLER		300.000

Gayrimenkulün alım kaydı;

252 BİNALAR	300.000	
102 BANKALAR		300.000

Gayrimenkulün bankaya kiralanması;

220 TİCARİ ALACAKLAR	260.000	
252 BİNALAR		200.000
224 VADESİ GELMEYEN KİRALAMA ALACAKLARI		60.000

Varlık kiralama şirketi aylık kira faturalarını düzenler;

ALACAK TUTARI	200.000 TL
KÂR TUTARI	60.000 TL
TOPLAM	260.000 TL
TAKSİT SAYISI	40 AY
AYLIK KAR PAYI ÖDEMESİ	1.500 TL

Kira süresi boyunca fatura düzenlenerek bu şekilde kira tutarı tahsil edilir;

102 BANKALAR	1.500	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		1.500

Kira süresi bittiğinde tahsilat;

102 BANKALAR	300.000	
220 TİCARİ ALACAKLAR		300.000

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL RAPORLAMAMANIN ANLAŞILABİLİRLİĞİ: BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde katılım bankalarında finansal raporlamanın anlaşılabilirliği üzerine yapılan araştırmanın sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın konusu, önemi, amacı ve metodolojisi ifade edilmiştir. Araştırmanın değişkenlerine ve hipotezlerine yer verilmiş, veriler analiz edilerek sonuçlar yorumlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Araştırmanın konusu, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarının finansal raporlamalarını yaparken kullandıkları farklı hesap kalemlerinin üniversite son sınıf öğrencileri tarafından anlaşılabilirliğinin tespitidir.

Türkiye’de temelleri 1983 yılında atılan katılım bankacılığı, son dönemde hızlı bir gelişme göstermiştir. Katılım bankalarının topladığı fonlar, 2003-2016 döneminde yıllık ortalama %26 büyürken, kullanılan fonlardaki gelişme %30 olarak gerçekleşmiştir. Aynı zamanda katılım bankacılığı sektörü 2016 yılında toplam bankacılık sektöründen %4,9 oranında pay almıştır. Katılım bankacılığının sektör payının 2025 yılında %15’e ulaşacağı tahmin edilmektedir.¹³² Katılım bankalarının finansal tablolarının ve faaliyetlerinin anlaşılabilirliği, bu bankaların bankacılık sektörü içerisindeki gelişimlerini sürdürebilmeleri açısından önemlidir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarında uygulanan finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin tespitidir. Çalışmada ayrıca

¹³² "Yıllık Sektör Raporları, Katılım Bankaları 2016", (Çevrimiçi)
http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/Almanak_2016.pdf, 15 Mayıs 2017.

katılımcıların farklı özelliklerinin finansal raporlamanın anlaşılabilirliği konusundaki algılarına etkisi de incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Kapsam ve Kısıtları

Çalışmanın araştırması, Türkiye’de öğrenim gören üniversite son sınıf öğrencileri üzerine gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de bulunan tüm tasarruf sahiplerinin ve yakın zamanda işgücü piyasasına katılacak kişilerin katılım bankalarının finansal tablolarını ve faaliyetlerini ne derece anlayabildiği önemlidir ve araştırmaya konu olabilir. Ancak bu araştırma, seçilen grubun diğer gruplara göre konuya daha vakıf olmasının beklenmesi dolayısıyla sadece üniversite son sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın kapsamının gelecekte bankalara fon sağlayacak kişilerin üniversite son sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmasının nedeni, aldıkları eğitimle finansal tabloları daha rahat anlayabilecekleri ve mezun olduktan sonra seçecekleri kariyer meslekleriyle diğer kişilere göre katılım bankalarına daha fazla fon sağlayabilecekleri düşüncesidir.

Araştırmanın anakütlesi, bankaların potansiyel müşterisi konumundaki 1-2 yıl içerisinde Türkiye’de işgücüne katılacak tüm bireylerdir. Bu anakütle içerisinde tüm meslek gruplarında işe başlayacak kişiler yer alır. Bu kadar geniş bir anaküttele yapılacak araştırma verilerinin anlamlı bir sonuç çıkarılamayacağı düşüncesiyle araştırma sadece İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi son sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Böyle bir seçimin yapılmasındaki etken seçilen örnek kütlenin diğer kişilere göre finansal raporlamaya ve bankacılık faaliyetlerine daha vakıf olmasının beklenmesidir.

3.4. Araştırmanın Metodolojisi

Bu bölümde araştırmanın veri ve bilgi toplama yöntemi, örnekleme süreci ve hipotezleri hakkında bilgiler verilerek araştırmanın metodolojisi açıklanacaktır.

3.4.1. Veri ve Bilgi Toplama Yöntemi

Araştırma için veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Yapılan literatür taramasıyla elde edilen bilgiler dikkate alınarak anket formu oluşturulmuştur.

3.4.2. Örnekleme Süreci

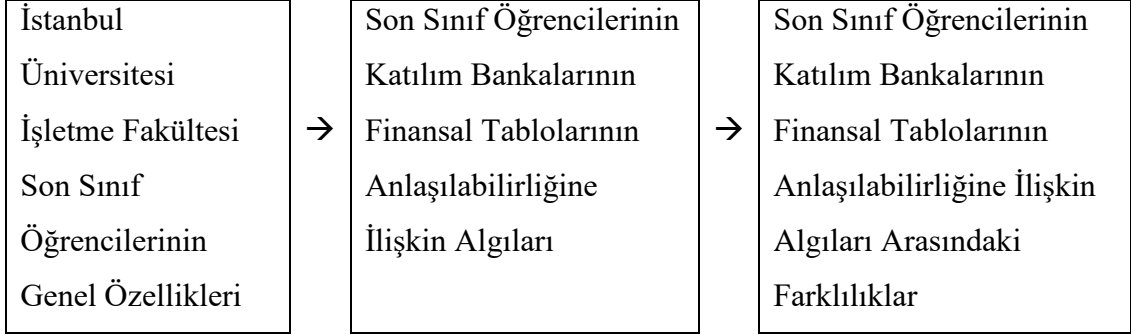
Araştırma İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi son sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Katılımcıların farklı özelliklere sahip olması için anket çalışması farklı seçmeli dersleri seçmiş öğrencilere yapılmıştır. 162 katılımcı anketi cevaplandırmıştır. Bu anketlerde 154 tanesi analize dahil edilmiştir. Analize dahil edilmeyen anketler, eksik dolduruldukları için analiz dışı bırakılmıştır.

3.4.3. Araştırmanın Modeli ve Değişkenleri

Finansal raporlamanın anlaşılabilirliğine ilişkin olan bu çalışmada tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Bu araştırma modeli, bir kişi veya grubun düzgün bir portresini çizmeyi, tahlilini yapmayı ve elde edilen bulgulardan belirli bir sonuca ulaşmayı hedefler.¹³³

¹³³ "Araştırma Yöntemi", (Çevrimiçi)
<http://uludagtezmerkezi.com/arastirma-yontemi/>, 18 Nisan 2017.

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli

Şekil 3.1’de araştırma modelinde görülen katılımcıların finansal tabloların anlaşılabilirliğine ilişkin algılarını etkileyebilecek farklı değişkenler vardır.

Finansal tabloların anlaşılabilirliğine ilişkin algıları ölçmek için hazırlanmış 14 adet soru beşli Likert ölçeği ile katılımcılara sunulmuştur. Bu sorular, katılım bankalarının finansal tablolarındaki hesap kalemleri incelenerek hazırlanmıştır. Katılım bankacılığında kullanılan hesap kalemleri dikkate alınmış, bankacılığın geneli için kullanılan hesap kalemleri kapsam dışı bırakılmıştır. Finansal tabloların anlaşılabilirliğine ilişkin algıları etkileyebilecek değişkenler 8 farklı soru ile belirlenmeye çalışılmıştır.

3.4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma amacı ve modeli çerçevesinde oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

1. H₁: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenlerle, diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında katılım bankalarının finansal tablolarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.
2. H₂: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi düşünme düzeylerine bağlı olarak farklılık göstermektedir.

3. H₃: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, işletmelerin finansal tablolarını inceleme sıklıklarına göre farklılık göstermektedir.
4. H₄: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, lise yaşantılarında muhasebe dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.
5. H₅: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.
6. H₆: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, Interest-Free Financial System dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.
7. H₇: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakını olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.
8. H₈: Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, katılım bankalarında çalışmayı düşünüyor olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.

3.5. Araştırmanın Verilerinin Analizi

Araştırmanın bulguları amaçlar doğrultusunda analiz edilmiştir. Hipotezler test edilmeden önce araştırmada elde edilen verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini ortaya koyacak analizler yapılmıştır. Güvenilirliğin testi için Cronbach Alfa katsayısı baz alınmıştır. Geçerlilik analizi içinse KMO-Bartlett Testi uygulanmış ve daha sonrasında faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi ile oluşturulan faktörlere göre de değişkenler gruplandırılmıştır.

Güvenilirlik ve geçerlilik testlerinden sonra katılımcıların finansal raporlamanın anlaşılabilirliğine ilişkin algılamalarını ortaya çıkarmak için Kruskal-Wallis H ve Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Bu testler yapılırken SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır.

3.5.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Özellikleri

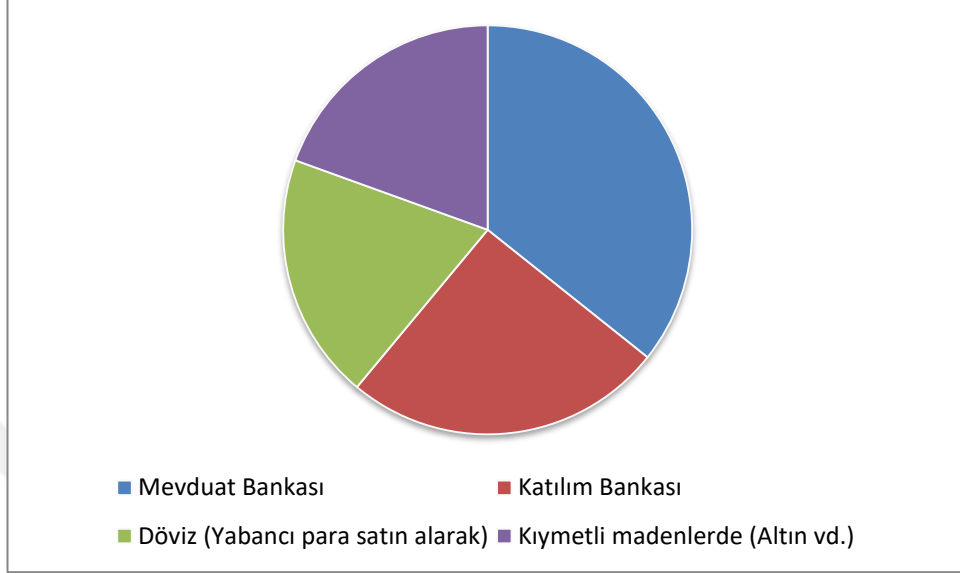
Araştırmaya katılan 154 üniversite son sınıf öğrencisinin genel özelliklerine bu bölümde yer verilecektir.

Tablo 3.1. Öğrencilerin Tasarruflarını Değerlendirmeyi Düşündükleri Alanlar İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Mevduat Bankası	55	35,7	35,7
Katılım Bankası	39	25,3	61
Döviz (Yabancı para satın alarak)	30	19,5	80,5
Kıymetli madenlerde (Altın vd.)	30	19,5	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.1’de araştırmaya katılan son sınıf öğrencilerinin tasarruflarını öncelikle değerlendirmeyi düşündükleri alanlar görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %35,7’si mevduat bankası, %25,3’ü katılım bankası, %19,5’i döviz ve %19,5’i kıymetli madenlerde tasarrufları değerlendirmeyi düşünmektedir.

Şekil 3.2. Öğrencilerin Tasarruflarını Değerlendirmeyi Düşündükleri Alanlar İtibariyle Dağılım

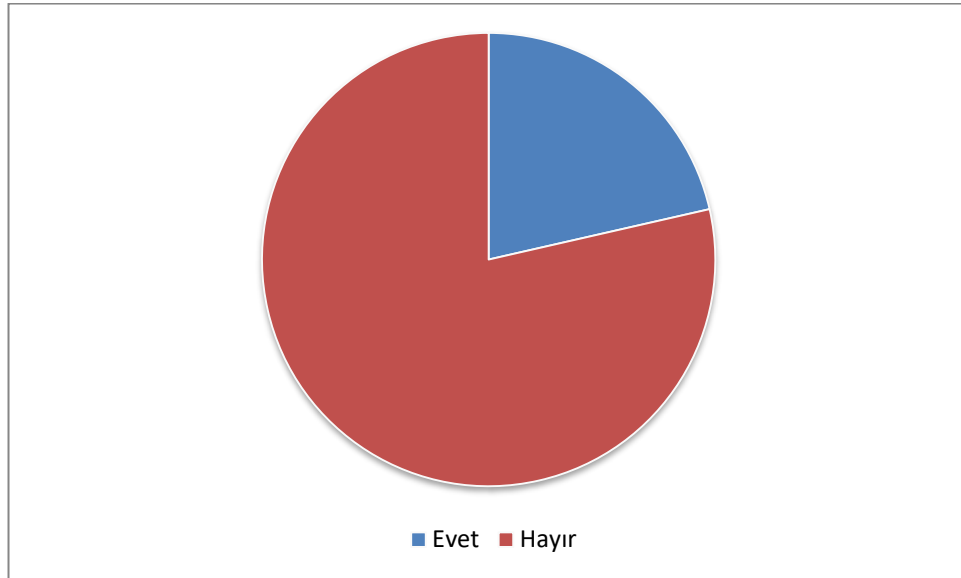

Tablo 3.2. Öğrencilerin Lise Eğitiminde Muhasebe Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Evet	33	21,4	21,4
Hayır	121	78,6	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.2’de araştırmaya katılan öğrencilerin lise eğitiminde muhasebe dersi alıp almadıkları itibariyle dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %21,4’ü lise eğitimde muhasebe dersi almıştır. %78,6’sı ise lise eğitimlerinde muhasebe dersi almamıştır.

Şekil 3.3. Öğrencilerin Lise Eğitiminde Muhasebe Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

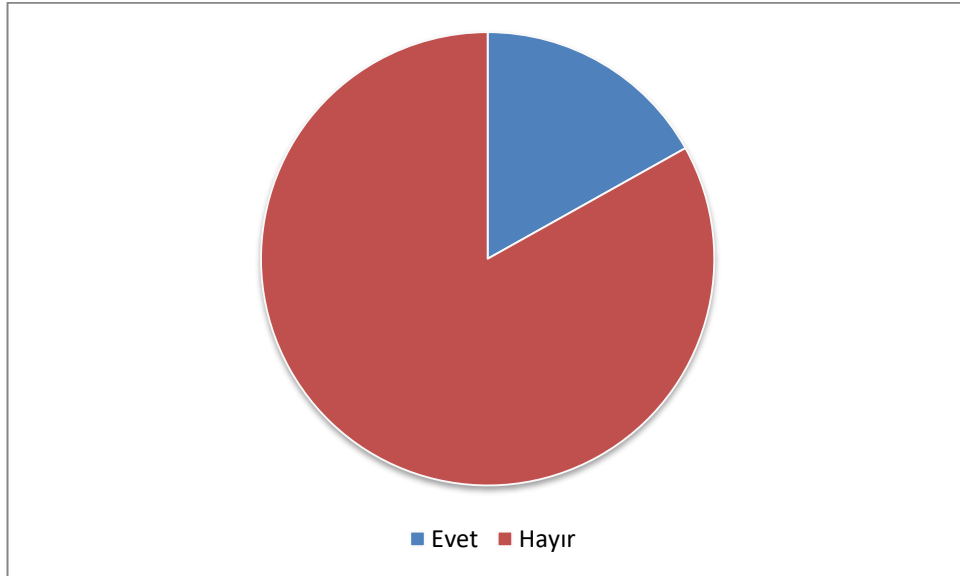

Tablo 3.3. Öğrencilerin Üniversitemizde Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Evet	26	16,9	16,9
Hayır	128	83,1	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.3'de araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitemizde finansal kurumlar muhasebesi dersi alıp almadıkları itibariyle dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %16,9'u finansal kurumlar muhasebesi dersi almıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %83,1'i ise finansal kurumlar muhasebesi dersi almamıştır.

Şekil 3.4. Öğrencilerin Üniversitemizde Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

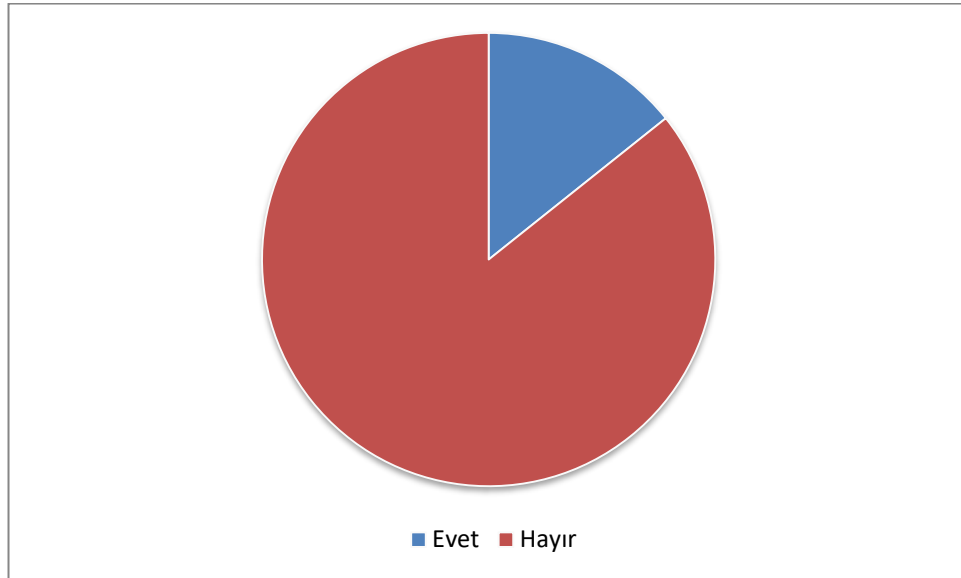

Tablo 3.4. Öğrencilerin Üniversitemizde Interest-Free Financial System Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Evet	22	14,3	14,3
Hayır	132	85,7	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.4’de araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitemizde Interest-Free Financial System dersi alıp almadıkları itibariyle dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %14,3’ü bu dersi almıştır. Katılımcıların %85,7’si ise bu dersi almamıştır.

Şekil 3.5. Öğrencilerin Üniversitemizde Interest-Free Financial System Dersi Alıp Almadıkları İtibariyle Dağılım

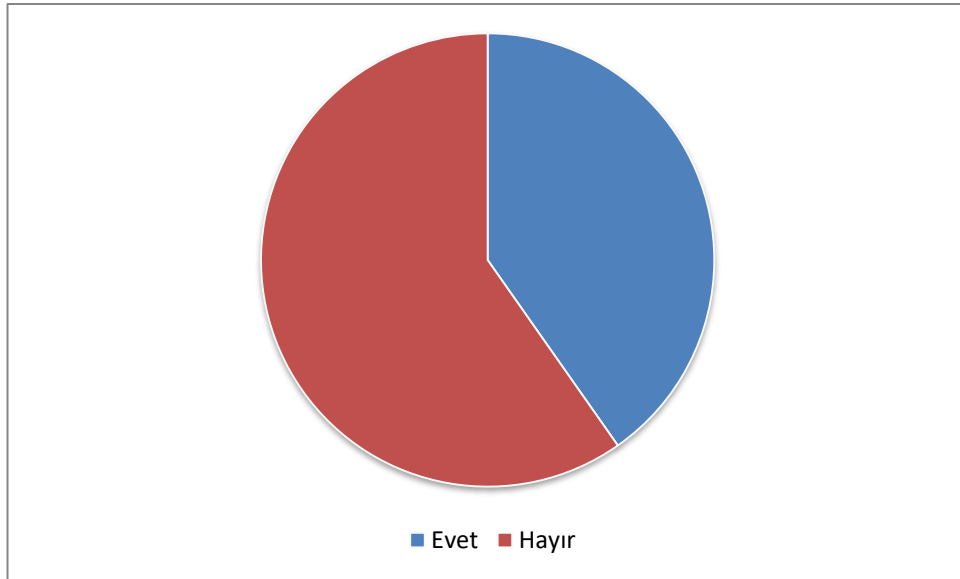

Tablo 3.5. Öğrencilerin Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Bir Yakınları Olup Olmadıkları İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Evet	62	40,3	40,3
Hayır	92	59,7	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.5’de araştırmaya katılan öğrencilerin tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakınları olup olmadıkları itibariyle dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %40,3’ünün tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakınları bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %59,7’sinin ise tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakını bulunmamaktadır.

Şekil 3.6. Öğrencilerin Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Bir Yakınları Olup Olmadıkları İtibariyle Dağılım

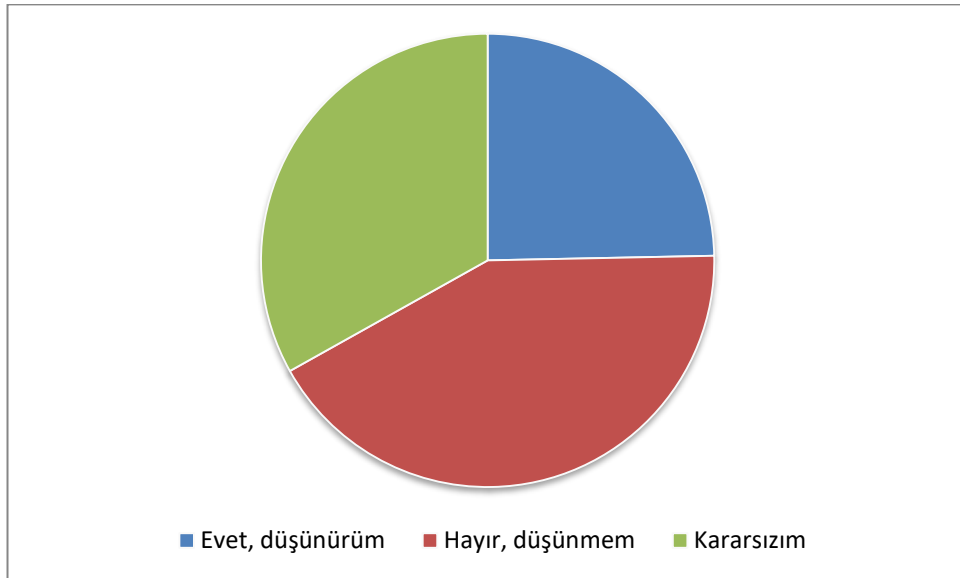

Tablo 3.6. Öğrencilerin Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünüp Düşünmemeleri İtibariyle Dağılım

	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Evet, düşünürüm	38	24,7	24,7
Hayır, düşünmem	65	42,2	66,9
Kararsızım	51	33,1	100
Toplam	154	100	

Tablo 3.6’da araştırmaya katılan öğrencilerin katılım bankalarında çalışmayı düşünüp düşünmemeleri itibariyle dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %24,7’si katılım bankalarında çalışmayı düşünürken, %42,2’si katılım bankalarında çalışmayı düşünmemektedir. Katılımcıların %33,1’i ise katılım bankalarında çalışıp çalışmamak konusunda kararsızdır.

Şekil 3.7. Öğrencilerin Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünüp Düşünmemeleri İtibariyle Dağılım

3.5.2. Katılımcıların Finansal Raporların Anlaşılabilirliğine İlişkin Frekans Dağılımları

Tablo 3.7’de katılımcıların finansal raporların anlaşılabilirliğine ilişkin frekans dağılımları, ortalamaları ve standart sapmaları gösterilmiştir.

Tablo 3.7. Finansal Raporların Anlaşılabilirliğine İlişkin Algılamalara Yönelik Frekanslar

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
İFADE 1	11	28	40	63	12	3,24	1,066
İFADE 2	33	39	43	38	1	2,57	1,101
İFADE 3	49	43	33	26	3	2,29	1,142
İFADE 4	2	3	44	74	31	3,83	,812
İFADE 5	3	3	43	76	29	3,81	,830
İFADE 6	7	41	53	49	4	3,01	,876
İFADE 7	22	56	45	28	3	2,57	1,008
İFADE 8	4	29	69	49	3	3,11	,824
İFADE 9	4	45	52	52	1	3,00	,874
İFADE 10	3	43	50	52	6	3,09	,920
İFADE 11	3	13	49	67	22	3,59	,904
İFADE 12	5	55	52	37	5	2,88	,921
İFADE 13	5	57	53	37	2	2,83	,876
İFADE 14	5	51	46	45	7	2,98	,970

3.5.3. Araştırmada Yer Alan Ölçeğin Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik, aynı araştırmanın bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır; ölçülmek istenen belli bir şeyin, sürekli olarak aynı sonuçları vermesidir; aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır; ölçmenin, tesadüfi hatalardan arınmış olmasıdır. Başka bir deyişle, kim tarafından tekrarlandığı fark etmeksizin bir ölçeğin tekrarlandığında aynı sonucu vermesidir.¹³⁴

Bu araştırmada ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Alfa Katsayısı baz alınmıştır. Alfa Katsayısı (Cronbach Alpha) yönteminde katsayının 0,70 ve üzerinde olması ölçeğin güvenilir olduğunun kabul edilmesi için yeterlidir.¹³⁵ Tablo 3.9'da araştırmanın Alfa Katsayısı 0,939 olarak görülmektedir. Oran 0,70'in üzerinde olduğu için güvenilir bir ölçeğin olduğundan bahsedebiliriz.

Tablo 3.8. Güvenilirlik Analizine Ait Ortalama ve Standart Sapma

	Ortalama	Standart Sapma	Örnek Sayısı
İFADE 1	3,24	1,066	154
İFADE 2	2,57	1,101	154
İFADE 3	2,29	1,142	154
İFADE 4	3,83	0,812	154
İFADE 5	3,81	0,830	154
İFADE 6	3,01	0,935	154
İFADE 7	2,57	1,000	154
İFADE 8	3,11	0,824	154
İFADE 9	3,00	0,874	154
İFADE 10	3,09	0,920	154
İFADE 11	3,59	0,904	154
İFADE 12	2,88	0,921	154
İFADE 13	2,83	0,876	154
İFADE 14	2,98	0,970	154

Ölçek İstatistik Değerleri	Ortalama	Varyans	Standart Sapma	Değişken Sayısı
	42,86	98,19	9,909	14

¹³⁴ İstatistik Analiz, "Güvenilirlik Analizi", (Çevrimiçi)

http://www.istatistikanaliz.com/guvenilirlik_analizi.asp, 25 Mart 2017.

¹³⁵ Şeref Kalaycı, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara, Asil Yayın, 2014, s.405.

Tablo 3.9. Güvenilirlik Analizine Ait Değerler

	Değişken Silindiğinde Ölçeğin Ortalaması	Değişken Silindiğinde Ölçeğin Varyansı	Düzeltilmiş Değişken- Ölçek Korelasyonu	Değişken Silindiğinde Ölçeğin Alfa Katsayısı
İFADE 1	36,62	85,360	0,593	0,938
İFADE 2	40,28	83,225	0,685	0,936
İFADE 3	40,57	84,730	0,578	0,939
İFADE 4	39,02	86,195	0,752	0,934
İFADE 5	39,05	86,023	0,745	0,934
İFADE 6	39,85	84,468	0,747	0,933
İFADE 7	40,29	84,666	0,674	0,936
İFADE 8	39,74	88,243	0,599	0,937
İFADE 9	39,85	85,718	0,723	0,934
İFADE 10	39,76	84,416	0,765	0,933
İFADE 11	39,26	85,007	0,742	0,934
İFADE 12	39,98	84,594	0,752	0,933
İFADE 13	40,03	84,829	0,780	0,933
İFADE 14	39,87	83,455	0,779	0,932

Güvenilirlik Katsayısı

Örnek Sayısı = 154

Alfa Katsayısı = ,939

Değişken Sayısı = 14

3.5.4. Araştırmada Yer Alan Ölçeğin Geçerlilik Analizi

Tablo 3.10'dan da görüleceği gibi, ölçeğin KMO değeri 0,897 olarak bulunmuştur, bulduğumuz bu değer 0,50'nin üzerinde olduğu için veri setimizin faktör analizi için uygun olduğunu söyleyebiliriz.¹³⁶ Tabloda ikinci bakacağımız kısım ise Bartlett Testi'dir. Görüldüğü gibi anlamlılık 0,05'den küçük çıktığı için Bartlett Testi anlamlıdır. Yani değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur. Değişkenler arasında yüksek korelasyon olması veri setinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

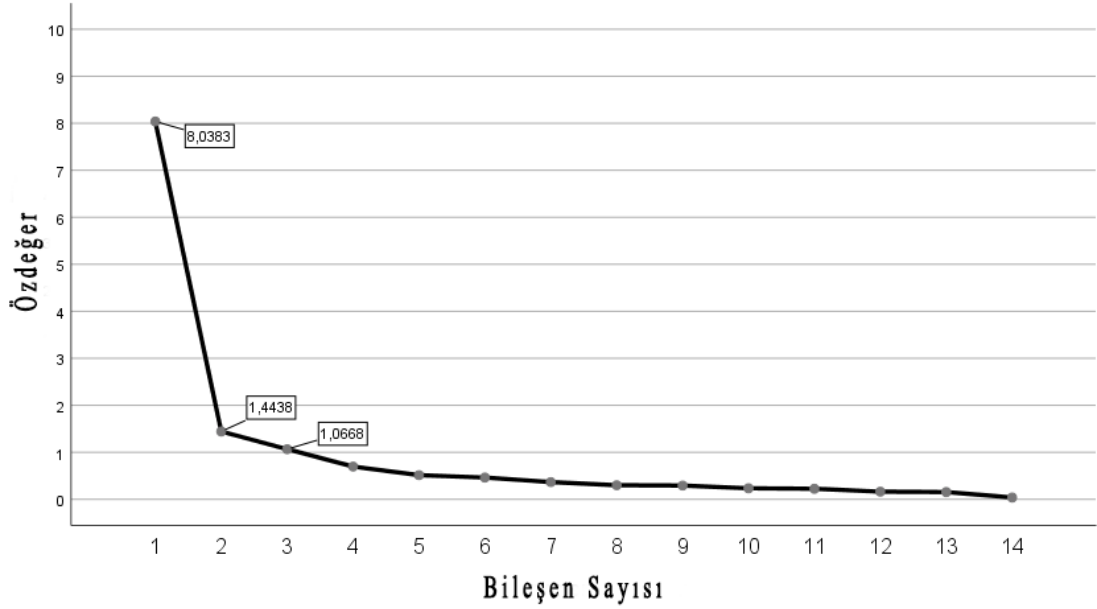
¹³⁶ Şeref Kalaycı, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara, Asil Yayın, 2014, s.322.

Tablo 3.10. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Uygunluk Ölçümü		,897
Bartlett Testi	Ortalama Ki-Kare	1856,450
	Serbestlik Derecesi	91
	Anlamlılık	,000

Faktör analizi yapılırken, temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis-PCA) ve varimax rotasyonu kullanılmıştır. Varimax rotasyonu ile değişkenlerin faktör yükleri belirlenmiştir. Faktör sayısının belirlenmesinde özdeğer istatistiği (Eigenvalue) yöntemi kullanılmış ve değeri 1'den büyük olanlar anlamlı kabul edilmiştir. Bu şekilde Şekil 3.8'den de görüleceği gibi 3 adet faktör söz konusu olmuştur.

Şekil 3.8. Faktör Analizi Çizgi Grafiği

Değişkenlerin faktör yükleri birbirlerine yakın çıktığı ve faktör yükleri düşük olmadığı için değişkenler elimine edilmemiştir. Sadece oluşturulan 3 faktör ile değişkenler sınıflandırılmıştır. Yapılan faktör analizi neticesinde, ondört değişken üç faktör etrafında toplanmıştır. Tablo 3.11'de faktör analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3.11. Araştırmanın Faktör Analizi Sonuçları

	Bileşenler		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
İFADE 6	,711		
İFADE 7	,803		
İFADE 8	,685		
İFADE 9	,800		
İFADE 10	,751		
İFADE 12	,791		
İFADE 13	,717		
İFADE 14	,621		
İFADE 4		,860	
İFADE 5		,882	
İFADE 11		,721	
İFADE 1			,688
İFADE 2			,855
İFADE 3			,885

Oluşan faktörler incelendiğinde birinci faktörün içerisinde finansal tablo hesaplarının olduğu, ikinci faktör altında ise kâr payı gelir/giderleri hesap kalemlerinin olduğu, üçüncü faktörün altında ise katılım bankacılığı ile ilgili terimlerin olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, ifade 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13 ve 14 den oluşan faktör “finansal tablo hesapları”, ifade 4, 5 ve 11 den oluşan faktör “kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesi”, ifade 1, 2 ve 3 den oluşan faktör ise “terimler” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 3.12. Araştırmanın Faktör Analizi Değişkenleri

	FAKTÖR-1: Finansal Tablo Hesapları
İFADE 6	Kredilerden Alınan Kâr Payları (Bankanın Geliri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 7	Zorunlu Karşılıklardan Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 8	Bankalardan Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 9	Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 10	Menkul Değerlerden Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 12	Kullanılan Kredilere Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 13	Para Piyasası İşlemlerine Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 14	İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
	FAKTÖR-2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi
İFADE 4	Katılım bankalarının ana (esas) faaliyet geliri olarak belirtilen Kâr Payı Gelirleri ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 5	Katılma Hesaplarına Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
İFADE 11	Katılım bankalarının ana (esas) faaliyet gideri olarak belirtilen Kâr Payı Giderleri ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.
	FAKTÖR-3: Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı)
İFADE 1	Katılım bankalarının kullandığı Katılma Hesabı terimi açık ve anlaşılırdır.

İFADE 2	Katılım bankalarının kullandığı Katılım Endeksi terimi açık ve anlaşılırdır.
İFADE 3	Katılım bankalarının kullandığı Sukuk terimi açık ve anlaşılırdır.

3.6. Hipotezlerle İlgili Bulgular

Çalışmanın bu kısmında SPSS ile yapılan analizlerin sonuçları ifade edilerek, hipotezler test edilmiştir.

3.6.1. Bireysel Tasarruflarını Öncelikli Olarak Katılım Bankalarında Değerlendirmek İsteyenlerle, Diğer Yatırım Araçlarında Öncelikli Olarak Değerlendirmek İsteyenler Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden birincisi, bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenlerle, diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında katılım bankalarının finansal tablolarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık olup olmadığı ile ilgilidir. Bu temel hipotez çerçevesinde test edilecek hipotezler ise, finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine, kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ve terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkindir.

H₁ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{1a}: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{1b}: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{1c}: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.13. H_{1a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Mevduat Bankası	55	75,85
	Katılım Bankası	39	95,90
	Döviz	36	69,18
	Kıymetli Madenler	24	63,88

Tablo 3.13’de görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankasında değerlendirmeyi düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi öncelikli olarak düşünen katılımcıların ortalama sıralama puanı diğerlerine göre daha yüksek olduğu için finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 3.14. H_{1a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 1	10,205	3	,017

Tablo 3.14’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. (0,017 < 0,05) Bu durumda 4 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{1a} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.15. H_{1b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Mevduat Bankası	55	72,05
	Katılım Bankası	39	97,08
	Döviz	36	65,26
	Kıymetli Madenler	24	76,54

Tablo 3.15’de görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankasında değerlendirmeyi düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi öncelikli olarak düşünen katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.16. H_{1b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 2	11,058	3	,011

Tablo 3.16’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. (0,011 < 0,05) Bu durumda 4 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{1b} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.17. H_{1c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Mevduat Bankası	55	69,17
	Katılım Bankası	39	99,21
	Döviz	36	68,35
	Kıymetli Madenler	24	75,04

Tablo 3.17’de görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankasında değerlendirmeyi düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi öncelikli olarak düşünen katılımcılar katılım bankacılığında kullanılan terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.18. H_{1c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 3	12,744	3	,005

Tablo 3.18’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,005 < 0,05$) Bu durumda 4 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{1c} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.2. Bireysel Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendirmeyi Farklı Düzeylerde Düşünen Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden ikincisi, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi düşünme düzeylerine bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₂ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{2a}: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{2b}: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{2c}: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.19. H_{2a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Hiç düşünmüyorum	19	48,16
	Düşünmüyorum	27	66,59
	Kararsızım	56	74,06
	Düşünüyorum	43	94,81
	Kesinlikle düşünüyorum	9	110,83

Tablo 3.19’da görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını katılım bankasında değerlendirmeyi kesinlikle düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi kesin olarak düşünen katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.20. H_{2a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 1	21,680	4	,000

Tablo 3.20’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 5 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{2a} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.21. H_{2b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Hiç düşünmüyorum	19	58,42
	Düşünmüyorum	27	71,70
	Kararsızım	56	69,35
	Düşünüyorum	43	92,77
	Kesinlikle düşünüyorum	9	112,94

Tablo 3.21’de görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını katılım bankasında değerlendirmeyi kesinlikle düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi kesin olarak düşünen katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.22. H_{2b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 2	16,528	4	,002

Tablo 3.22’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,002 < 0,05$) Bu durumda 5 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{2b} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.23. H_{2c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Hiç düşünmüyorum	19	37,26
	Düşünmüyorum	27	65,44
	Kararsızım	56	79,63
	Düşünüyorum	43	98,95
	Kesinlikle düşünüyorum	9	82,83

Tablo 3.23’de görüldüğü şekilde, bireysel tasarruflarını katılım bankasında değerlendirmeyidüşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında tasarruflarını değerlendirmeyi düşünen katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.24. H_{2c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 3	27,645	4	,000

Tablo 3.24’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 5 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{2c} hipotezi kabul edilmiştir: Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.3. Finansal Tabloları Farklı Sıklıkta İnceleyen Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden üçüncüsü, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, işletmelerin finansal tablolarını inceleme sıklıklarına göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₃ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{3a}: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{3b}: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{3c}: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.25. H_{3a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Hiç incelemiyorum	38	48,05
	Yılda birkaç kez inceliyorum	72	74,67
	Ayda birkaç kez inceliyorum	43	106,49

Tablo 3.25’de görüldüğü şekilde, işletmelerin finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. İşletmelerin finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.26. H_{3a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 1	35,462	2	,000

Tablo 3.26’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{3a} hipotezi kabul edilmiştir: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.27. H_{3b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Hiç incelemiyorum	38	53,61
	Yılda birkaç kez inceliyorum	72	68,60
	Ayda birkaç kez inceliyorum	43	112,58

Tablo 3.27’de görüldüğü şekilde, işletmelerin finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. İşletmelerin

finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.28. H_{3b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 2	41,227	2	,000

Tablo 3.28’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{3b} hipotezi kabul edilmiştir: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.29. H_{3c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Hiç incelemiyorum	38	60,92
	Yılda birkaç kez inceliyorum	72	77,43
	Ayda birkaç kez inceliyorum	43	90,49

Tablo 3.29’da görüldüğü şekilde, işletmelerin finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. İşletmelerin finansal tablolarını ayda birkaç kez inceleyen katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.30. H_{3c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 3	8,995	2	,011

Tablo 3.30’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,011 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{3c} hipotezi kabul edilmiştir: İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.4. Lise Yaşantısında Muhasebe Dersi Almış Katılımcılar ile Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden dördüncüsü, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, lise yaşantılarında muhasebe dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₄ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{4a}: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{4b}: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{4c}: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.31. H_{4a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Evet	33	89,59
	Hayır	121	74,20

Tablo 3.31’de görüldüğü şekilde, lise yaşantısında muhasebe dersi almış olan katılımcıların ortalaması muhasebe dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.32. H_{4a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 1	1597,50	-1,757	,079

Tablo 3.32’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den yüksektir. (0,079 > 0,05) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{4a} hipotezi reddedilmiştir: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 3.33. H_{4b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Evet	33	81,11
	Hayır	121	76,52

Tablo 3.33’de görüldüğü şekilde, lise yaşantısında muhasebe dersi almış olan katılımcıların ortalaması muhasebe dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.34. H_{4b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 2	1877,50	-,524	,600

Tablo 3.34’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den yüksektik. (0,600 > 0,05) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{4b} hipotezi reddedilmiştir: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 3.35. H_{4c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Evet	33	89,71
	Hayır	121	74,17

Tablo 3.35’de görüldüğü şekilde, lise yaşantısında muhasebe dersi almış olan katılımcıların ortalaması muhasebe dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.36. H_{4c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 3	1593,50	-1,775	,076

Tablo 3.36’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den yüksektik. (0,76 > 0,05) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{4c} hipotezi reddedilmiştir: Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık yoktur.

3.6.5. Finansal Kurumlar Muhasebesi Dersi Almış Katılımcılar İle Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden beşincisi, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₅ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{5a}: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{5b}: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{5c}: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.37. H_{5a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Evet	26	89,35
	Hayır	106	60,90

Tablo 3.37’de görüldüğü şekilde, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olan katılımcıların ortalaması Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.38. H_{5a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 1	784,00	-3,399	,001

Tablo 3.38’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,001 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{5a} hipotezi kabul edilmiştir: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.39. H_{5b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Evet	26	63,04
	Hayır	106	67,35

Tablo 3.39’da görüldüğü şekilde, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almamış olan katılımcıların ortalaması Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılara göre daha yüksektir. Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almamış katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.40. H_{5b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 2	1288,00	-,515	,607

Tablo 3.40’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den yüksektir. ($0,607 > 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olmadığını söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{5b} hipotezi reddedilmiştir: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 3.41. H_{5c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Evet	26	85,54
	Hayır	106	61,83

Tablo 3.41’de görüldüğü şekilde, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olan katılımcıların ortalaması Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.42. H_{5c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 3	883,00	-2,832	,005

Tablo 3.42’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,005 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{5c} hipotezi kabul edilmiştir: Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.6. Interest-Free Financial System Dersi Almış Katılımcılar İle Almamış Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden altıncısı, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, Interest-Free Financial System dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₆ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{6a}: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{6b}: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{6c}: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.43. H_{6a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Evet	22	79,86
	Hayır	106	61,31

Tablo 3.43’de görüldüğü şekilde, Interest-Free Financial System dersi almış olan katılımcıların ortalaması Interest-Free Financial System dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.44. H_{6a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 1	828,00	-2,135	,033

Tablo 3.44’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,033 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{6a} hipotezi kabul edilmiştir: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.45. H_{6b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Evet	22	83,00
	Hayır	106	60,66

Tablo 3.45’de görüldüğü şekilde, Interest-Free Financial System dersi almış olan katılımcıların ortalaması Interest-Free Financial System dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.46. H_{6b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 2	759,00	-2,571	,010

Tablo 3.46’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,010 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{6b} hipotezi kabul edilmiştir: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.47. H_{6c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Evet	22	91,50
	Hayır	106	58,90

Tablo 3.47’de görüldüğü şekilde, Interest-Free Financial System dersi almış olan katılımcıların ortalaması Interest-Free Financial System dersi almamış katılımcılara göre daha yüksektir. Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.48. H_{6c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 3	572,00	-3,752	,000

Tablo 3.48’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. (0,000 < 0,05) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{6c} hipotezi kabul edilmiştir: Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.7. Tasarruflarını Katılım Bankalarında Değerlendiren Yakını Olan Katılımcılar İle Olmayan Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden yedincisi, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakınları olup olmadıklarına bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₇ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{7a}: Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{7b}: Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{7c}: Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.49. H_{7a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Evet	62	93,00
	Hayır	92	67,05

Tablo 3.49’da görüldüğü şekilde, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcıların ortalaması tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olmayan katılımcılara göre daha yüksektir. Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.50. H_{7a} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 1	1891,00	-3,541	,000

Tablo 3.50’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{7a} hipotezi kabul edilmiştir: Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.51. H_{7b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı Gelirleri ve Kâr Payı Giderleri İfadesi	Evet	62	87,23
	Hayır	92	70,95

Tablo 3.51’de görüldüğü şekilde, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcıların ortalaması tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olmayan katılımcılara göre daha yüksektir. Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.52. H_{7b} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 2	2249,00	-2,222	,026

Tablo 3.52’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,026 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{7b} hipotezi kabul edilmiştir:

Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.53. H_{7c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Evet	62	93,81
	Hayır	92	66,51

Tablo 3.53’de görüldüğü şekilde, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcıların ortalaması tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olmayan katılımcılara göre daha yüksektir. Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.54. H_{7c} Hipotezi İçin Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Mann-Whitney U	Z	Anlamlılık
Faktör 3	1841,00	-3,725	,000

Tablo 3.54’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 2 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{7c} hipotezi kabul edilmiştir: Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.6.8. Katılım Bankalarında Çalışmayı Düşünen, Düşünmeyen ve Kararsız Olan Katılımcılar Arasındaki Farklılık Analizi

Araştırmanın temel hipotezlerinden sekizincisi, katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin, katılım bankalarında çalışmayı düşünüyor olmalarına bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği ile ilgilidir.

H₈ hipotezine ait alt hipotezler aşağıdaki gibidir:

H_{8a}: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{8b}: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H_{8c}: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.55. H_{8a} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 1: Finansal Tablo Hesapları	Evet, düşünürüm	38	101,20
	Hayır, düşünmem	65	68,23
	Kararsızım	51	71,66

Tablo 3.55’de görüldüğü şekilde, katılım bankalarında çalışmayı düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında çalışmayı düşünen katılımcılar finansal tablo hesaplarını daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.56. H_{8a} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis H Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 1	14,412	2	,001

Tablo 3.56’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,001 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{8a} hipotezi kabul edilmiştir: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.57. H_{8b} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 2: Kâr Payı	Evet, düşünürüm	38	100,28
Gelirleri ve Kâr Payı	Hayır, düşünmem	65	77,26
Giderleri İfadesi	Kararsızım	51	60,83

Tablo 3.57’de görüldüğü şekilde, katılım bankalarında çalışmayı düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında çalışmayı düşünen katılımcılar kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesini daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.58. H_{8b} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis H Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 2	17,035	2	,000

Tablo 3.58’de görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,000 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{8b} hipotezi kabul edilmiştir: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar

arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Tablo 3.59. H_{8c} Hipotezi İçin Ortalama ve Örnek Sayısı

		Örnek Sayısı	Ortalama
Faktör 3: Terimler	Evet, düşünürüm	38	89,86
	Hayır, düşünmem	65	67,23
	Kararsızım	51	81,38

Tablo 3.59’da görüldüğü şekilde, katılım bankalarında çalışmayı düşünen katılımcıların ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Katılım bankasında çalışmayı düşünen katılımcılar terimleri daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Tablo 3.60. H_{8c} Hipotezi İçin Kruskal-Wallis H Test Sonuçları

	Kruskal-Wallis H	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
Faktör 3	6,749	2	,034

Tablo 3.60’da görülen test sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05’den düşüktür. ($0,034 < 0,05$) Bu durumda 3 grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu şekilde H_{8c} hipotezi kabul edilmiştir: Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

3.7. Araştırmanın Hipotez Testleri Sonuçları Özeti

Tablo 3.61’de çalışmada yapılan hipotez test sonuçları özetlenmiştir.

Tablo 3.61. Hipotez Testlerinin Sonuçları

H ₁ :	Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenlerle, diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında katılım bankalarının finansal tablolarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	
H _{1a} :	Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H _{1b} :	Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H _{1c} :	Bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenler ve diğer yatırım araçlarında öncelikli olarak değerlendirmek isteyenler arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₂ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi düşünme düzeylerine bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
H _{2a} :	Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar	H ₀ hipotezi kabul

	arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	edilmiştir.
	H _{2b} : Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{2c} : Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi farklı düzeylerde düşünen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₃ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, işletmelerin finansal tablolarını inceleme sıklıklarına göre farklılık göstermektedir.	
	H _{3a} : İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{3b} : İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasındaki kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{3c} : İşletmelerin finansal tablolarını farklı sıklıkta inceleyen katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₄ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, lise yaşantılarında muhasebe dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
	H _{4a} : Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi reddedilmiştir.
	H _{4b} : Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi reddedilmiştir.

	H _{4c} : Lise yaşantısında muhasebe dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi reddedilmiştir.
H ₅ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
	H _{5a} : Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{5b} : Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi reddedilmiştir.
	H _{5c} : Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₆ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, Interest-Free Financial System dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
	H _{6a} : Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{6b} : Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{6c} : Interest-Free Financial System dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₇ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakını olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
	H _{7a} : Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını	H ₀ hipotezi

	olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	kabul edilmiştir.
	H _{7b} : Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{7c} : Tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren yakını olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
H ₈ :	Katılımcılar için finansal raporlamanın anlaşılabilirliği, katılım bankalarında çalışmayı düşünüyor olmalarına bağlı olarak farklılık göstermektedir.	
	H _{8a} : Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{8b} : Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.
	H _{8c} : Katılım bankalarında çalışmayı düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan katılımcılar arasında terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.	H ₀ hipotezi kabul edilmiştir.

H₁ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankalarında değerlendirmek isteyenlerle, diğer yatırım araçlarında değerlendirmek isteyenler arasında anlaşılabilirliğe ilişkin anlamlı farklılık vardır.

H₂ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik, bireysel tasarrufları katılım bankalarında değerlendirmek düşüncesine katılma düzeyine bağlı olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

H₃ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik işletmelerin finansal tablolarının incelenme sıklığına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₄ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri reddedilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik lise yaşantısında muhasebe dersi alınmış olmasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H₅ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerden iki tanesi kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik Finansal Kurumlar Muhasebesi dersinin alınıp alınmamış olmasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermesine rağmen Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi faktörü açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H₆ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik Interest-Free Financial System dersi alınıp alınmamış olmasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₇ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakının bulunup bulunmamasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₈ hipotezi için oluşturulan alt hipotezlerin her biri kabul edilmiştir. Sonuç olarak oluşturulmuş olan Finansal Tablo Hesapları, Kâr Payı Gelirleri/Giderleri İfadesi ve Terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı) faktörleri açısından anlaşılabilirlik katılım bankalarında çalışma düşünülüyor olmasına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde bankacılık sektörüne 1985 yılında “Özel Finans Kurumları” adıyla giriş yapan katılım bankaları, 2005 yılında yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile mevduat bankaları ile aynı düzenlemelere tabi olmuştur. Bu tarihten itibaren hızlı bir gelişme gösteren katılım bankaları bankacılık sektöründe tamamlayıcı bir rol oynamaya başlamıştır. Mevduat bankalarıyla rekabet edebilmek ve mevduat bankalarına alternatif olabilmek için olumlu ekonomik gelişmelerin ve düzenlemelerin dışında katılım bankalarının faaliyetlerinin bilinirliği ve anlaşılabilirliği önem arz etmektedir.

Çalışmada ilk olarak faizsiz bankacılığın ilk uygulamalarından ve tarihsel gelişiminden bahsedilmiş, günümüzdeki faizsiz bankacılık uygulamaları hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra katılım bankalarının fon toplama ve fon kullandırma faaliyetlerine ve bu faaliyetlere ilişkin muhasebe uygulamalarına değinilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise katılım bankalarının finansal raporlamasının anlaşılabilirliğine yönelik araştırmanın sonuçları ifade edilmiştir.

Araştırmada katılım bankalarının finansal raporlama yaparken kullandıkları hesap kalemleri ve terimleri katılımcıların anlama düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen anket verileri ile yapılan analizler sonucunda anlamlı çıkan faktörler “finansal tablo hesapları”, “kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesi” ve “terimler(Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı)”dir.Kullanılan faktör analizleri yönteminde değişkenlerin faktör yükleri birbirine yakın çıktığı ve düşük faktör yükü bulunmadığı için herhangi bir değişken elimine edilmemiştir. Böylelikle faktör analizine tabi tutulan ondört değişken üç faktör etrafında toplanmıştır.

Analiz sonucunda elde edilen birinci faktörün içinde finansal tablo hesaplarının, ikinci faktör içerisinde kâr payı gelir ve giderleri ile ilgili hesap kalemlerinin olduğu ve üçüncü faktör içerisinde katılım bankacılığı ile ilgili terimlerin yer aldığı görülmüştür. Bu nedenle birinci faktör “finansal tablo

hesapları”, ikinci faktör “kâr payı gelirleri ve kâr payı giderleri ifadesi” ve üçüncü faktör “terimler (Sukuk, Katılım Endeksi, Katılma Hesabı)” olarak ifade edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre elde edilen üç faktör içinde, bireysel tasarruflarını öncelikli olarak katılım bankasında değerlendirmek isteyenlerle, diğer yatırım araçlarında değerlendirmek isteyenler arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar vardır. Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi düşünen katılımcılar finansal raporlamayı daha açık ve anlaşılır bulmaktadır.

Katılımcıların tasarruflarını katılım bankalarında değerlendirmeyi düşünme düzeyleri arttıkça finansal tablo hesapları, kâr payı gelirleri/giderleri ifadesi ve terimler faktörü için anlaşılabilirlik anlamlı bir şekilde artış göstermiştir. Ayrıca katılımcıların işletmelerin finansal tablolarını inceleme sıklığı arttıkça üç faktör içinde anlaşılabilirlik anlamlı bir şekilde artış göstermektedir.

Araştırmada yer alan finansal raporlamanın anlaşılabilirliğinin lise yaşantısında muhasebe dersi almış olup olmamaya bağlı olarak farklılık göstereceği hipotezi üç faktör içinde reddedilmiştir. Yani katılımcıların lise yaşantılarında muhasebe dersi almış olmaları finansal tablo hesapları, kâr payı gelirleri/giderleri ifadesi ve terimler faktörü için anlaşılabilirliği anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

Katılımcılar için anlaşılabilirliğin Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi almış olmalarına bağlı olarak farklılık göstereceği hipotezi iki faktör için kabul edilirken, bir faktör için reddedilmiştir. Reddedilen alt hipotez uyarınca ilgili dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında kâr payı gelirleri/giderleri ifadelerinin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı bir farklılık yoktur. Ama bu dersi almış katılımcılar ile almamış katılımcılar arasında finansal tablo hesaplarının ve terimlerin anlaşılabilirliğine ilişkin anlamlı farklılık vardır.

Yapılan hipotez testlerine göre, katılım bankaları tarafından oluşturulan finansal raporlarda yer alan hesap kalemlerini, ifadeleri ve terimleri, katılım bankacılığı hakkında bilgi sahibi olanlar veya katılım bankacılığı ile ilgilenenler daha

açık ve anlaşılır bulmaktadır. Özellikle Interest-Free Financial System dersi almış veya katılım bankalarında çalışmayı düşünen katılımcılar katılım bankalarında finansal raporlamayı daha açık ve anlaşılır bulmaktadır. Dolayısıyla katılım bankalarının finansal raporlarında kullandıkları ifadeleri ve terimleri anlayabilmek için özel olarak bu konuyla ilgilenmiş olmak gerektiği söylenebilir. Yani bilgi sahibi olmayan kişilerin katılım bankalarının kullandığı ifadeleri ve dolayısıyla da yaptıkları faaliyetleri tam olarak anlayamayabileceğini söyleyebiliriz. Buradan da katılım bankalarının müşteri kitlesinin sadece faizsiz bankacılık konusuna ilgi duyanlarla sınırlı kalabileceği sonucu çıkartılabilir.

Katılım bankalarının büyümesini devam ettirebilmesi ve bankacılık sektörü içerisindeki paylarını artırabilmesi için daha açık ve anlaşılır ifadeler kullanmaları ya da kullanılan ifadeleri hedef müşteri kitlesine açıklayıcı faaliyetlerde bulunmaları gereklidir. İfadelerin tasarruf sahipleri tarafından anlaşılabilmesi potansiyel müşteri kitlesinde azalmaya neden olur. Bu da beraberinde hedeflenen büyümeye ve sektör payına ulaşmayı engelleyebilir.

Konu ile ilgili daha sonra yapılacak araştırmalar için katılımcıların tasarruf sahibi kişiler olarak genişletilmesi ve bu kişilerin yatırım kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi önerilebilir. Katılım bankalarının gelişimi için faaliyetlerinin bilinirliği de önemli bir husus olduğu için araştırmalara konu edilmesi anlamlı sonuçlar verecektir.

KAYNAKÇA

- Alpaslan, Halil İbrahim “Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Sukuk (Kira Sözleşmesi) ve Muhasebeleştirilmesi”, **Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, Sayı.11 (2014), s.22.
- Akın, Cihangir **Faizsiz Bankacılık ve Kalkınma**, İstanbul, Kayihan Yayınları, 1986, s.114.
- Akgüç, Öztin **100 Soruda Türkiye’de Bankacılık**, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1992, s.145-147.
- Ayrıçay, Yücel, Şebnem Ada, Ahmet Kaya, “Katılım Bankacılığının Gelişimi Öündeki Engeller: Bir Alan Araştırması”, **Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı:1, K.Maraş, 2013, s.120.
- Battal, Ahmet **Bankalarla Karşılaştırmalı Olarak Hukuki Yönden Özel Finans Kurumları**, Yayın No:343, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1999, s.2.
- Battal, Ahmet **Yeni Bankalar Kanunu’na Göre Özel Finans Kurumlarının Hukuki Temeli ve Bankacılık Sistemi İçindeki Yeri**, İstanbul, Albaraka Türk Yayınları, 2000, s.197.
- Çizakça, Murat **İslam Dünyasında ve Batı’da İş Ortaklıkları Tarihi**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s.9.
- Dikkaya, Mehmet, Yunus Kutval **Katılım Bankacılığı Türkiye Örneği**, Ankara, Savaş Yayınevi, 2014, s.30.
- Ergin, Feridun **Para Faiz ve Teorileri**, İstanbul, Beta Yayınları, 1983, s.133.
- Ergan, Mesut, Mert Aytekin “Özel Finans Kurumları”, **Ekovitrin Ekonomi Dergisi**, Sayı.10 (Temmuz 2000), s.4.
- Erkal, Mehmet “Beytül-mâl”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, 1992, VI, s.94
- Greif, Avner “Reputation and Coalitions in Medieval Trade: Evidence on the Maghribi Traders”, **The Journal of Economic History**, Vol.49, No. 4 (Dec., 1989), s.873-878.

- Gülümser Kaytancı, Bengül, Etem Hakan Ergeç, Metin Toprak “Katılım Bankası Müşterilerinde Bankacılık Ürün ve Hizmetlerine Yönelik Memnuniyet: Türkiye Örneği”, **International Conference On Eurasian Economies**, Sektörel Sorunlar, Sezon 7C, 2013, s.801.
- Halaçoğlu, Bekir “Hukuki Açıdan Katılım Bankacılığı Türkiye Uygulaması: Süreçler-Öneriler”, **Uluslararası Tarihi, Teorisi ve Pratiğiyle İslam İktisadı ve Finansı: Türkiye Örneği Konferansı**, İstanbul: Raffles Hotel, 11.11.2014, s.8.
- Kalaycı, Şeref **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Ankara, Asil Yayın, 2014, s.405.
- Kızılkaya, Necmettin “Modern Dönemde Faizsiz Bankacılık ve Fıkhî İşleyişi”, **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, Sayı.20 (Ekim 2012), s.137.
- Küçükkoçoğlu, Güray “İslami Bankalar ve İslami Finans Kurumları Çalışma Notları”, (Çevrimiçi) <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcumal7.doc>, 5 Kasım 2015.
- Orman, Sabri “İslam ve Diğer Sistemlerde Faiz”, **Para, Faiz ve İslam, Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi 4**, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yayınları:11, İstanbul, 1992, s.91.
- Önal, Recep “ÖFK’lar Ekonomik Büyümeye Katkıda Bulunmaktalar”, **Bereket Dergisi**, Sayı: 4, s.5-6.
- Özgür, Ersan “Katılım Bankalarının Finansal Etkinliği ve Mevduat Bankaları ile Rekabet Edebilirliği”, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyonkarahisar, 2007, s.41.
- Özulucan, Abitter, Fevzi Serkan Özdemir **Katılım Bankacılığı Muhasebe Organizasyonu, Uygulamalar, Finansal Tablolar ve Bağımsız Denetim**, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2010, s.12.
- Özsoy, İsmail **Türkiye’de Katılım Bankacılığı**, İstanbul, Asya Finans Kültür Yayınları:2, 1997, s.95.
- Öztürk, Mustafa, Osman Nuri Aras “Reel Ekonomiye Katkıları Bakımından Katılım Bankalarının Kullandığı Fonların Analizi”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt 3, No:2, 2011, s.170.
- Parlakkaya, Raif, “Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar

- Suna Akten Çürük Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği”, **Ege Akademik Bakış**, Cilt:11, Sayı:3, 2011, s.399.
- Takan, Mehmet **Bankacılık Teori, Uygulama ve Yöntemi**, Ankara, Nobel Kitabevi, 2002, s.18.
- Tok, Ahmet “İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler”, **Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi**, Yeterlik Etüdü, Ankara, 2009, s.48.
- Türkoğlu, İrfan “Osmanlı Devletinde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı.22 (2013), s.189.
- Yahşi, Fahrettin “Özel Finans Kurumları’nın Mevzuat Serüveni”, **Bankacılık ve Finans Dergisi**, Yıl:4, Sayı: 21, s.14.
- Wilson, Rodney Islamic Finance in Europe, **RSCAS Policy Papers**, No: 2007/2, s.1.
- Wilson, Rodney **The Growth of Islamic Banking and Product Development Among Islamic Retail Banks**, İngiltere, Euromoney Books, 2006, s.25.
- “About AAOIFI”, (Çevrimiçi)
<http://aaoifi.com/about-aaofifi/?lang=en>, 16 Kasım 2015.
- “About Islamic Interbank Money Market”, (Çevrimiçi)
<http://iimm.bnm.gov.my/index.php?ch=4&pg=4&ac=22>, 6 Kasım 2015.
- “About Islamic Development Bank”, (Çevrimiçi)
http://www.isdb.org/irj/portal/anonymous?guest_user=idb_en, 6 Kasım 2015.
- “Al Rajhi Remains World’s Largest Islamic Bank”, (Çevrimiçi)
<https://www.islamicfinance.com/2015/07/al-rajhi-worlds-largest-islamic-bank/>, 6 Kasım 2015.
- “Araştırma Yöntemi”, (Çevrimiçi)
<http://uludagtezmerkezi.com/arastirma-yontemi/>, 18 Nisan 2017.
- Bankalar Kanunu 5411 sayılı, 01.11.2005 tarihli kanun
- “Bank of England joins IFSB Islamic finance body”,

(Çevrimiçi)

<http://www.reuters.com/article/islam-financing-boe-id>, 7 Kasım 2015.

“BDDK Resmi Gazete’de Yayımlanan Kurul Kararları”,
(Çevrimiçi)

https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/BDDK_Kurul_Kararlari.asp?ID=1,
15 Ocak 2016.

Ernst & Young, “World Islamic Banking Competitiveness Report 2014-15”, (Çevrimiçi)

<http://www.ey.com/EM/en/Industries/Financial-Services/Banking---Capital-Markets>, 2 Kasım 2015.

“History”, (Çevrimiçi)

<http://aaoifi.com/our-history/?lang=en>, 14 Kasım 2015.

“History of the Knights Templar” (Çevrimiçi)

https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Knights_Templar,
24 Ekim 2015.

ICD Thomson Reuters, “Islamic Finance Development Report 2014”, (Çevrimiçi)

<https://www.zawya.com/ifg-publications/>, 5 Kasım 2015.

“Iran boats \$518b banking asset, highest in Islamic world, 2015”, (Çevrimiçi)

http://tehrantimes.com/index_View.asp?code=249097, 5 Kasım 2015.

Islamic Financial Services Industry, “Stability Report 2015”,
(Çevrimiçi)

<http://www.ifsb.org/sec03.php>, 6 Kasım 2015.

İstatistik Analiz, “Güvenilirlik Analizi”, (Çevrimiçi)

http://www.istatistikanaliz.com/guvenilirlik_analizi.asp, 25
Mart 2017.

“Knights Templar” (Çevrimiçi)

https://en.wikipedia.org/wiki/Knights_Templar, 22 Ekim 2015.

“Mit Ghamr: Pioneer in Islamic Banking”, (Çevrimiçi)

<http://conference.qfis.edu.qa/app/media/11245>, 25 Ekim 2015.

“Objectives”, (Çevrimiçi)

<http://aaoifi.com/objectives/?lang=en>, 17 Kasım 2015.

“Published Standards”, (Çevrimiçi)
<http://www.ifsb.org/published.php>, 8 Kasım 2015.

“Takaful Malaysia”, (Çevrimiçi)
https://en.wikipedia.org/wiki/Takaful_Malaysia, 7 Kasım 2015.

“The Code of Hammurabi: Hammurabi's Code of Laws: Paragraphs 100-199”, (Çevrimiçi)
<http://www.sacred-texts.com/ane/ham/ham06.htm>,
19 Ekim 2015.

“The Size of the Islamic Finance Market”, (Çevrimiçi)
<https://www.islamicfinance.com/2014/12/size-islamic-finance-market-vs-conventional-finance/> 4 Kasım 2015.

Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Katılım Bankaları 2008”, (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 6 Kasım 2015.

Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Katılım Bankaları 2014”, (Çevrimiçi)
<http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-tkbb-yayinlari-yillik-sektor-raporlari>, 2 Kasım 2015.

“Usury” (Çevrimiçi)
<https://en.wikipedia.org/wiki/Usury>, 20 Ekim 2015.

“Ziraat Katılım Bankası Hakkımızda”, (Çevrimiçi)
<http://www.ziraatkatilim.com.tr/bankamiz/Sayfalar/hakkimizda.aspx>, 2 Ocak 2016.

Ek 1: Katılımcılara Uygulanan Anket

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tez Araştırması
“Katılım Bankalarında Finansal Raporlamanın Anlaşılabilirliği: Bir
Araştırma”

Açıklamalar:

- Bu anketin amacı, katılım bankalarının finansal raporlamalarını yaparken kullandıkları farklı hesap kalemlerinin anlaşılabilirliğinin tespitidir.
- Anketin sonuçları sadece akademik amaçlarla kullanılacaktır.
- Ankette 30 adet soru bulunmakta olup tüm sorular yalnızca bir şıkkın işaretlenmesi ile cevaplandırılacaktır. Lütfen boş soru bırakmayınız.
- Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

1- Gelecekte bireysel tasarruflarınızı hangi yatırım aracında **öncelikli** olarak değerlendirmeyi düşünüyorsunuz?

(Sadece bir seçenek işaretleyiniz.)

- a. () Klasik bankalarda
b. () Katılım bankalarında
c. () Döviz (Yabancı para satın alarak)
d. () Kıymetli madenlerde (Altın vd.)
e. () Diğer (Lütfen belirtiniz)

2- “Bireysel tasarruflarımı katılım bankalarında **değerlendirmeyi düşünüyorum.**” ifadesi ile ilgili görüşünüzü aşağıdaki seçeneklerden hangisi en iyi şekilde belirtmektedir?

1 () Hiç düşünmüyorum	2 () Düşünmüyorum	3 () Kararsızım	4 () Düşünüyorum	5 () Kesinlikle düşünüyorum
------------------------	--------------------	------------------	-------------------	------------------------------

Aşağıda katılım bankaları ile ilgili ifadelere katılma derecenizi 1(bir)’den 5(beş)’e kadar verilen seçeneklerden size uygun olanını seçerek belirtiniz. Eğer verilen ifadeye,

hiç katılmıyorsanız 1(bir)’i,
katılmıyorsanız 2(iki)’yi,
katılıp katılmamakta kararsızsanız 3(üç)’ü,
katılıyorsanız 4(dört)’ü,
kesinlikle katılıyorsanız 5(beş)’i, X işareti koyarak işaretleyiniz.

	1	2	3	4	5
3. Katılım bankaları güvenilirdir.	()	()	()	()	()
4. Katılım bankalarının sundukları hizmetler yeterlidir.	()	()	()	()	()
5. Katılım bankalarının sundukları hizmetler herkes tarafından bilinmektedir.	()	()	()	()	()
6. Katılım bankalarının çalışma esasları klasik bankalardan farklıdır.	()	()	()	()	()
7. Katılım bankalarının çalışma esasları dünya görüşüme daha uygundur.	()	()	()	()	()
8. Katılım bankalarının çalışma esasları herkes tarafından bilinmektedir.	()	()	()	()	()

9.	Katılım bankaları ve klasik bankalar arasında yürüttükleri faaliyetler açısından fark vardır.	()	()	()	()	()
10.	Katılım bankalarının finansal raporları klasik bankalardan farklıdır.	()	()	()	()	()
11.	Katılım bankalarının kullandığı Katılma Hesabı terimi açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
12.	Katılım bankalarının kullandığı Katılım Endeksi terimi açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
13.	Katılım bankalarının kullandığı Sukuk terimi açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()

14- Türkiye'deki işletmelerin hazırladığı finansal tabloları,

- () hiç incelemiyorum.
 () yılda birkaç kez inceliyorum.
 () ayda birkaç kez inceliyorum.
 () haftada birkaç kez inceliyorum.
 () günde birkaç kez inceliyorum.

Aşağıda katılım bankalarının gelir tablolarında yer alan kalemler ile ilgili ifadelere katılma derecenizi belirtiniz. Eğer verilen ifadeye,

hiç katılmıyorsanız 1(bir)'i,
 katılmıyorsanız 2(iki)'yi,
 katılıp katılmamakta kararsızsanız 3(üç)'ü,
 katılıyorsunuz 4(dört)'ü,
 kesinlikle katılıyorsunuz 5(beş)'i, X işareti koyarak işaretleyiniz.

Bir katılım bankasının gelir tablosunda,		1	2	3	4	5
15.	Katılım bankalarının ana (esas) faaliyet geliri olarak belirtilen Kâr Payı Gelirleri ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
16.	Katılım bankalarının ana (esas) faaliyet gideri olarak belirtilen Kâr Payı Giderleri ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
17.	Kredilerden Alınan Kâr Payları (Bankanın Geliri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
18.	Zorunlu Karşılıklardan Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
19.	Bankalardan Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
20.	Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
21.	Menkul Değerlerden Alınan Gelirler ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
22.	Katılma Hesaplarına Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
23.	Kullanılan Kredilere Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
24.	Para Piyasası İşlemlerine Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()
25.	İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Kâr Payları (Bankanın Gideri) ile ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılırdır.	()	()	()	()	()

26- Lise yaşantınız boyunca, muhasebe dersi aldınız mı?

Evet Hayır

27- Okulumuzda Finansal Kurumlar Muhasebesi dersi aldınız mı?

Evet Hayır

28- Okulumuzda Interest-Free Financial System dersi aldınız mı?

Evet Hayır

29- Bireysel tasarruflarını katılım bankalarında değerlendiren bir yakınınız var mı?

Evet Hayır

30- Katılım bankalarında çalışmayı düşünür müsünüz?

Evet, düşünürüm. Hayır, düşünmem. Kararsızım.

Ek 2: İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) Standartları

IFSB-1	Guiding Principles of Risk Management for Institutions (December 2005)
	Kurumsal Risk Yönetim Uygulamaları (Aralık 2005)
IFSB-2	Capital Adequacy Standard for Institutions (December 2005)
	Kurumsal Sermaye Yeterlilik Standardı (Aralık 2005)
IFSB-3	Guiding Principles on Corporate Governance for Institutions offering only Islamic Financial Services (December 2006)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için Kurumsal Yönetim Uygulamaları (Aralık 2006)
IFSB-4	Disclosures to Promote Transparency and Market Discipline for Institutions offering Islamic Financial Services (December 2007)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için Şeffaflık ve Piyasa Disiplini Teşvik Açıklamaları (Aralık 2007)
IFSB-5	Guidance on Key Elements in the Supervisory Review Process of Institutions offering Islamic Financial Services (December 2007)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmelerin Denetim İncelem Süreçlerinde Ana Elementler (Aralık 2007)
IFSB-6	Guiding Principles on Governance for Islamic Collective Investment Schemes (December 2008)
	İslam Kolektif Yatırım Kuruluşlarına Yönelik Yönetişim İlkeleri Uygulamaları (Aralık 2008)
IFSB-7	Capital Adequacy Requirements for Sukûk, Securitisations and Real Estate investment (January 2009)
	Sukuk, Menkul ve Gayrimenkul Yatırım için Sermaye Yeterliliği Gereksinimleri (Ocak 2009)
IFSB-8	Guiding Principles on Governance for Takâful (Islamic Insurance) Undertakings (December 2009)
	Tekâfûl İşletmeleri için Yönetim Prensipleri Rehberi (Aralık 2009)
IFSB-9	Guiding Principles on Conduct of Business for Institutions offering Islamic Financial Services (December 2009)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için İş Davranışları Yol Gösterici İlkeler (Aralık 2009)
IFSB-10	Guiding Principles on Shariah Governance Systems for Institutions offering Islamic Financial Services (December 2009)
	İslami Finansal Hizmetler Sunan Kurumlar için Şeriat Yönetim Sistemleri İlkeleri (Aralık 2009)

IFSB-11	Standard on Solvency Requirements for Takâful (Islamic Insurance) Undertakings (December 2010)
	Tekâful İşletmeleri için Ödeme Gücü Yeterlilikleri Standardı (Aralık 2010)
IFSB-12	Guiding Principles on Liquidity Risk Management for Institutions offering Islamic Financial Services (March 2012)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için Likitide Risk Yönetimi Uygulama Prensipleri (Mart 2012)
IFSB-13	Guiding Principles on Stress Testing for Institutions offering Islamic Financial Services (March 2012)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için Stres Test Uygulama Prensipleri (Mart 2012)
IFSB-14	Standard On Risk Management for Takâful (Islamic Insurance) Undertakings (December 2013)
	Tekâful İşletmeleri için Risk Yönetim Standartları (Aralık 2013)
IFSB-15	Revised Capital Adequacy Standard for Institutions Offering Islamic Financial Services (December 2013)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmeler için Sermaye Yeterlilik Standardı (Aralık 2013) (Yeniden düzenlenmiştir.)
IFSB-16	Revised Guidance on Key Elements In The Supervisory Review Process of Institutions Offering Islamic Financial Services (March 2014)
	İslami Finansal Hizmet Sunan İşletmelerin Denetim İnceleme Süreçlerinde Ana Elementler (Mart 2014) (Yeniden düzenlenmiştir.)
IFSB-17	Core Principles for Islamic Finance Regulation (Banking Segment) (April 2015)
	İslami Finans Sisteminin Ana İlkeleri (Nisan 2015)
IFSB-18	Guiding Principles for Retakaful (Islamic Reinsurance) (April 2016)
	Retekafül'e (İslami Reasürans) Yol Gösterici İlkeler
IFSB-19	Guiding Principles on Disclosure Requirements for Islamic Capital Market Products (Sukûk and Islamic Collective Investment Schemes) (April 2017)
	İslami Sermaye Piyasası Ürünleri İhtiyaçlarına İlişkin İlkeler (Sukuk ve İslam Kolektif Yatırım Şemaları)

Ek 3: İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI) Standartları

Shari'ah Standards (Şeriat Standartları)

1	Trading in Currencies Nakit Para ile Ticaret
2	Debit Card, Charge Card and Credit Card Atm Kartı, Tam Ödemeli Kredi Kartı (Harcama Kartı), Kredi Kartı
3	Procrastinating Debtor Borç Yapılandırma
4	Settlement of Debt by Set-Off Mahsuplaşma Aracılığı ile Borç Kurulumu
5	Guarantees Teminatlar, Garantiler
6	Conversion of a Conventional Bank to an Islamic Bank Konvansiyonel Bir Bankanın İslami Bankaya Dönüşümü
7	Hawalah Havale, Para Gönderimi
8	Murabahah Murabaha (Satış İşlemi)
9	Ijarah and Ijarah Muntahia Bittamleek Leasing, Kiralama Sözleşmesi ve Kiralananın Kiracıya Devri
10	Salam and Parallel Salam Salam ve Paralel Salam (Forward Satış)
11	Istisna'a and Parallel Istisna'a İstisna ve Paralel İstisna (Forward Satış)
12	Sharikah (Musharakah) and Modern Corporations Muşareke Birlikteliği ve Modern Şirketler
13	Mudarabah Mudaraba (Emek/Sermaye Ortaklığı)

14	Documentary Credit
	Akreditif (Vesikalı Krediler/Belgeli Krediler)
15	Jua'lah
	Servis Ücreti, Hizmet, İşlem Komisyonu
16	Commercial Papers
	Finansman Bonoları
17	Investment Sukuk
	Sukuk Yatırımı
18	Possession (Qabd)
	Varlık
19	Loan (Qard)
	Borç
20	Commodities in Organised Markets
	Organize Piyasalarda Emtialar
21	Financial Papers (Shares and Bonds)
	Kıymetli Evraklar (Hisse Senetleri ve Tahviller)
22	Concession Contracts
	İmtiyaz Sözleşmeleri
23	Agency
	Acenta, Aracılık
24	Syndicated Financing
	Sendikasyon Finansmanı
25	Combination of Contracts
	Sözleşmelerin Birleştirilmesi
26	Islamic Insurance
	İslami Sigorta
27	Indices
	Endeksler
28	Banking Services
	Bankacılık Hizmetleri

29	Stipulations and Ethics of Fatwa in the Institutional Framework Kurumsal Çerçevde Etik ve Fetva Hükümleri
30	Monetization (Tawarruq) Para Kazanma(Ters Murabaha)
31	Controls on Gharar in Financial Transactions Finansal İşlemlerde Risk Kontrolleri
32	Arbitration Tahkim (Anlaşmazlıkların Çözümü)
33	Waqf Vakıf, Vakf Etme
34	Hiring of Persons Çalışanların Bir Proje için Kiralanması
35	Zakah Zekat
36	Impact of Contingent Incidents on Commitments Beklenmedik Durumların Taahhütler Üzerindeki Etkisi
37	Credit Agreement Kredi Anlaşması
38	Online Financial Dealings Online Finansal İlişkiler
39	Mortgage and its Contemporary Applications Morgiç ve Günümüz Uygulamaları
40	Distribution of Profit in Mudarabah-based Investments Accounts Mudaraba Tabanlı Yatırım Hesaplarında Kâr Dağıtımı
41	Islamic Reinsurance İslami Reasürans
42	Financial Rights and How They Are Exercised and Transferred Finansal Haklar, Kullanımı ve Transfer İşlemleri
43	Insolvency İflas

44	Obtaining and Deploying Liquidity Likit Varlıkları Toplama ve Dağıtma
45	Protection of Capital and Investments Sermaye ve Yatırımların Korunması
46	Al-Wakalah Bi Al-Istithmar (Investment Agency) Vekaletli Yatırım Hesabı
47	Rules for Calculating Profit in Financial Transactions Finansal İşlemlerde Kâr Hesaplama Uygulamaları
48	Options to Terminate Due to Breach of Trust (Trust-Based Options) Güveni Kötüye Kullanma Nedeniyle Sonlandırma Seçenekleri
49	Unilateral and Bilateral Promise Tek Taraflı ve İki Taraflı Söz Verme (Sözleşme)
50	Irrigation Partnership (Musaqat) Bakım, Koruma ve İlgilenme Karşılığı İlgili Üründen Pay Verme (Sulama Ortaklığı)
51	Options to Revoke Contracts Due to Incomplete Performance Eksik Performans Nedeniyle Sözleşmeleri İptal Etme Seçenekleri
52	Options to Reconsider Yeniden İnceleme Seçenekleri
53	Arboun (Earnest Money) Kapora, Ön Peşinat
54	Revocation of Contracts by Exercise of a Cooling-Off Option Cooling-Off Opsiyonu Uygulaması İle Sözleşmelerin İptali

Governance Standards (Yönetim Standartları)

1	Shari'ah Supervisory Board: Appointment, Composition and Report
	Şeriat Denetim Kurulu, Atama, Yapı, Raporlama
2	Shari'ah Review
	Şeriat İncelemeleri
3	Internal Shari'ah Review
	Yapısal Şeriat İncelemeleri
4	Audit & Governance Committee for Islamic Financial Institutions
	İslami Finansal Kurumlar için Denetim ve Yönetim Komiteleri
5	Independence of Shari'ah Supervisory Board
	Şeriat Denetim Kurulu Bağımsızlığı
6	Statement on Governance Principles for Islamic Financial Institutions
	İslami Finansal Kurumlar için Yönetim Uygulamaları
7	Corporate Social Responsibility Conduct and Disclosure for Islamic Financial Institutions
	İslami Finansal Kurumlar için Kurumsal Sosyal Sorumluluk Davranış ve Bilgilendirme

Financial Accounting Standards (FAS) (Finansal Muhasebe Standartları)

FAS-1	General Presentation and Disclosure in the Financial Statements of Islamic Banks and Financial Institutions
	İslami Bankalar ve Finansal Kurumların Finansal Tablolarının Genel Sunum ve Açıklaması
FAS-2	Murabaha and Murabaha to the Purchase Orderer
	Murabaha ve Sipariş Verenın Satın Alması
FAS-3	Mudaraba Financing
	Mudaraba Ortaklıklarında Finansman
FAS-4	Musharaka Financing
	Müşareke Ortaklığında Finansman
FAS-7	Salam and Parallel Salam
	Salam ve Paralel Salam (Forward Satış)
FAS-8	Ijarah and Ijarah Muntahia Bittamleek
	Leasing, Kiralama Sözleşmesi ve Kiralananın Kiracıya Devri
FAS-9	Zakah
	Zekat
FAS-10	Istisna'a and Parallel Istisna'a
	İstisna ve Paralel İstisna (Forward Satış)
FAS-11	Provisions and Reserves
	Karşılıklar ve Yedekler
FAS-12	General Presentation and Disclosure in the Financial Statements of Islamic Insurance Companies
	İslam Sigorta Şirketlerinin Finansal Tabloların Genel Sunum ve Açıklaması
FAS-13	Disclosure of Bases for Determining and Allocating Surplus or Deficit in Islamic Insurance Companies
	İslami Sigorta Şirketlerinde Artı ve Eksilerin Belirlenmesi İçin Dayanaklar
FAS-14	Investment Funds
	Yatırım Fonları
FAS-15	Provisions and Reserves in Islamic Insurance Companies
	İslami Sigortacılıkta Yedekler ve Karşılıklar

FAS-16	Foreign Currency Transactions and Foreign Operations Döviz İşlemleri ve Dış İşlemler Operasyonları
FAS-18	Islamic Financial Services offered by Conventional Financial Institutions Konvansiyonel Finans Kuruluşları Tarafından Sunulan İslami Finansal Hizmetler
FAS-19	Contributions in Islamic Insurance Companies İslam Sigorta Şirketlerinde Katılım
FAS-20	Deferred Payment Sale Ertelenmiş Ödemeli (Vadeli) Satış
FAS-21	Disclosure on Transfer of Assets Varlıkların Transferi Konusunda Açıklama
FAS-22	Segment Reporting Bölümsel Raporlama
FAS-23	Consolidation Konsolidasyon
FAS-24	Investments in Associates İştirak Yatırımları
FAS-25	Investment in Sukuk, Shares and Similar Instruments Sukuk, Hisse senetleri ve Benzeri Araçlarla Yatırım
FAS-26	Investment in Real Estate Gayrimenkul Yatırımları
FAS-27	Investment Accounts Yatırım Hesapları

Ek 4: Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Madde 5 (Finansal Tablolar)

Finansal tablolar;

- Finansal Durum Tablosu (Bilanço); nazım hesaplar ile birlikte
- Gelir Tablosu (Kâr ve Zarar Cetveli)
- Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo
- Özkaynak Değişim Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Kâr Dağıtım Tablosu

Önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar, Türkiye Muhasebe Standartlarında verilmesi öngörülen diğer açıklayıcı notlar ile finansal tablolarda yer alan bilgilere ilişkin açıklayıcı notlar ile finansal tablolarda yer alan bilgilere ilişkin açıklayıcı rapor ve tablolar, finansal tabloların ayrılmaz parçalarıdır.

Ek 5: TMS – 1 (Finansal Tabloların Sunuluğu)

Tam bir finansal tablo seti aşağıdakileri içerir:

- Dönem sonu finansal durum tablosu (bilanço)
- Döneme ait kapsamlı gelir tablosu
- Döneme ait zkaynak değişim tablosu
- Döneme ait nakit akış tablosu ve
- nemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar ve diğer açıklayıcı notlar.
- Bir işletmenin bir muhasebe politikasını geriye dönük olarak uygulaması durumunda ya da bir işletmenin finansal tablolarındaki kalemleri geriye dönük olarak yeniden ifade etmesi söz konusu olduğunda ya da işletmenin finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırdığında, karşılaştırılabilir en erken dönemin başına ait finansal durum tablosu (bilanço)

Ek 6: Tekdüzen Hesap Planı

0	DÖNEN DEĞERLER
010	KASA
011	EFEKTİF DEPOSU
012	YOLDAKİ PARALAR - T.P.
013	YOLDAKİ PARALAR - Y.P.
015	SATIN ALINAN ÇEKLER - Y.P.
016	VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - T.P.
017	VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - Y.P.
019	KIYMETLİ MADEN DEPOSU - Y.P.
020	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI - T.P.
021	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI - Y.P.
022	YURTIÇİ BANKALAR - T.P.
02200	VADESİZ HESAP
02201	VADELİ HESAP
023	YURTIÇİ BANKALAR - Y.P.
02300	VADESİZ HESAP
02301	VADELİ HESAP
024	YURTDIŞI BANKALAR - T.P.
02400	VADESİZ HESAP
02401	VADELİ HESAP
025	YURTDIŞI BANKALAR - Y.P.
02500	VADESİZ HESAP
02501	VADELİ HESAP
026	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - T.P.
02600	VADESİZ HESAP
02601	VADELİ HESAP
027	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - Y.P.
02700	VADESİZ HESAP
02701	VADELİ HESAP

030 GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLER - T.P.

ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER

03000	HİSSE SENETLERİ
03001	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03002	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03003	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03004	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03005	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03006	GERİ ALIM VAADI İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
03008	DİĞER ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
03009	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI

GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILMASI SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER

03010	HİSSE SENETLERİ
03011	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03012	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03013	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03014	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03015	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03018	DİĞER GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILMASI SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER
03019	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI

031 GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLER - Y.P.

ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER

03100	HİSSE SENETLERİ
03101	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03102	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03103	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03104	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03105	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03106	GERİ ALIM VAADI İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
03108	DİĞER ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
03109	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI

GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILMASI SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER

03110	HİSSE SENETLERİ
03111	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03112	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03113	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03114	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03115	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03118	DİĞER GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILMASI SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER
03119	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILMASI SEÇENEĞİ KULLANILAN MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI

032 GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILAN MENKUL DEĞERLER - T.P.

03220	HİSSE SENETLERİ
03230	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03240	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03250	GELİRE BAĞLI SENETLER
03260	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03270	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03280	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
03290	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
03299	DİĞER

033 GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILAN MENKUL DEĞERLER - Y.P.

03320	HİSSE SENETLERİ
03330	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03340	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03350	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03360	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03370	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
03380	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
03390	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
03399	DİĞER

038 MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - T.P.

03800	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLER
03801	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILAN MENKUL DEĞERLER

039 MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - Y.P.

03900	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLER
03901	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILAN MENKUL DEĞERLER

040 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - T.P.

041 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - Y.P.

050 GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.

05000	YURTIÇİ İŞLEMLERDEN
05001	YURTDIŞI İŞLEMLERDEN

051 GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - Y.P.

05100	YURTIÇİ İŞLEMLERDEN
05101	YURTDIŞI İŞLEMLERDEN

1	KREDİLER
----------	-----------------

102	MAL KARŞILIĞI VESAIKİN FİNANSMANI - T.P.
------------	---

10201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
10210	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
10211	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

103	MAL KARŞILIĞI VESAIKİN FİNANSMANI - Y.P.
------------	---

10301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
10310	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
10311	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

110	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİ - T.P.
------------	---

11001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

111	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİ - Y.P.
------------	---

11101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

114	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİ - T.P.
------------	---

11401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

115	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİ - Y.P.
------------	---

11501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

116	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİ - T.P.
------------	---

11601	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11603	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11610	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
116101	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ
116102	KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI
11611	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

117	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİ - Y.P.
------------	---

11701	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11703	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11710	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11711	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

118	KISA VADELİ DİĞER KREDİLER - T.P.
------------	--

11801	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11803	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE

11810	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11811	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
11813	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
11814	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
11820	TÜKETİCİ KREDİLERİ
11821	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
11830	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
11831	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
11840	PERSONEL KREDİLERİ
11841	PERSONEL KREDİ KARTLARI

119 KISA VADELİ DİĞER KREDİLER - Y.P.

11901	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
11903	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
11910	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
11911	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
11913	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
11914	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
11920	TÜKETİCİ KREDİLERİ
11921	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
11930	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
11931	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
11940	PERSONEL KREDİLERİ
11941	PERSONEL KREDİ KARTLARI

120 KISA VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI - T.P.

12001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
12003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
12010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
12011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

121 KISA VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI - Y.P.

12101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
12103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
12110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
121101	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ
121102	KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI
12111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

123 KIYMETLİ MADEN KREDİSİ - Y.P.

12300	YURTIÇİ KISA VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
12301	YURTDİŞİ KISA VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
12310	YURTIÇİ ORTA VE UZUN VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
12311	YURTDİŞİ ORTA VE UZUN VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ

124 KISA VADELİ ORTAK YATIRIMLAR – T.P.

12401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
12403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
12410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
12411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

125 KISA VADELİ ORTAK YATIRIMLAR – Y.P.

12501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
12503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
12510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
12511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

126	MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER - T.P.
12600	BANKALAR
12601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
12602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
12609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
127	MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER - Y.P.
12700	BANKALAR
12701	SİGORTA ŞİRKETLERİ
12702	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
12709	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
128	YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLER - T.P.
12800	BANKALAR
12801	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
12802	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
12809	DİĞER
129	YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLER - Y.P.
12900	BANKALAR
12901	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
12902	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
12909	DİĞER
130	ORTA VE UZUN VAD.İHR.GAR.YAT.KRED. - T.P.
13001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
131	ORTA VE UZUN VAD.İHR.GAR.YAT.KRED. - Y.P.
13101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
134	ORTA VE UZUN VAD. DİĞER YATIRIM KRED. - T.P.
13401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
135	ORTA VE UZUN VAD. DİĞER YATIRIM KRED. - Y.P.
13501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE - (ÖZEL)
13510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
136	ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİ - T.P.
13601	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13603	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13610	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13611	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

137 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİ - Y.P.

13701	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13703	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13710	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13711	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

138 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLER - T.P.

13801	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13803	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13810	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13811	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
13814	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
13820	TÜKETİCİ KREDİLERİ
13821	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
13830	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
13831	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
13840	PERSONEL KREDİLERİ
13841	PERSONEL KREDİ KARTLARI

139 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLER - Y.P.

13901	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
13903	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
13910	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
13911	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
13914	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
13920	TÜKETİCİ KREDİLERİ
13921	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
13930	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
13931	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
13940	PERSONEL KREDİLERİ
13941	PERSONEL KREDİ KARTLARI

140 ORTA VE UZUN VAD. KÂR-ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI - T.P.

14001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
14003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
14010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
14011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

141 ORTA VE UZUN VAD. KÂR-ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI - Y.P.

14101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
14103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
14110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
14111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

144 ORTA VE UZUN VADELİ ORTAK YATIRIMLAR - T.P.

14401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
14403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
14410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
14411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

145 ORTA VE UZUN VADELİ ORTAK YATIRIMLAR - Y.P.

14501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
14503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
14510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
14511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

146	MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER - T.P.
14605	BANKALAR
14606	SİGORTA ŞİRKETLERİ
14607	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
14609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
147	MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER - Y.P.
14705	BANKALAR
14706	SİGORTA ŞİRKETLERİ
14707	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
14709	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
148	YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER - T.P.
14800	BANKALAR
14801	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
14803	VERİLEN SERMAYE BENZERİ KREDİLER
14809	DİĞER
149	YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER - Y.P.
14900	BANKALAR
14901	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
14903	VERİLEN SERMAYE BENZERİ KREDİLER
14909	DİĞER
150	CANLI ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN KISA VADELİ KREDİLER - T.P.
15001	MAL KARŞILIĞI VESAKİN FİNANSMANI
150011	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150015	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15010	İHRACAT KREDİLERİ
150101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
150104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150105	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15020	İTHALAT KREDİLERİ
150201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
150204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15030	İŞLETME KREDİLERİ
150301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
150304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15040	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
150401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
150404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15060	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
150600	BANKALAR
150601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
150602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
150609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15070	YURTDIŞI KREDİLER
150700	BANKALAR
150701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
150702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
150709	DİĞER
15071	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15072	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15073	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15074	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15075	PERSONEL KREDİLERİ
15076	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15083	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
15084	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15099	DİĞER KREDİLER
150991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
150993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
150994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
150995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

151 CANLI ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN KISA VADELİ KREDİLER - Y. P.

15101	MAL KARŞILIĞI VESAKİN FİNANSMANI
151011	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151015	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15110	İHRACAT KREDİLERİ
151101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
151104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151105	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15120	İTHALAT KREDİLERİ
151201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
151204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15130	İŞLETME KREDİLERİ
151301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
151304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15140	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
151401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
151404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15160	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
151600	BANKALAR
151601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
151602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
151609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15170	YURTDIŞI KREDİLER
151700	BANKALAR
151701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
151702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
151709	DİĞER
15171	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15172	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15173	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15174	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15175	PERSONEL KREDİLERİ
15176	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15183	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
15184	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15199	DİĞER KREDİLER
151991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
151993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
151994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
151995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

154 CANLI ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER – T. P.

15401	İHRACAT KREDİLERİ
154010	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154013	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154015	DİĞER MÜŞTERİLER
15410	İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
154101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154105	DİĞER MÜŞTERİLER
15420	DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
154201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15430	İŞLETME KREDİLERİ
154301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15440	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
154401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15460	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
154600	BANKALAR
154601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
154602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
154609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15470	YURTDIŞI KREDİLER
154700	BANKALAR
154701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
154702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
154709	DİĞER
15471	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15472	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15473	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15474	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15475	PERSONEL KREDİLERİ
15476	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15484	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15486	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
15499	DİĞER KREDİLER
154991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
154993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
154994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
154995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

155 CANLI ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER – Y. P.

15501	İHRACAT KREDİLERİ
155010	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
155013	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155015	DİĞER MÜŞTERİLER
15510	İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
155101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
155103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155105	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15520	DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
155201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
155203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15530	İŞLETME KREDİLERİ
155301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
155303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15540	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
155401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR - (ÖZEL)
155403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15560	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
155600	BANKALAR
155601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
155602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
155609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15570	YURTDIŞI KREDİLER
155700	BANKALAR
155701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
155702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
155709	DİĞER
15571	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15572	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15573	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15574	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15575	PERSONEL KREDİLERİ
15576	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15584	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15586	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
15599	DİĞER KREDİLER
155991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
155993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
155994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
155995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

156 DONUK ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER – T. P.

15601	İHRACAT KREDİLERİ
156010	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
156013	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156015	DİĞER MÜŞTERİLER
15610	İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
156101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
156103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156105	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15620	DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
156201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
156203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15630	İŞLETME KREDİLERİ
156301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
156303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15640	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
156401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR - (ÖZEL)
156403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15660	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
156600	BANKALAR
156601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
156602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
156609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15670	YURTDIŞI KREDİLER
156700	BANKALAR
156701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
156702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
156709	DİĞER
15671	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15672	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15673	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15674	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15675	PERSONEL KREDİLERİ
15676	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15684	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15686	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
15699	DİĞER KREDİLER
156991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
156993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
156994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
156995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

157 DONUK ALACAKLARDAN YENİDEN YAPILANDIRILAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER – Y. P.

15701	İHRACAT KREDİLERİ
157010	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
157013	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157014	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157015	DİĞER MÜŞTERİLER
15710	İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
157101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
157103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157104	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157105	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15720	DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
157201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
157203	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157204	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157205	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15730	İŞLETME KREDİLERİ
157301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
157303	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157304	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157305	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

15740	KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMI
157401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR - (ÖZEL)
157403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157404	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157405	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
15760	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLER
157600	BANKALAR
157601	SİGORTA ŞİRKETLERİ
157602	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
157609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
15770	YURTDIŞI KREDİLER
157700	BANKALAR
157701	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
157702	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
157709	DİĞER
15771	TÜKETİCİ KREDİLERİ
15772	BİREYSEL KREDİ KARTLARI
15773	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER
15774	KURUMSAL KREDİ KARTLARI
15775	PERSONEL KREDİLERİ
15776	PERSONEL KREDİ KARTLARI
15784	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
15786	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
15799	DİĞER KREDİLER
157991	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
157993	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
157994	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
157995	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

158 TAZMİN EDİLEN GAYRİNAKDİ KREDİ BEDELLERİ - T.P.

159 TAZMİN EDİLEN GAYRİNAKDİ KREDİ BEDELLERİ - Y.P.

160 KANUN ve/veya KARARNAMELERE DAYANAN ERTELENMİŞ ve TAKSİTLENDİRİLMİŞ KREDİLER - T.P.

161 KANUN ve/veya KARARNAMELERE DAYANAN ERTELENMİŞ ve TAKSİTLENDİRİLMİŞ KREDİLER - Y.P.

170 ÜÇÜNCÜ GRUP - TAHSİL İMKÂNI SINIRLI KREDİLER - T.P.

17000	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMİYENLER
17001	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR

171 ÜÇÜNCÜ GRUP - TAHSİL İMKÂNI SINIRLI KREDİLER - Y.P.

17100	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMİYENLER
17101	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR

172	DÖRDÜNCÜ GRUP - TAHSİLİ ŞÜPHELİ KREDİLER – T. P.
17200	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMEYENLER
17201	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR
173	DÖRDÜNCÜ GRUP - TAHSİLİ ŞÜPHELİ KREDİLER – Y. P.
17300	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMEYENLER
17301	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR
176	BEŞİNCİ GRUP - ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER -T.P.
17600	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMEYENLER
17601	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR
177	BEŞİNCİ GRUP - ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER -Y.P.
17700	YENİDEN YAPILANDIRMAYA KONU EDİLMEYENLER
17701	YENİDEN YAPILANDIRILANLAR
180	ÖZEL KARŞILIKLAR (-) - T.P.
18000	ÜÇÜNCÜ GRUP - TAHSİL İMKÂNI SINIRLI KREDİLER
18001	DÖRDÜNCÜ GRUP - TAHSİLİ ŞÜPHELİ KREDİLER
18002	BEŞİNCİ GRUP - ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER
181	ÖZEL KARŞILIKLAR (-) - Y.P.
18100	ÜÇÜNCÜ GRUP - TAHSİL İMKÂNI SINIRLI KREDİLER
18101	DÖRDÜNCÜ GRUP - TAHSİLİ ŞÜPHELİ KREDİLER
18102	BEŞİNCİ GRUP - ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER
182	TFRS 9 BEKLENEN ZARAR KARŞILIKLARI (-) – T.P.
18200	BİRİNCİ AŞAMA (12 AY BEKLENEN ZARAR KARŞILIĞI)
18201	İKİNCİ AŞAMA (KREDİ RİSKİNDE ÖNEMLİ ARTIŞ)
18203	ÜÇÜNCÜ AŞAMA (TEMERRÜT)
183	TFRS 9 BEKLENEN ZARAR KARŞILIKLARI (-) – Y.P.
18300	BİRİNCİ AŞAMA (12 AY BEKLENEN ZARAR KARŞILIĞI)
18301	İKİNCİ AŞAMA (KREDİ RİSKİNDE ÖNEMLİ ARTIŞ)
18303	ÜÇÜNCÜ AŞAMA (TEMERRÜT)
184	GERÇEĞE UYGUN DEĞER ÜZERİNDEN DEĞERLENEKREDİLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) – T.P.
18400	KÂR/ZARARA YANSITILANLAR
18401	DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILANLAR
185	GERÇEĞE UYGUN DEĞER ÜZERİNDEN DEĞERLENEKREDİLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) – Y.P.
18500	KÂR/ZARARA YANSITILANLAR
18501	DİĞER KAPSAMLI GELİRE YANSITILANLAR

2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER
----------	--

202	KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.
------------	--

20200	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
20201	FAALİYET KİRALAMASI ALACAKLARI
20209	DİĞER

203	KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - Y.P.
------------	--

20300	FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI
20301	FAALİYET KİRALAMASI ALACAKLARI
20309	DİĞER

204	KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ (-) - T.P.
------------	--

205	KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ (-) - Y.P.
------------	--

210	ZORUNLU KARŞILIKLAR - T.P.
------------	-----------------------------------

211	ZORUNLU KARŞILIKLAR - Y.P.
------------	-----------------------------------

220	KREDİ KÂR PAYI GELİR TAHAKKUK REESKONTLARI - T.P.
------------	--

22000	KÂR PAYI TAHAKKUKLARI
22001	KÂR PAYI REESKONTLARI
22002	KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİR TAHAKKUKLARI
22003	KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİR REESKONTLARI
22004	DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER ANAPARA KUR ARTIŞ TAHAKKUKLARI
22005	DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER ANAPARA KUR ARTIŞ REESKONTLARI

221	KREDİ KÂR PAYI GELİR TAHAKKUK REESKONTLARI - Y.P.
------------	--

22100	KÂR PAYI TAHAKKUKLARI
22101	KÂR PAYI REESKONTLARI
22102	KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİR TAHAKKUKLARI
22103	KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİR REESKONTLARI

222	DİĞER KÂR PAYI VE GELİR REESKONTLARI - T.P.
------------	--

22201	MENKUL DEĞERLER GELİR REESKONTLARI
22205	ZORUNLU KARŞILIKLAR GELİR REESKONTLARI
22299	DİĞER

223	DİĞER KÂR PAYI VE GELİR REESKONTLARI - Y.P.
------------	--

22301	MENKUL DEĞERLER GELİR REESKONTLARI
22305	ZORUNLU KARŞILIKLAR GELİR REESKONTLARI
22399	DİĞER

224	TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR - T.P.
------------	--

22400	ALIM SATIM AMAÇLI
22401	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
22402	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
22403	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI

225	TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR - Y.P.
------------	--

22500	ALIM SATIM AMAÇLI
22501	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
22502	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
22503	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI

238 SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR – T.P

23800 SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLAR
23801 DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR

239 SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR – Y.P.

23900 SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLAR
23901 DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR

240 İŞTİRAKLER - T.P.

24000 BANKALAR
24001 SİGORTA ORTAKLIKLARI
24002 İMALAT SANAYİİ ORTAKLIKLARI
24003 MADENCİLİK ORTAKLIKLARI
24004 ENERJİ ORTAKLIKLARI
24005 BAYINDIRLIK ORTAKLIKLARI
24006 ULAŞTIRMA ORTAKLIKLARI
24007 DIŞ SATIM ORTAKLIKLARI
24008 TURİZM ORTAKLIKLARI
24009 TARIMSAL İŞLETMELER
24010 ORMAN İŞLETMELERİ
24011 DİĞER MALİ İŞTİRAKLER
24012 ORTAK YATIRIMLAR
24099 DİĞER TİCARİ İŞLETMELER

241 İŞTİRAKLER - Y.P.

24100 BANKALAR
24101 SİGORTA ORTAKLIKLARI
24102 İMALAT SANAYİİ ORTAKLIKLARI
24103 MADENCİLİK ORTAKLIKLARI
24104 ENERJİ ORTAKLIKLARI
24105 BAYINDIRLIK ORTAKLIKLARI
24106 ULAŞTIRMA ORTAKLIKLARI
24107 DIŞ SATIM ORTAKLIKLARI
24108 TURİZM ORTAKLIKLARI
24109 TARIMSAL İŞLETMELER
24110 ORMAN İŞLETMELERİ
24111 DİĞER MALİ İŞTİRAKLER
24112 ORTAK YATIRIMLAR
24199 DİĞER TİCARİ İŞLETMELER

242 BAĞLI ORTAKLIKLAR - T.P.

24200 BANKALAR
24201 SİGORTA ORTAKLIKLARI
24202 İMALAT SANAYİİ ORTAKLIKLARI
24203 MADENCİLİK ORTAKLIKLARI
24204 ENERJİ ORTAKLIKLARI
24205 BAYINDIRLIK ORTAKLIKLARI
24206 ULAŞTIRMA ORTAKLIKLARI
24207 DIŞ SATIM ORTAKLIKLARI
24208 TURİZM ORTAKLIKLARI
24209 TARIMSAL İŞLETMELER
24210 ORMAN İŞLETMELERİ
24211 DİĞER MALİ İŞTİRAKLER
24212 ORTAK YATIRIMLAR
24299 DİĞER TİCARİ İŞLETMELER

243	BAĞLI ORTAKLIKLAR - Y.P.
24300	BANKALAR
24301	SİGORTA ORTAKLIKLARI
24302	İMALAT SANAYİİ ORTAKLIKLARI
24303	MADENCİLİK ORTAKLIKLARI
24304	ENERJİ ORTAKLIKLARI
24305	BAYINDIRLIK ORTAKLIKLARI
24306	ULAŞTIRMA ORTAKLIKLARI
24307	DIŞ SATIM ORTAKLIKLARI
24308	TURİZM ORTAKLIKLARI
24309	TARIMSAL İŞLETMELER
24310	ORMAN İŞLETMELERİ
24311	DİĞER MALİ İŞTİRAKLER
24312	ORTAK YATIRIMLAR
24399	DİĞER TİCARİ İŞLETMELER
244	İTFA EDİLMİŞ MALİYETİ ÜZERİNDEN DEĞERLENEN MENKUL DEĞERLER - T.P.
24406	KUPONLAR
24407	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
24408	GELİRE BAĞLI SENETLER
24410	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
24450	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
24499	DİĞER
245	İTFA EDİLMİŞ MALİYETİ ÜZERİNDEN DEĞERLENEN MENKUL DEĞERLER - Y.P.
24506	KUPONLAR
24507	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
24508	GELİRE BAĞLI SENETLER
24510	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
24550	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE KONU OLAN MENKUL DEĞERLER
24599	DİĞER
246	İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - T.P.
24600	İŞTİRAKLER
24601	BAĞLI ORTAKLIKLAR
24603	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR
247	İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - Y.P.
24700	İŞTİRAKLER
24701	BAĞLI ORTAKLIKLAR
24703	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR
248	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR - T.P.
24800	İŞ ORTAKLIKLARI
24801	ADİ ORTAKLIKLAR
24802	ORTAK YATIRIMLAR
24809	DİĞER
249	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR - Y.P.
24900	İŞ ORTAKLIKLARI
24901	ADİ ORTAKLIKLAR
24902	ORTAK YATIRIMLAR
24909	DİĞER

250	MENKULLER - T.P.
251	MENKULLER - Y.P.
252	GAYRİMENKULLER - T.P.
25200	BANKANIN KULLANIMI İÇİN
25201	DİĞER AMAÇLI GAYRİMENKULLER
25204	İNŞA HALİNDEKİ BİNALAR
25220	FİNANSAL KİRALAMAYLA EDİNİLEN GAYRİMENKULLER
25221	FAALİYET KİRALAMASI KONUSU GAYRİMENKULLER
253	GAYRİMENKULLER - Y.P.
254	FAALİYET KİRALAMASI GELİŞTİRME MALİYETLERİ - T.P.
255	FAALİYET KİRALAMASI GELİŞTİRME MALİYETLERİ - Y.P.
256	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-) - T.P.
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-) - Y.P.
258	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR - T.P.
259	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR - Y.P.
260	PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER - T.P.
262	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI HESABI - T.P.
263	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI HESABI - Y.P.
264	DURAN VARLIKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - T.P.
265	DURAN VARLIKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - Y.P.
270	AYNİYAT MEVCUDU - T.P.
271	AYNİYAT MEVCUDU - Y.P.
272	AKTİFLERİMİZİN VADELİ SATIŞINDAN DOĞAN ALACAKLAR - T.P.
273	AKTİFLERİMİZİN VADELİ SATIŞINDAN DOĞAN ALACAKLAR - Y.P.
274	AKTİFLERİMİZİN VADELİ SATIŞINDAN KAZANILMAMIŞ GELİRLER (-) - T.P.
275	AKTİFLERİMİZİN VADELİ SATIŞINDAN KAZANILMAMIŞ GELİRLER (-) - Y.P.
278	MUHTELİF ALACAKLAR - T.P.
27800	VERİLEN NAKDİ TEMİNATLAR
27801	PERSONELDEN ALACAKLAR
27802	DAVA VE MAHKEME MASRAFLARINDAN ALACAKLAR
27803	BANKACILIK HİZMETLERİNDEN ALACAKLAR
27805	TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR
27807	TAHSİL EDİLECEK MUHABİR KOMİSYONLARI
27890	KREDİ KARTI ÖDEMELERİNDEN
27891	ÜYE İŞYERİ P.O.S. ÖDEMELERİNDEN
27899	DİĞER MUHTELİF ALACAKLAR

279	MUHTELİF ALACAKLAR - Y.P.
27900	VERİLEN NAKDİ TEMİNATLAR
27901	PERSONELDEN ALACAKLAR
27902	DAVA VE MAHKEME MASRAFLARINDAN ALACAKLAR
27903	BANKACILIK HİZMETLERİNDEN ALACAKLAR
27905	TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR
27907	TAHSİL EDİLECEK MUHABİR KOMİSYONLARI
27990	KREDİ KARTI ÖDEMELERİNDEN
27991	ÜYE İŞYERİ P.O.S. ÖDEMELERİNDEN
27999	DİĞER MUHTELİF ALACAKLAR
280	BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR - T.P.
28000	AVANSLAR
28001	PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER
28002	KASA NOKSANI
28003	TAKAS HESABI
28004	DEKONTU BEKLENEN MUAMELELER
28005	BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ
28006	GENEL MÜDÜRLÜK VE ŞUBELER ADINA İŞLEMLER
28008	VADESİ GELMEMİŞ KUPONLAR TAKİP HESABI
28098	YENİ DÖNEMDE HESABA GEÇECEK BORÇ KAYITLARI
28099	DİĞER BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR
281	BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR - Y.P.
28100	AVANSLAR
28101	PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER
28102	KASA NOKSANI
28103	TAKAS HESABI
28104	DEKONTU BEKLENEN MUAMELELER
28105	BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ
28106	GENEL MÜDÜRLÜK VE ŞUBELER ADINA İŞLEMLER
28108	VADESİ GELMEMİŞ KUPONLAR TAKİP HESABI
28198	YENİ DÖNEMDE HESABA GEÇECEK BORÇ KAYITLARI
28199	DİĞER BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR
282	BÖLGELER VEYA İŞLETMELER CARİ HESABI - T.P.
284	KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM HESABI - T.P.
285	KIYMETLİ MADEN VAZİYETİ - Y.P.
288	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI - T.P.
28800	HİSSE SENETLERİ
28801	İŞTİRAKLER
28802	BAĞLI ORTAKLIKLAR
28803	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR
28804	MENKULLER
28805	GAYRİMENKULLER
28806	ÖZEL MALİYET BEDELLERİ
28807	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR
28808	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
28809	AYNİYAT MEVCUDU
28810	BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR
28811	ELDEN ÇIKARILACAK KIYMETLER
28812	DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIKLARI
28899	DİĞER

290	ŞUBELER CARİ HESABI - T.P.
291	ŞUBELER CARİ HESABI - Y.P.
292	EFEKTİF ALIM/SATIM HESABI - T.P.
293	EFEKTİF VAZİYETİ - Y.P.
294	DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI - T.P.
295	DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.
298	ELDEN ÇIKARILACAK KIYMETLER - T.P.

3	KATILIM FONU VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
----------	--

300	ÖZEL CARİ HESAPLAR (Y.İ.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P.
301	ÖZEL CARİ HESAPLAR - Y.P.
302	ÖZEL CARİ HESAPLAR - (Y.D.Y GERÇEK KİŞİLER) - TİCARİ OLMAYAN - T.P.
304	ÖZEL CARİ HESAPLAR / RESMİ, TİCARİ VE DİĞER KUR. (Y.İ.Y.) - T.P.
	RESMİ KURULUŞLAR
	TİCARİ KURULUŞLAR
	DİĞER KURULUŞLAR
305	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - VADESİZ - Y.P.
30500	YURTIÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
30503	YURTIÇİNDE YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
30510	YURTDIŞINDA YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
30512	YURTDIŞINDA YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
306	ÖZEL CARİ HESAPLAR / TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR (Y.D.Y.) T.P.
308	ÖZEL CARİ HESAPLAR / BANKALAR - T.P.
309	ÖZEL CARİ HESAPLAR /BANKALAR - Y.P.
315	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - KATILMA HESAPLARI - Y.P.
31500	YURTIÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
31503	YURTIÇİNDE YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
31510	YURTDIŞINDA YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
31512	YURTDIŞINDA YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
320	KATILMA HESAPLARI - T.P.
32000	BİR AY VADELİ
32010	ÜÇ AYA KADAR VADELİ (3 AY DAHİL)
32020	ALTI AYA KADAR VADELİ (6 AY DAHİL)
32040	BİR YILA KADAR VADELİ
32060	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32061	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ÜÇ AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32062	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ALTI AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32064	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - YILLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32065	BİRİKİMLİ KATILMA HESABI

321	KATILMA HESAPLARI - Y.P.
32100	BİR AY VADELİ
32110	ÜÇ AYA KADAR VADELİ (3 AY DAHİL)
32120	ALTI AYA KADAR VADELİ (6 AY DAHİL)
32140	BİR YILA KADAR VADELİ
32160	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32161	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ÜÇ AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32162	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ALTI AYLIC KÂR PAYI ÖDEMELİ
32164	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - YILLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
32165	BİRİKİMLİ KATILMA HESABI
322	KATILMA HESAPLARI ÖZEL FON HAVUZLARI - T.P.
32210	ÜÇ AY VADELİ
32220	ALTI AY VADELİ
32230	DOKUZ AY VADELİ
32240	BİR YIL VADELİ
32250	BİR YILDAN UZUN VADELİ
323	KATILMA HESAPLARI - ÖZEL FON HAVUZLARI - Y.P.
32310	ÜÇ AY VADELİ
32320	ALTI AY VADELİ
32330	DOKUZ AY VADELİ
32340	BİR YIL VADELİ
32350	BİR YILDAN UZUN VADELİ
325	KATILMA HESAPLARI - ÖZEL FON HAVUZLARI – KIYMETLİ MADEN – Y.P.
32500	YURTIÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
32510	YURTDIŞINDA YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
32512	YURTDIŞINDA YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
332	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNDEN SAĞLANAN FONLAR – T.P.
33200	YURTIÇİ İŞLEMLERDEN
33201	YURTDIŞI İŞLEMLERDEN
33202	MENKUL DEĞERLERDEN BORÇLAR – YURTIÇİNDEN
33203	MENKUL DEĞERLERDEN BORÇLAR – YURTDIŞINDAN
333	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNDEN SAĞLANAN FONLAR – Y.P.
33300	YURTIÇİ İŞLEMLERDEN
33301	YURTDIŞI İŞLEMLERDEN
33302	MENKUL DEĞERLERDEN BORÇLAR- YURTIÇİNDEN
33303	MENKUL DEĞERLERDEN BORÇLAR-YURTDIŞINDAN
336	SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLARA İLİŞKİN BORÇLAR – T.P.
337	SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLARA İLİŞKİN BORÇLAR – Y.P.
338	PARA PİYASALARINA BORÇLAR - T.P.
339	PARA PİYASALARINA BORÇLAR - Y.P.
340	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KREDİLERİ - T.P.
341	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KREDİLERİ - Y.P.
342	YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER - T.P.

343	YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER - Y.P.
344	YURTIÇİ DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLER - T.P
345	YURTIÇİ DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLER -Y.P.
346	SERMAYE HESAPLAMASINA DÂHİL EDİLECEK BORÇLANMA ARAÇLARI - T.P.
347	SERMAYE HESAPLAMASINA DÂHİL EDİLECEK BORÇLANMA ARAÇLARI - Y.P.
348	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLER - T.P.
349	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLER - Y.P.
350	KARŞILIKLAR - T.P.
35000	GENEL KARŞILIKLAR
35001	KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI KARŞILIĞI
35003	KISA VADELİ ÇALIŞAN HAKLARI YÜKÜMLÜLÜKLERİ KARŞILIĞI
35004	VERGİ KARŞILIKLARI
35005	DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER VE FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA KUR AZALIŞ KARŞILIKLARI
35006	TESLİM TARİHİNE GÖRE MUHASEBELEŞTİRME DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI
35007	KATILMA HESABINA DAĞITILACAK KÂRLARDAN AYRILAN TUTARLAR
35009	TAZMİN EDİLMEMİŞ VE NAKDE DÖNÜŞMEMİŞ GAYRİNAKDİ KREDİLER ÖZEL KARŞILIKLARI
35020	YENİDEN YAPILANMA KARŞILIĞI
35030	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI KARŞILIĞI
35099	DİĞER KARŞILIKLAR
351	KARŞILIKLAR - Y.P.
35100	GENEL KARŞILIKLAR
35103	KISA VADELİ ÇALIŞAN HAKLARI YÜKÜMLÜLÜKLERİ KARŞILIĞI
35106	TESLİM TARİHİNE GÖRE MUHASEBELEŞTİRME DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI
35107	KATILMA HESABINA DAĞITILACAK KÂRLARDAN AYRILAN TUTARLAR
35109	TAZMİN EDİLMEMİŞ VE NAKDE DÖNÜŞMEMİŞ GAYRİNAKDİ KREDİLER ÖZEL KARŞILIKLARI
35120	YENİDEN YAPILANMA KARŞILIĞI
35130	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI KARŞILIĞI
35199	DİĞER KARŞILIKLAR
351990	MUHTEMEL RİSKLER İÇİN AYRILAN SERBEST KARŞILIKLAR
352	KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR - T.P.
353	KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR - Y.P.
354	ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ (-) - T.P.
355	ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ (-) - Y.P.
359	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ – Y.P.
360	KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI - T.P.
36000	KATILMA HESAPLARI KÂR PAYI REESKONTLARI
36001	KULLANILAN KREDİ KÂR PAYI REESKONTLARI
36099	DİĞER KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI

361	KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI - Y.P.
36100	KATILMA HESAPLARI KÂR PAYI REESKONTLARI
36101	KULLANILAN KREDİ KÂR PAYI REESKONTLARI
36199	DİĞER KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI
364	TÜREV FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER - T.P.
36400	ALIM SATIM AMAÇLI
36401	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
36402	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
36403	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
365	TÜREV FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER - Y.P.
36500	ALIM SATIM AMAÇLI
36501	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
36502	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
36503	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI
366	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - T.P.
367	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - Y.P.
368	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI - T.P.
370	İTHALAT TRANSFER EMİRLERİ - T.P.
371	İTHALAT TRANSFER EMİRLERİ - Y.P.
376	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞERLER - T.P.
377	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞERLER - Y.P.
378	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞER İHRAÇ FARKLARI (-) - T.P.
379	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞER İHRAÇ FARKLARI (-) - Y.P.
380	ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - T.P.
38000	ÖDENECEK VERGİLER
38020	ÖDENECEK RESİM VE HARÇLAR
38040	ÖDENECEK PRİMLER
38050	ÖDENECEK İCRA TEVKİFATI
38060	YURTDIŞI ÇIKIŞ HARÇ PULU
381	ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER - Y.P.
386	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU HESABI - T.P.
387	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU HESABI - Y.P.
390	MUHTELİF BORÇLAR - T.P.
39000	ALINAN NAKDİ TEMİNATLAR
39005	TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR
39010	ALINAN MASRAFLAR KARŞILIKLARI
39020	HİSSEDARLARA ÖDENECEK KÂR PAYLARI
39021	YATIRILACAK KUR FARKLARI
39022	KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONUNA DEVR.KESİNTİ.
39024	TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONUNA YAPILACAK ÖDEMELER
39026	DESTEKLEME VE FİYAT İSTİKRAR FONU
39027	AKARYAKIT İSTİKRAR FONU

39039	DİĞER FONLAR
39040	ZAMAN AŞIMINA UĞRAMIŞ TALEP OLUNMAMIŞ KIYMETLER
39041	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANK.ÖDENE.CEZALAR
39050	BLOKE PARALAR
39060	TALEP EDİLMEMİŞ ÜCRETLER VE İSTİHKAKLAR
39061	ÖDENECEK SENET VE KUPON BEDELLERİ
39062	POSTADAN ALINAN HAHALELER
39063	YURTDIŞI BANKA ÇEKLERİ MASRAF KARŞILIĞI
39064	YURTİÇİ BANKA ÇEKLERİ MASRAF KARŞILIĞI
39065	SİGORTA ŞİRKETLERİNE ÖDENECEK POLİÇE BEDELLERİ
39080	SATICILARA BORÇLAR
39090	KREDİ KARTI ÖDEMELERİNDEN
39099	DİĞER MUHTELİF BORÇLAR

391 MUHTELİF BORÇLAR - Y.P.

39100	ALINAN NAKDİ TEMİNATLAR
39105	TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR
39110	ALINAN MASRAF KARŞILIKLARI
39120	ÖDENECEK HİSSEDARLAR KÂR PAYLARI
39122	KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONUNA DEVR.KESİNTİ.
39124	TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONUNA YAPILACAK ÖDEMELER
39140	ZAMAN AŞIMINA UĞRAMIŞ TALEP OLUNMAMIŞ KIYMETLER
39150	BLOKE PARALAR
39160	TALEP EDİLMEMİŞ ÜCRETLER VE İSTİHKAKLAR
39161	ÖDENECEK SENET VE KUPON BEDELLERİ
39180	SATICILARA BORÇLAR
39190	KREDİ KARTI ÖDEMELERİNDEN
39199	DİĞER MUHTELİF BORÇLAR

392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR - T.P.

39200	TAKAS HESABI
39201	KASA FAZLALIKLARI
39202	KAZANILMAMIŞ GELİRLER
39203	DEKONTU BEKLENEN MUAMELELER HESABI
39205	VERİLEN PROVİZYONLAR
39209	YENİ DÖNEMDE HESABA GEÇECEK ALACAK KAYITLARI
39299	DİĞER ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR

393 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR - Y.P.

39300	TAKAS HESABI
39301	KASA FAZLALIKLARI
39302	KAZANILMAMIŞ GELİRLER
39303	DEKONTU BEKLENEN MUAMELELER HESABI
39305	VERİLEN PROVİZYONLAR
39309	YENİ DÖNEMDE HESABA GEÇECEK ALACAK KAYITLARI
39399	DİĞER ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR

394 ÖDEME EMİRLERİ - T.P.

39400	ÖDENECEK ÇEKLER
39401	ÖDENECEK HAHALELER
39499	DİĞER

395 ÖDEME EMİRLERİ - Y.P.

39500	ÖDENECEK ÇEKLER
39501	ÖDENECEK HAHALELER
39599	DİĞER

4	ÖZKAYNAKLAR
----------	--------------------

410	SERMAYE - T.P.
------------	-----------------------

412	SERMAYE TAAHHÜTLERİ – T.P.
------------	-----------------------------------

413	SERMAYE TAAHHÜTLERİ – Y.P.
------------	-----------------------------------

414	SERMAYE YEDEKLERİ – T.P.
------------	---------------------------------

41400 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ
41402 HİSSE SENEDİ İPTAL KÂRLARI
41403 MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ FONU
41404 MADDİ VE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR YENİDEN DEĞERLEME DEĞER
ARTIŞLARI
41405 İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE BİRLİKTE KONTROL EDİLEN
ORTAKLIKLARBEDELSİZ HİSSE SENETLERİ
41406 RİSKTEN KORUNMA FONLARI
41409 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ

415	SERMAYE YEDEKLERİ – Y.P.
------------	---------------------------------

41500 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ
41502 HİSSE SENEDİ İPTAL KÂRLARI
41503 MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ FONU
41504 MADDİ VE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR YENİDEN DEĞERLEME DEĞER
ARTIŞLARI
41505 İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE BİRLİKTE KONTROL EDİLEN
ORTAKLIKLARBEDELSİZ HİSSE SENETLERİ
41506 RİSKTEN KORUNMA FONLARI
41509 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ

420	KÂR YEDEKLERİ – T.P.
------------	-----------------------------

42000 YASAL YEDEKLER
42001 STATÜ YEDEKLERİ
42002 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER
42009 DİĞER KÂR YEDEKLERİ

421	KÂR YEDEKLERİ – Y.P.
------------	-----------------------------

440	KÂR VE ZARAR - T.P.
------------	----------------------------

442	GEÇMİŞ YILLAR KÂR VE ZARARI - T.P.
------------	---

448	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI – T.P.
------------	---

5	KÂR PAYI GELİRLERİ
----------	---------------------------

502	MAL KARŞILIĞI VESAIKİN FİNANSMANINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
------------	--

50201	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
50210	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
50211	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

503	MAL KARŞILIĞI VESAIKİN FİNANSMANINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
------------	--

50301	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
50310	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
50311	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

510	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
------------	--

51001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

511	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
------------	--

51101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

514	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
------------	--

51401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

515	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
------------	--

51501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

516	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
------------	--

51601	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51603	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51610	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51611	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

517	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
------------	--

51701	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51703	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51710	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51711	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

518	KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
------------	--

51801	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51803	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51810	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51811	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
51813	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNDEN

51814	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİNDEN
51820	TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN
51821	KREDİ KARTLARINDAN
51822	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLERDEN
51823	PERSONEL KREDİLERİNDEN

519 KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

51901	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
51903	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
51910	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
51911	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
51913	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNDEN
51914	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİNDEN
51920	TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN
51921	KREDİ KARTLARINDAN
51922	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLERDEN
51923	PERSONEL KREDİLERİNDEN

520 KISA VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

52001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
52003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
52010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
52011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

521 KISA VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

52101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
52103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
52110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
52111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

523 KIYMETLİ MADEN KREDİSİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

52300	YURTİÇİ KISA VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
52301	YURTDIŞI KISA VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
52310	YURTİÇİ ORTA VE UZUN VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ
52311	YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ

524 KISA VADELİ ORTAK YATIRIMLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

52401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
52403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
52410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
524101	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ
524102	KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI
52411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

525 KISA VADELİ ORTAK YATIRIMLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

52501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
52503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
52510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
525101	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ
525102	KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI
52511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

526 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

52600 BANKALAR
52601 SİGORTA ŞİRKETLERİ
52602 FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
52609 DİĞER MALİ KURULUŞLAR

527 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

52700 BANKALAR
52701 SİGORTA ŞİRKETLERİ
52702 FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
52709 DİĞER MALİ KURULUŞLAR

528 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

52800 BANKALAR
52801 BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
52802 MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
52809 DİĞER

529 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

52900 BANKALAR
52901 BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
52902 MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ
52909 DİĞER

530 ORTA VE UZUN VAD.İHR.GAR.YAT.KRED. ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

53001 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53003 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53010 DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53011 DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

531 ORTA VE UZUN VAD.İHR.GAR.YAT.KRED. ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

53101 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53103 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53110 DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53111 DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

534 ORTA VE UZUN VAD. DİĞER YATIRIM KRED. ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

53401 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53403 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53410 DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53411 DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

535 ORTA VE UZUN VAD. DİĞER YATIRIM KRED. ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

53501 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53503 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53510 DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53511 DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

536 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

53601	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53603	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53610	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53611	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

537 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

53701	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53703	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53710	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53711	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

538 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

53801	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53803	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53810	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53811	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
53813	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
53814	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİNDEN
53820	TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN
53821	KREDİ KARTLARINDAN
53822	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLERDEN
53823	PERSONEL KREDİLERİNDEN

539 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

53901	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
53903	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
53910	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
53911	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
53913	ÖZEL CARİ HESAP MÜŞTERİLERİNE
53914	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİNDEN
53920	TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN
53921	KREDİ KARTLARINDAN
53922	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLERDEN
53923	PERSONEL KREDİLERİNDEN

540 ORTA VE UZUN VAD. KÂR-ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.

54001	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
54003	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
54010	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
54011	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

541 ORTA VE UZUN VAD. KÂR-ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.

54101	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
54103	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
54110	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
54111	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)

544	ORTA VE UZUN VADELİ ORTAK YATIRIMLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI – T.P.
54401	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
54403	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
54410	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
54411	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
545	ORTA VE UZUN VADELİ ORTAK YATIRIMLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI – Y.P.
54501	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR
54503	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR KEFALETİYLE
54510	DİĞER MÜŞTERİLER - (KAMU)
54511	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)
546	MALİ KESİME VERİ.ORTA VE UZUN VAD.KREDİ.ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
54605	BANKALAR
54606	SİGORTA ŞİRKETLERİ
54607	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
54609	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
547	MALİ KESİME VERİ.ORTA VE UZUN VAD.KREDİ.ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
54705	BANKALAR
54706	SİGORTA ŞİRKETLERİ
54707	FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ
54709	DİĞER MALİ KURULUŞLAR
548	YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
54800	BANKALAR
54801	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
54803	VERİLEN SERMAYE BENZERİ KREDİLER
54809	DİĞER
549	YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
54900	BANKALAR
54901	BANKA DIŞI MALİ KESİME KULLANDIRILAN KREDİLER
54903	VERİLEN SERMAYE BENZERİ KREDİLER
54909	DİĞER
550	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KAR PAYLARI - T. P.
551	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KAR PAYLARI - Y. P.
554	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KAR PAYLARI – T. P.
555	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN KAR PAYLARI – Y. P.
558	DONUK ALACAKLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI - T.P.
559	DONUK ALACAKLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI - Y.P.
560	ZORUNLU KARŞILIKLARDAN ALINAN GELİRLER - T.P.
561	ZORUNLU KARŞILIKLARDAN ALINAN GELİRLER - Y.P.

570	BANKALARDAN ALINAN GELİRLER - T.P.
57000	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASINDAN
57001	YURTİÇİ BANKALARDAN
57002	YURTDIŞI BANKALARDAN
57003	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELERDEN
571	BANKALARDAN ALINAN GELİRLER - Y.P.
57100	TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASINDAN
57101	YURTİÇİ BANKALARDAN
57102	YURTDIŞI BANKALARDAN
57103	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELERDEN
572	PARA PİYASASI İŞLEMLERİNDEN ALINAN GELİRLER - T.P.
573	PARA PİYASASI İŞLEMLERİNDEN ALINAN GELİRLER - Y.P.
578	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI - T.P.
580	MENKUL DEĞERLERDEN ALINAN GELİRLER- T.P.
58000	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLERDEN
58001	SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLERDEN
58002	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLERDEN
581	MENKUL DEĞERLERDEN ALINAN GELİRLER - Y.P.
58100	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KÂR/ZARARA YANSITILAN MENKUL DEĞERLERDEN
58101	SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLERDEN
58102	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLERDEN
582	FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ - T.P.
583	FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ - Y.P.
592	ŞUBELERDEN ALINAN GELİRLER - T.P.
593	ŞUBELERDEN ALINAN GELİRLER - Y.P.
598	DİĞER ALINAN GELİRLER - T.P.
59800	GEÇMİŞ YILLAR KÂR PAYI GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
59809	DİĞER KÂR PAYI GELİRLERİ
599	DİĞER ALINAN GELİRLER - Y.P.
59900	GEÇMİŞ YILLAR KÂR PAYI GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
59909	DİĞER KÂR PAYI GELİRLERİ

6	KÂR PAYI GİDERLERİ
----------	---------------------------

614	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
615	KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI - KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
620	KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
62000	BİR AY VADELİ
62010	ÜÇ AY VADELİ

62020	ALTI AY VADELİ
62030	DOKUZ AY VADELİ
62040	BİR YIL VADELİ
62050	BİR YILDAN UZUN VADELİ
62060	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62061	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ÜÇ AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62062	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ALTI AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62064	BİR YILDAN UZUN VADELİ - YILLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ

621 KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.

62100	BİR AY VADELİ
62110	ÜÇ AY VADELİ
62120	ALTI AY VADELİ
62130	DOKUZ AY VADELİ
62140	BİR YIL VADELİ
62150	BİR YILDAN UZUN VADELİ
62160	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62161	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ÜÇ AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62162	BİR YIL VE DAHA UZUN VADELİ - ALTI AYLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ
62164	BİR YILDAN UZUN VADELİ - YILLIK KÂR PAYI ÖDEMELİ

622 KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - ÖZEL FON HAVUZLARI - T.P.

62210	ÜÇ AY VADELİ
62220	ALTI AY VADELİ
62230	DOKUZ AY VADELİ
62240	BİR YIL VADELİ
62250	BİR YILDAN UZUN VADELİ

623 KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - ÖZEL FON HAVUZLARI - Y.P.

62310	ÜÇ AY VADELİ
62320	ALTI AY VADELİ
62330	DOKUZ AY VADELİ
62340	BİR YIL VADELİ
62350	BİR YILDAN UZUN VADELİ

625 KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KAR PAYLARI – ÖZEL FON HAVUZLARI – KIYMETLİ MADEN – Y.P.

62500	YURTIÇİNDE YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
62503	YURT İÇİNDE YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER
62510	YURTDIŞINDA YERLEŞİK GERÇEK KİŞİLER
62512	YURTDIŞINDA YERLEŞİK TÜZEL KİŞİLER

628 GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE VERİLEN GİDERLER – T.P.

629 GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNE VERİLEN GİDERLER – Y.P.

638 PARA PİYASASI İŞLEMLERİNE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P

639 PARA PİYASASI İŞLEMLERİNE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P

640 TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KRED. VER. KÂR PAYLARI - T.P.

641 TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KRED. VER. KÂR PAYLARI - Y.P.

642 YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.

643 YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.

644	YURTIÇI DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
645	YURTIÇI DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
646	SERMAYE BENZERİ KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
647	SERMAYE BENZERİ KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
648	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
649	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
654	FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ - T.P.
655	FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ - Y.P.
659	YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
666	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
667	YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
676	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞERLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - T.P.
677	İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞERLERE VERİLEN KÂR PAYLARI - Y.P.
678	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI - T.P.
692	ŞUBELERE VERİLEN GİDERLER - T.P.
693	ŞUBELERE VERİLEN GİDERLER - Y.P.
698	VERİLEN DİĞER KÂR PAYLARI - T.P.
69800	GEÇMİŞ YILLAR KÂR PAYI GELİRLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
69809	DİĞER KÂR PAYI GİDERLERİ
699	VERİLEN DİĞER KÂR PAYLARI - Y.P.
69900	GEÇMİŞ YILLAR KÂR PAYI GELİRLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
69909	DİĞER KÂR PAYI GİDERLERİ

7	KÂR PAYI DIŞI GELİRLER
702	MAL KARŐILİĐI VESAİKİN ALIM SATIMINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
703	MAL KARŐILİĐI VESAİKİN ALIM SATIMINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
704	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
705	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
710	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
711	KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
714	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
715	KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
716	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
717	KISA VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
718	KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
719	KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
720	KISA VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
721	KISA VADELİ KIYMETLİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
723	KIYMETLİ MADEN KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
726	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
727	MALİ KESİME VERİLEN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
728	YURT DIŞI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
729	YURT DIŞI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
730	ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
731	ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
734	ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
735	ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.

736	ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
737	ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
738	ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
739	ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
740	ORTA VE UZUN VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
741	ORTA VE UZUN VADELİ KÂR ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
744	YENİDEN YAPILANDIRILAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
745	YENİDEN YAPILANDIRILAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
746	DONUK ALACAKLARDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
747	DONUK ALACAKLARDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
748	NAKDİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P.
74800	TEMİNAT MEKTUBU KOMİSYONLARI
74802	GARANTİ KOMİSYONLARI
74803	KABUL KREDİSİ, AVAL VE CİROLARIMIZDAN ALINAN KOMİS.
74804	İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN ALINAN KOMİSYONLAR
74809	DİĞER KOMİSYONLAR
749	NAKDİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - Y.P.
74900	TEMİNAT MEKTUBU KOMİSYONLARI
74902	GARANTİ KOMİSYONLARI
74903	KABUL KREDİSİ, AVAL VE CİROLARIMIZDAN ALINAN KOMİS.
74904	İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN ALINAN KOMİSYONLAR
74909	DİĞER KOMİSYONLAR
750	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI - T.P.
75000	MENKUL DEĞERLER ALIM / SATIM KÂRI
75001	HİSSE SENEDİ ALIM/SATIM KOMİSYONU
75003	DEĞERLEME KAZANCI
75004	MENKUL KIYMETLER YATIRIM FONU GELİRLERİ
75005	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
75006	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ GELİRLERİ
751	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI - Y.P.
75100	MENKUL DEĞERLER ALIM / SATIM KÂRI
75101	HİSSE SENEDİ ALIM/SATIM KOMİSYONU
75103	DEĞERLEME KAZANCI
75104	MENKUL KIYMETLER YATIRIM FONU GELİRLERİ
75105	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
75106	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ GELİRLERİ

752 ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR - T.P.

75200 VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
75209 DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN

753 ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR - Y.P.

75300 VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
75309 DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN

754 RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR - T.P.

75400 VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
75409 DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN

755 RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR - Y.P.

75500 VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
75509 DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN

760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ - T.P.

76000 İTHALAT AKREDİTİFİ KOMİSYONLARI
76001 MAL MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI
76002 VESAİK MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI
76003 TAHSİL SENEDİ/ÇEKİ KOMİSYONLARI
76004 ALINAN İSTİHBARAT ÜCRETLERİ
76005 HAVALA KOMİSYONLARI
76006 EMTİA MUHAFAZA KOMİSYON VE ÜCRETLERİ
76007 SİGORTA VE ARACILIK KOMİSYONLARI
76008 TAHSİL VE TEDİYE KOMİSYONLARI
76009 KİRALIK KASA GELİRLERİ
76010 TAHSİL VESAİKİNDEN ALINAN KOMİSYON
76011 EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM SATIM KOMİSYONLARI
76012 TAHSİLE ALINAN TİCARİ VESAİK KOMİSYONLARI
76013 ŞUBELERDEN ALINAN KOMİSYON VE ÜCRETLER
76014 MUHABİRLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
76015 SEYAHAT ÇEKLERİ ÜCRETLERİ
76016 İTİBAR MEKTUPLARI KOMİSYONLARI
76017 EKSPERTİZ ÜCRETLERİ
76018 İHRACAT AKREDİTİFİ KOMİSYONLARI
76019 KREDİ KARTI ÜCRET VE KOMİSYONLARI
76021 ÜYE İŞYERİ POS. AL. ÜCRET VE KOMİSYONLAR
76022 TAKAS ODASINDAN ALINAN KOMİSYON VE ÜCRETLER
76099 ALINAN DİĞER KOMİSYON VE HİZMET GELİRLERİ

761 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ - Y.P.

76100 İTHALAT AKREDİTİFİ KOMİSYONLARI
76101 MAL MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI
76102 VESAİK MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI
76103 TAHSİL SENEDİ/ÇEKİ KOMİSYONLARI
76104 ALINAN İSTİHBARAT ÜCRETLERİ
76105 HAVALA KOMİSYONLARI
76106 EMTİA MUHAFAZA KOMİSYON VE ÜCRETLERİ
76107 SİGORTA VE ARACILIK KOMİSYONLARI
76108 TAHSİL VE TEDİYE KOMİSYONLARI
76109 KİRALIK KASA GELİRLERİ
76110 TAHSİL VESAİKİNDEN ALINAN KOMİSYON
76111 EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM SATIM KOMİSYONLARI
76112 TAHSİLE ALINAN TİCARİ VESAİK KOMİSYONLARI
76113 ŞUBELERDEN ALINAN KOMİSYON VE ÜCRETLER
76114 MUHABİRLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR

76115	SEYAHAT ÇEKLERİ ÜCRETLERİ
76116	İTİBAR MEKTUPLARI KOMİSYONLARI
76117	EKSPERTİZ ÜCRETLERİ
76118	İHRACAT AKREDİTİFİ KOMİSYONLARI
76119	KREDİ KARTI ÜCRET VE KOMİSYONLARI
76121	ÜYE İŞYERİ POS. AL. ÜCRET VE KOMİSYONLAR
76122	TAKAS ODASINDAN ALINAN KOMİSYON VE ÜCRETLER
76199	ALINAN DİĞER KOMİSYON VE HİZMET GELİRLERİ

771 KAMBİYO KÂRLARI - Y.P.

774 BİRLEŞME GELİRLERİ - T.P.

775 BİRLEŞME GELİRLERİ - Y.P.

778 ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI – T.P.

780 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALINAN TEMETTÜ - T.P.

781 İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALINAN TEMETTÜ - Y.P.

790 DİĞER KÂR PAYI DIŞI GELİRLER - T.P.

79000	DEPO GİDERLERİ KARŞILIĞI
79001	HABERLEŞME GİDERLERİ KARŞILIĞI
79002	DAMGA VERGİSİ KARŞILIĞI
79003	PUL BEY'İYELERİ
79004	EKSTRE MASRAFLAR KARŞILIĞI
79005	AKTİFLERİMİZİN SATIŞINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER
79007	GEÇMİŞ YILLAR GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
79009	ÇEK KARNESİ BEDELLERİ
79010	KİRALAMA GELİRLERİ
79099	DİĞER GELİRLER

791 DİĞER KÂR PAYI DIŞI GELİRLER - Y.P.

79100	DEPO GİDERLERİ KARŞILIĞI
79101	HABERLEŞME GİDERLERİ KARŞILIĞI
79102	DAMGA VERGİSİ KARŞILIĞI
79103	PUL BEY'İYELERİ
79104	EKSTRE MASRAFLAR KARŞILIĞI
79105	AKTİFLERİMİZİN SATIŞINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER
79107	GEÇMİŞ YILLAR GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
79109	ÇEK KARNESİ BEDELLERİ
79110	KİRALAMA GELİRLERİ
79199	DİĞER GELİRLER

792 OLAĞANÜSTÜ GELİRLER - T.P.

793 OLAĞANÜSTÜ GELİRLER - Y.P.

794 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GELİRLERİ - T.P.

795 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GELİRLERİ - Y.P.

796 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU GELİRLERİ – T.P.

797 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU GELİRLERİ – Y.P.

798 PARASAL POZİSYON KÂRI – T.P.

810 PERSONEL GİDERLERİ - T.P.**811 PERSONEL GİDERLERİ - YP****820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŐME GİDERLERİ - T.P.**

82000	ÖZEL KARŞILIK GİDERLERİ
82001	KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI KARŞILIĞI - (DÖNEM SONUNDA HES.EDİLEN)
82002	VERĐI KARŞILIĞI
82003	DİĞER KARŞILIK VE DEĞER DÜŐME GİDERLERİ
82005	DURAN VARLIKLAR DEĞER DÜŐŐŐ GİDERLERİ
82007	KATILMA HESABINA DAĞITILACAK KÂRLARDAN AYRILAN TUTARLAR

821 KARŞILIK VE DEĞER DÜŐME GİDERLERİ - Y.P.

82100	ÖZEL KARŞILIK GİDERLERİ
82101	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI (DÖNEM SONUNDA HESAP EDİLEN)
82102	VERĐI GİDERLERİ KARŞILIĞI
82103	DİĞER KARŞILIK VE DEĞER DÜŐME GİDERLERİ
82105	DURAN VARLIKLAR DEĞER DÜŐŐŐ GİDERLERİ
82107	KATILMA HESABINA DAĞITILACAK KÂRLARDAN AYRILAN TUTARLAR

830 VERĐI, RESİM, HARÇLAR VE FONLAR - T.P.

83000	BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERĐİSİ
83001	EMLAK VERĐİLERİ
83002	TAŞIT VERĐİSİ
83003	BELEDİYE HARÇ VE RESİMLERİ
83004	DAMGA VERĐİSİ
83005	NOTER HARÇ VE TESCİL MASRAFLARI
83006	MAHKEME HARÇLARI
83007	İCRA HARÇ VE RESİMLERİ
83008	VERĐİ CEZALARI VE GECİKME ZAMLARI
83009	GELİR VERĐİSİ KANUNU'NUN 94. MAD. A.8 VE A.15 NOLU BENTLERİ UYARINCA YAPILAN TEVKİFATLAR İÇİN AYRILAN KARŞILIKLAR
83010	YURTDİŞİ KREDİLERDEN ÖDENEN KKDF
83011	FİNANSAL FAALİYET HARÇLARI
83012	TAPU HARÇLARI
83099	DİĞER VERĐİLER

831 VERĐI, RESİM, HARÇLAR VE FONLAR - Y.P.**840 VERİLEN KOMİSYON VE ÜCRETLER - T.P.**

84000	KULLANILAN KREDİLERE
84002	BANKALARA
84003	PARA PİYASASI İŞLEMLERİNE
84099	DİĞER KOMİSYON VE ÜCRETLER

841 VERİLEN KOMİSYON VE ÜCRETLER - Y.P.

84100	KULLANILAN KREDİLERE
84102	BANKALARA
84103	PARA PİYASASI İŞLEMLERİNE
84199	DİĞER KOMİSYON VE ÜCRETLER

850 AMORTİSMAN GİDERİ - T.P.**851 AMORTİSMAN GİDERİ - Y.P.**

861	KAMBİYO ZARARLARI - Y.P.
862	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – T.P.
86200	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
86209	DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN
863	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – Y.P.
86300	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
86309	DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN
870	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI - T.P.
87000	MENKUL DEĞERLER ALIM/SATIM ZARARLARI
87002	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ ZARARLARI
87003	MENKUL DEĞERLER SATIŞ FONU GİDERİ
871	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI - Y.P.
87100	MENKUL DEĞERLER ALIM/SATIM ZARARLARI
87102	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ ZARARLARI
87103	MENKUL DEĞERLER SATIŞ FONU GİDERİ
872	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – T.P.
87200	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
87209	DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN
873	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – Y.P.
87300	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİNDEN
87309	DİĞER TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN
874	BİRLEŞME GİDERLERİ – T.P.
875	BİRLEŞME GİDERLERİ – Y.P.
876	YENİDEN YAPILANMA GİDERLERİ – T.P.
877	YENİDEN YAPILANMA GİDERLERİ – Y.P.
878	ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI – T.P.
880	DİĞER İŞLETME GİDERLERİ - T.P.
88000	KİRALAMA GİDERLERİ
88001	BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ
88002	TAŞIT ARACI GİDERLERİ
88003	SİGORTA GİDERLERİ
88004	ISITMA AYDINLATMA VE SU GİDERLERİ
88005	HABERLEŞME GİDERLERİ
88006	BASIL KÂĞIT VE KIRTASIYE GİDERLERİ
88007	REKLAM VE İLAN GİDERLERİ
88008	KÜÇÜK DEMİRBAŞ GİDERLERİ
88009	BİLGİSAYAR KULLANIM GİDERLERİ
88010	AİDATLAR
88011	YARDIM VE BAĞIŞLAR
88012	TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ
88013	KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDERLER
88014	NAKLİYE VE HAMALİYE GİDERLERİ

88015	DAVA VE MAHKEME GİDERLERİ
88016	TEMİZLİK GİDERLERİ
88017	ORTAK GİDERLERE KATILMA GİDERLERİ
88018	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
88019	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI GİDERLERİ
88099	DİĞER İŞLETME GİDERLERİ

881 DİĞER İŞLETME GİDERLERİ – Y.P.

88100	KİRA GİDERLERİ
88101	BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ
88102	TAŞIT ARACI GİDERLERİ
88103	SİGORTA GİDERLERİ
88104	ISITMA AYDINLATMA VE SU GİDERLERİ
88105	HABERLEŞME GİDERLERİ
88106	BASILIK KAĞIT VE KIRTASIYE GİDERLERİ
88107	REKLAM VE İLAN GİDERLERİ
88108	KÜÇÜK DEMİRBAŞ GİDERLERİ
88109	BİLGİSAYAR KULLANIM GİDERLERİ
88110	AİDATLAR
88111	YARDIM VE BAĞIŞLAR
88112	TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ
88113	KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDERLER
88114	NAKLİYAT VE HAMMALİYE GİDERLERİ
88115	DAVA VE MAHKEME GİDERLERİ
88116	TEMİZLİK GİDERLERİ
88117	ORTAK GİDERLERE KATILMA GİDERLERİ
88118	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
88119	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI GİDERLERİ
88199	DİĞER İŞLETME GİDERLERİ

882 DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR - T.P.

88200	AKTİFLERİN SATIŞINDAN ZARARLAR
88202	ŞUBELERE VERİLEN KOMİSYON VE ÜCRETLER
88203	TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU
88204	SİVİL SAVUNMA FONU
88205	DENETİM VE MÜŞAVİRLİK ÜCRETLERİ
88206	TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ MASRAF PAYI
88207	GEÇMİŞ YILLAR GELİRLERİNE AİT DÜZELTME HESABI
88208	BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU KATILIM PAYI
88299	DİĞER

883 DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR – Y.P.

890 OLAĞANÜSTÜ GİDERLER - T.P.

891 OLAĞANÜSTÜ GİDERLER - Y.P.

894 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GİDERLERİ – T.P.

895 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GİDERLERİ – Y.P.

896 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU GİDERLERİ – T.P.

897 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU GİDERLERİ – Y.P.

898 PARASAL POZİSYON ZARARI – T.P.

89800	BİLANÇO HESAPLARI
89801	SONUÇ HESAPLARI

910 T.P.TEMİNAT MEKTUPLARINDAN ALACAKLAR

91000	AÇIK KREDİ
91010	NAKİT KARŐILİĐI
91011	KEFALET KARŐILİĐI
91012	DİĞER TEMİNAT KARŐILİĐI
91013	YURTIÇI BANKALAR TEMİNATI İLE
91014	YURTDIŞI BANKALAR TEMİNATI İLE
91015	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ

911 Y.P. TEMİNAT MEKTUPLARINDAN ALACAKLAR

91100	AÇIK KREDİ
91110	NAKİT KARŐILİĐI
91111	KEFALET KARŐILİĐI
91112	DİĞER TEMİNAT KARŐILİĐI
91113	YURTIÇI BANKALAR TEMİNATI İLE
91114	YURTDIŞI BANKALAR TEMİNATI İLE
91115	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ

912 T.P. TEMİNAT MEKTUPLARINDAN BORÇLAR**913 Y.P. TEMİNAT MEKTUPLARINDAN BORÇLAR****920 KABUL KREDİLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.**

92000	AÇIK KREDİ
92010	NAKİT KARŐIĐI
92011	KEFALET KARŐILİĐI
92012	DİĞER TEMİNAT KARŐILİĐI
92013	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ

921 KABUL KREDİLERİNDEN ALACAKLAR - Y.P.

92100	AÇIK KREDİ
92110	NAKİT KARŐILİĐI
92111	KEFALET KARŐILİĐI
92112	DİĞER TEMİNAT KARŐILİĐI
92113	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ

922 KABUL KREDİLERİNDEN BORÇLAR - T.P.

92200	KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
92202	MAL MUKABİLİ İTHALAT
92204	VESAİK MUKABİLİ İTHALAT
92206	DİĞER BANKA KABULLERİ
92220	ŞUBELERİMİZE EMİRLERİMİZ

923 KABUL KREDİLERİNDEN BORÇLAR - Y.P.

92300	KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
92302	MAL MUKABİLİ İTHALAT
92304	VESAİK MUKABİLİ İTHALAT
92306	DİĞER BANKA KABULLERİ
92320	ŞUBELERİMİZE EMİRLERİMİZ

930 AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN ALACAKLAR - T.P.

93000	AÇIK İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93002	TEMİNATLI İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93010	TEYİTLİ İHRACAT AKREDİTİFLERİ

93020	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ
931	AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN ALACAKLAR - Y.P.
93100	AÇIK İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93102	TEMİNATLI İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93110	TEYİTLİ İHRACAT AKREDİTİFLERİ
93120	ŞUBELERİMİZ EMİRLERİ
932	AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN BORÇLAR - T.P.
93200	KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93203	VESAİK İBRAZINDA ÖDENECEK İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93204	VADELİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93210	TEYİTLİ İHRACAT AKREDİTİFLERİ
93220	ŞUBELERİMİZE EMİRLERİMİZ
93299	DİĞER AKREDİTİFLER
933	AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN BORÇLAR - Y.P.
93300	KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93303	VESAİK İBRAZINDA ÖDENECEK İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93304	VADELİ İTHALAT AKREDİTİFLERİ
93310	TEYİTLİ İHRACAT AKREDİTİFLERİ
93320	ŞUBELERİMİZE EMİRLERİMİZ
93399	DİĞER AKREDİTİFLER
940	CİRANTALARIMIZ - T.P.
941	CİRANTALARIMIZ - Y.P.
942	CİROLARIMIZ - T.P.
943	CİROLARIMIZ - Y.P.
944	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR – T.P.
94400	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94410	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94420	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
945	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR – Y.P.
94500	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94510	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94520	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
946	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR – T.P.
94600	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94610	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94620	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
947	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR – Y.P.
94700	GERÇEĞE UYGUN DEĞER RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94710	NAKİT AKIŞ RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
94720	YURTDIŞINDAKİ NET YATIRIM RİSKİNDEN KORUNMA AMAÇLI İŞLEMLER
960	DİĞER GARANTİ VE KEFALETLERİMİZDEN ALACAKLAR - T.P

961	DİĞER GARANTİ VE KEFALETLERİMİZDEN ALACAKLAR - Y.P
962	DİĞER GARANTİ VE KEFALETLERİMİZDEN BORÇLAR - T.P.
96200	TAKSİDE BAĞLANMIŞ ZORUNLU KARŞILIKLARDAN
96201	RİSKİ BANKAYA RÜCU EDİLEBİLEN BANKAMIZ AKTİF DEĞERLERİ İLE İLGİLİ SATIŞ İŞLEMLERİNDEN
96202	KREDİ TEMİNATI İÇİN VERİLEN GARANTİLER
96299	DİĞER
963	DİĞER GARANTİ VE KEFALETLERİMİZDEN BORÇLAR - Y.P.
96300	TAKSİDE BAĞLANMIŞ ZORUNLU KARŞILIKLARDAN
96301	RİSKİ BANKAYA RÜCU EDİLEBİLEN BANKAMIZ AKTİF DEĞERLERİ İLE İLGİLİ SATIŞ İŞLEMLERİNDEN
96302	KREDİ TEMİNATI İÇİN VERİLEN GARANTİLER
96399	DİĞER
964	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR – T.P.
96400	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİ
96499	DİĞER
965	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR – Y.P.
96500	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİ
96599	DİĞER
966	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR – T.P.
96600	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİ
96699	DİĞER
967	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR – Y.P.
96700	VADELİ ALIM SATIM İŞLEMLERİ
96799	DİĞER
970	TEMİNAT MEKTUPSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN ALACAKLAR - T.P.
97000	BANKAMIZCA TEMİN EDİLEN PREFİNANSMAN KRED.ALACAKLAR
97001	MÜŞTERİ TARAFINDAN TEMİN EDİLEN PREFİNAN.KRED.ALACAKLAR
971	TEMİNAT MEKTUPSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN ALACAKLAR - Y.P.
97100	BANKAMIZCA TEMİN EDİLEN PREFİNANSMAN KRED.ALACAKLAR
97101	MÜŞTERİ TARAFINDAN TEMİN EDİLEN PREFİNAN.KRED.ALACAKLAR
972	TEMİNAT MEKTUPSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN BORÇLAR - T.P.
973	TEMİNAT MEKTUPSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN BORÇLAR - Y.P.
975	KULLANDIRILAN KREDİLERDEN ALACAKLAR - Y.P.
977	KULLANDIRILAN KREDİLERDEN BORÇLAR - Y.P.
978	TAAHHÜTLERDEN ALACAKLAR - T.P.
979	TAAHHÜTLERDEN ALACAKLAR - Y.P.
980	TAAHHÜTLERDEN BORÇLAR - T.P.
98000	VADELİ AKTİF DEĞERLER ALIM – SATIM TAAHHÜTLERİMİZ

98002	İŞTİRAK VE BAĞLI ORTAKLIKLARIMIZ (Satılmaya hazır menkul değer niteliğindeki ortaklıklar dahil) SERMAYESİNE İŞTİRAK TAAHHÜTLERİMİZ
98003	KULLANDIRMA GARANTİLİ KREDİ TAHSİS TAAHHÜTLERİMİZ
98004	MENKUL KIYMET İHRACINA ARACILIK TAAHHÜTLERİMİZ
98005	ZORUNLU KARŞILIKLAR İÇİN ÖDEME TAAHHÜTLERİMİZ
98006	ÇEKLER İÇİN ÖDEME TAAHHÜTLERİMİZ
98007	İHRACAT TAAHHÜTLERİNDEN KAYNAKLANAN VERGİ VE FON YÜKÜMLÜLÜKLERİ
98010	KREDİ KARTLARI HARCAMA LİMİTİ TAAHHÜTLERİMİZ
98011	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI TAAHHÜTLERİ
98020	AÇIĞA MENKUL KIYMET SATIŞ TAAHHÜTLERİNDEN ALACAKLAR
98030	AÇIĞA MENKUL KIYMET SATIŞ TAAHHÜTLERİNDEN BORÇLAR
98049	DİĞER CAYILAMAZ TAAHHÜTLERİMİZ
98050	CAYILABİLİR KREDİ TAHSİS TAAHHÜTLERİMİZ
98099	DİĞER CAYILABİLİR TAAHHÜTLERİMİZ

981 TAAHHÜTLERDEN BORÇLAR - Y.P.

98100	VADELİ AKTİF DEĞERLER ALIM – SATIM TAAHHÜTLERİMİZ
98102	İŞTİRAK VE BAĞLI ORTAKLIKLARIMIZ (Satılmaya hazır menkul değer niteliğindeki ortaklıklar dahil) SERMAYESİNE İŞTİRAK TAAHHÜTLERİMİZ
98103	KULLANDIRMA GARANTİLİ KREDİ TAHSİS TAAHHÜTLERİMİZ
98104	MENKUL KIYMET İHRACINA ARACILIK TAAHHÜTLERİMİZ
98105	ZORUNLU KARŞILIKLAR İÇİN ÖDEME TAAHHÜTLERİMİZ
98110	KREDİ KARTLARI HARCAMA LİMİTİ TAAHHÜTLERİMİZ
98111	KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI TAAHHÜTLERİ
98120	AÇIĞA MENKUL KIYMET SATIŞ TAAHHÜTLERİNDEN ALACAKLAR
98130	AÇIĞA MENKUL KIYMET SATIŞ TAAHHÜTLERİNDEN BORÇLAR
98149	DİĞER CAYILAMAZ TAAHHÜTLERİMİZ
98150	CAYILABİLİR KREDİ TAHSİS TAAHHÜTLERİMİZ
98199	DİĞER CAYILABİLİR TAAHHÜTLERİMİZ

982 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER - T.P.

98200	EMANET KIYMETLER
98210	REHİNLİ KIYMETLER
98211	KABUL EDİLEN AVALLER, KEFALETLER VE GARANTİLER

983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER – Y.P.

98300	EMANET KIYMETLER
98310	REHİNLİ KIYMETLER
98311	KABUL EDİLEN AVALLER, KEFALETLER VE GARANTİLER

984 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR - T.P.

985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR – Y.P.

986 GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM VE GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P.

98600	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR
98601	GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR

987 GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM VE GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – Y.P.

98700	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR
98701	GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR

988 GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM VE GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR – T.P.

989	GERİ ALIM VAADİ İLE SATIM VE GERİ SATIM VAADİ İLE ALIM İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR – Y.P.
992	SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALACAKLAR - T.P.
993	SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALACAKLAR - Y.P.
994	SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN BORÇLAR - T.P.
995	SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN BORÇLAR - Y.P.
996	DİĞER FİNANSAL DURUM TABLOSU DIŞI HESAPLARDAN ALACAKLAR - T.P.
997	DİĞER FİNANSAL DURUM TABLOSU DIŞI HESAPLARDAN ALACAKLAR - Y.P.
998	DİĞER FİNANSAL DURUM TABLOSU DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - T.P.
999	DİĞER FİNANSAL DURUM TABLOSU DIŞI HESAPLARDAN BORÇLAR - Y.P.